

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY MROZY

Opracowany przez Zespół

WES 84
P O L S K A

Spis treści

1.	Wprowadzenie	5
2.	Diagnoza obszaru rewitalizacji.....	7
2.1.	Sfera społeczna.....	9
2.2.	Sfera gospodarcza	13
2.3.	Sfera środowiskowa	14
2.4.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	16
2.5.	Sfera techniczna.....	20
3.	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	22
4.	Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	23
5.	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	24
5.1.	Planowane, podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	25
5.2.	Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ...	59
6.	Spójność postanowień Programu z dokumentami strategicznymi województwa, powiatu i gminy.....	63
7.	Szacunkowe ramy finansowe.....	68
8.	Mechanizmy integracji działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	82
9.	Włączenie interesariuszy w proces rewitalizacji	89
10.	Zarządzanie realizacją Programu.....	92
11.	System monitorowania i oceny	95
12.	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących zasobu mieszkaniowego ..	96
13.	Określenie niezbędnych zmian w uchwale dotyczącej Komitetu Rewitalizacji	97
14.	Specjalna strefa rewitalizacji	97
15.	Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	97
16.	Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.....	98
	Spis tabel i rycin	99

1. Wprowadzenie

Zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji zostały określone w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278). Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Celem prowadzenia procesu rewitalizacji zdegradowanych i zmarginalizowanych obszarów wskazanych jako problemowe jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych, a także stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach. W swych założeniach działania naprawcze będą prowadziły do polepszenia jakości życia mieszkańców, w tym również zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Ponadto umożliwią one trwałą odnowę obszaru, poprawę ładu przestrzennego, stanu środowiska i zabudowy poprzez zastosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych. Przyczynią się również do podnoszenia atrakcyjności stref rozwojowych w miastach i pozwolą na odnowienie lub wzmocnienie atutów rozwojowych obszarów wiejskich. Rezultatem prowadzonych działań powinna także być zmiana wizerunku obszaru poddanego rewitalizacji, a co za tym idzie zwiększenie zainteresowania inwestorów tym obszarem.

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne. Przy opracowaniu „Gminnego Program Rewitalizacji Gminy Mrozy” przyjęto podejście zintegrowane, co przejawia w określeniu celów w oparciu o analizę wyzwań i lokalnych potencjałów rozwojowych. W działaniach uwzględniono aspekt społeczny, społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny oraz środowiskowy zgodnie z przeprowadzoną diagnozą.

Diagnoza stanu umożliwia wyznaczenie obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w gminie. Zgodnie z postanowieniami ww. ustawy jako obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym można uznać taki, w którym nastąpiła koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku wystąpienia na nim co najmniej jednego z negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej lub środowiskowej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji (art. 10 ustawy). Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Mrozy” (dalej także: Program) został opracowany na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Mrozach Nr IX/123/2025 z dnia 28 stycznia 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Mrozy. Przyjęto podejście zintegrowane, uwzględniające lokalne wyzwania i potencjały rozwojowe, z naciskiem na aspekty społeczne i przeciwdziałanie marginalizacji poszczególnych grup mieszkańców.

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Mrozy” został opracowany zgodnie z zasadami określonymi w ustawie. Przy opracowaniu Programu spełnione zostały wymogi partycypacji społecznej, wynikające z rozdziału 2 ww. ustawy. Postanowienia Programu spełniają nadto kryteria, wskazane w rozporządzeniu ramowym¹, ustawie wdrożeniowej² oraz zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce³, tj.

- synteza diagnozy obszaru realizacji IIT⁴ wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych została wykonana w rozdziale 2 Programu „Diagnoza obszaru rewitalizacji”, w którym analizie poddano obszar rewitalizacji w sferze społecznej (rozdział 2.1), gospodarczej (rozdział 2.2), środowiskowej (rozdział 2.3), przestrzenno-funkcjonalnej (rozdział 2.4) i technicznej (rozdział 2.5), wskazując w każdej ze sfer potrzeby oraz potencjały rozwojowe z zachowaniem zasady kompleksowości i podejścia zintegrowanego oraz koncentracji,
- cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu zostały uwzględnione w rozdziale 4 „Cele rewitalizacji i kierunki działań” oraz rozdziale 5 „Przedsięwzięcia rewitalizacyjne”, gdzie zdefiniowano przedsięwzięcia powiązane z celami i kierunkami działań z zachowaniem zasady kompleksowości i podejścia zintegrowanego, koncentracji oraz komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- lista projektów realizujących cele wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami została wykazana w rozdziale 5 „Przedsięwzięcia rewitalizacyjne”, w którym wskazano planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne (rozdział 5.1.) oraz zawarto charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (rozdział 5.2.), z zachowaniem zasady kompleksowości i podejścia zintegrowanego, koncentracji oraz komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT został przedstawiony w rozdziale 2 „Diagnoza obszaru rewitalizacji” w zakresie prowadzenia konsultacji społecznych w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Gminie Mrozy, w rozdziałach: 2.1. Sfera społeczna, 2.2. Sfera gospodarcza, 2.3. Sfera środowiskowa, 2.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna, 2.5. Sfera techniczna z zachowaniem zasady podejścia zintegrowanego, w rozdziale 5 „Przedsięwzięcia rewitalizacyjne” i w rozdziale 9 „Włączenie interesariuszy w proces rewitalizacji”.

¹ Art. 29 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej, Dz.Urz. UE L 231/201 z 30.6.2021.

² Art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, Dz.U. z 2022 r. poz. 1079.

³ „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, 11.08.2022 r.

⁴ Inne instrumenty terytorialne zdefiniowane w art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, op.cit.

2. Diagnoza obszaru rewitalizacji

Gmina Mrozy położona jest w województwie mazowieckim, we wschodniej części powiatu mińskiego. Graniczy z gminami powiatu mińskiego: od północy z gminą Kałuszyn, od południowego zachodu z gminą Latowicz, od zachodu z gminą Ceglów, a także z gminami powiatu siedleckiego: od wschodu z gminami Kotuń i Skórzec, od południowego wschodu z gminą Wodynie. Administracyjnie Gmina Mrozy zajmuje obszar ok. 145 km², w skład którego wchodzi 28 sołectw: Borki, Choszcze, Dąbrowa, Dębowce, Gójszcz, Grodzisk, Guzew, Jeruzal, Kołacz, Kruki, Kuflew, Lipiny, Lubomin, Łukówiec, Mała Wieś, Mrozy, Mrozy Południowe, Mrozy Wola, Natolin, Płomieniec, Porzewnica, Rudka, Skruda, Sokolnik, Topór, Trojanów, Wola Paprotnia, Wola Rafałowska. Sołectwa Mrozy, Mrozy Południowe i Mrozy Wola stanowią jeden obręb geodezyjny. Siedzibą gminy jest miasto Mrozy.

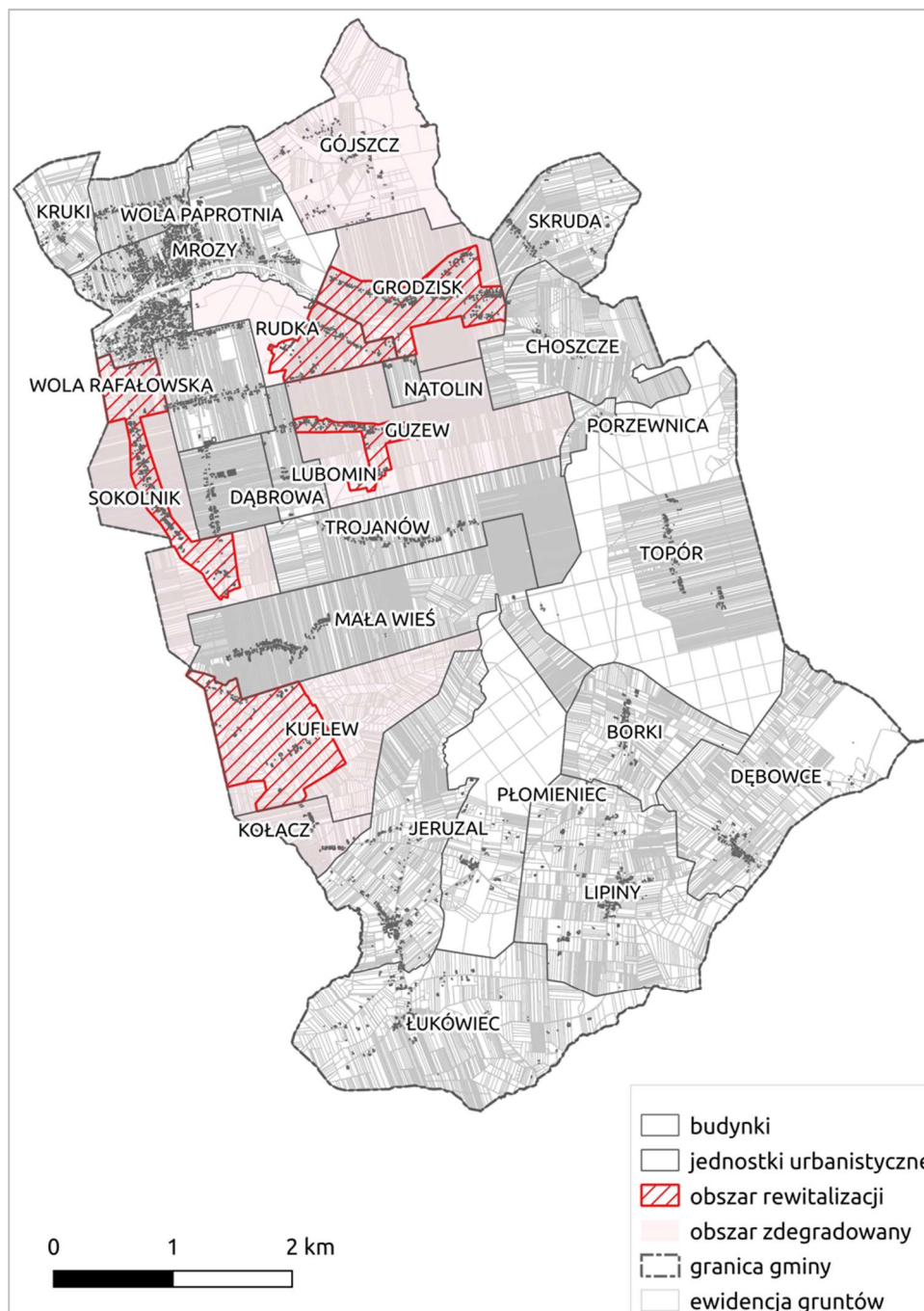
Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy stanu oraz badań ilościowych i jakościowych sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej w Gminie Mrozy, a także oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności oraz zamierzenia strategiczne rozwoju gminy, wyrażone w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrozy” pozwoliły na wyodrębnienie obszaru rewitalizacji na terenie gminy, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów.

Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Mrozy zostały przeprowadzone na podstawie art. 6 i art 11 ust. 3 ustawy. Celem konsultacji było zebranie od interesariuszy rewitalizacji uwag, opinii i propozycji dotyczących wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Włączenie interesariuszy w proces rewitalizacji zostało opisane w rozdziale 9 Programu. Przeprowadzone konsultacje potwierdziły zasadność podjęcia działań związanych z rewitalizacją, której celem jest poprawa jakości życia mieszkańców wyznaczonych podobszarów.

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje pięć podobszarów. Są to sołectwa: Grodzisk, Guzew, Kuflew, Rudka, Sokolnik. Zgodnie z wymogami ustawy obszar rewitalizacji stanowi nie więcej niż 20% powierzchni gminy oraz jest zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy, tj. odpowiednio jest to 20% powierzchni Gminy⁵, zamieszkane przez 23% ludności. Obszar rewitalizacji nie jest położony na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią. Celem wydzielenia podobszarów jest dotarcie z przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi do grupy i obszaru, który tego najbardziej wymaga.

Obszar rewitalizacji został wyznaczony uchwałą Nr VIII/115/2024 Rady Miejskiej w Mrozach z dnia 30 grudnia 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Mrozy (Dz.U. Woj. Mazowieckiego z 2025 r. poz. 294) na podstawie „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Mrozy”.

⁵ Z powierzchni miejscowości do wyliczenia obszaru rewitalizacji wyłączono tereny leśne i pola uprawne.

Ryc. 1 Obszar rewitalizacji

Celem szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji jest przeprowadzenie analizy negatywnych zjawisk na tym obszarze oraz wskazanie lokalnych potencjałów, które będą stanowiły istotny aspekt w niwelacji zidentyfikowanych problemów.

2.1. Sfera społeczna

Wyznaczony obszar rewitalizacji, składający się z pięciu podobszarów, charakteryzuje się kumulacją problemów w sferze społecznej. Świadczą o tym wartości wskaźników delimitacyjnych, wykorzystanych do analizy sfery społecznej. 11 spośród 14 wskaźników dla obszaru rewitalizacji osiągnęło wartości gorsze aniżeli średnia dla gminy.

Tab. 1 Porównanie wskaźników w sferze społecznej w obszarze rewitalizacji i w gminie

lp.	nazwa wskaźnika	obszar rewitalizacji	Gmina Mrozy
1	udział osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie mieszkańców [%]	19,54	20,91
2	udział dzieci w wieku do 6 lat w liczbie mieszkańców [%]	7,75	8,02
3	udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]	13,33	10,90
4	udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]	1,93	1,73
5	udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]	48,67	47,78
6	udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających [%]	10,78	10,61
7	udział osób korzystających z pomocy społecznej w populacji mieszkańców [%]	15,72	15,17
8	liczba popełnionych przestępstw i wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców	1,80	1,30
9	Liczba osób z niebieską kartą w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,81	1,25
10	udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających [%]	9,96	8,67
11	udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających [%]	4,68	4,48
12	liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na mieszkańców [%]	0,95	0,48
13	liczba zarejestrowanych kół gospodyń wiejskich w przeliczeniu na mieszkańców [%]	0,29	0,34
14	frekwencja w wyborach samorządowych w 2024 r. [%]	42,54	41,90

Najistotniejszym z problemów społecznych w obszarze rewitalizacji jest bezrobocie, o czym świadczą nie tylko wartości wskaźników, lecz także sami mieszkańcy - bezrobocie jest uznawane przez mieszkańców jako jeden z istotnych problemów społecznych w gminie. Bezrobocie, szczególnie długotrwale, jest przyczyną kolejnych, negatywnych zjawisk społecznych, tj. ubóstwo, utrata statusu społecznego, pogarszające się relacje z rodziną i bliskimi, rozpad rodzin czy patologie społeczne. W obszarze rewitalizacji jest to widoczne, ponieważ wartości wskaźników: udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych oraz udział osób korzystających z pomocy społecznej są skorelowane i odbiegają od średniej dla obszaru całej gminy.

Trudności w sferze społecznej, takie jak bezrobocie i ubóstwo, często wpływają na życie rodzin i mają negatywny wpływ na rozwój dzieci. Gospodarcze wyzwania mogą prowadzić do zmniejszenia szans na zdobycie edukacji wyższego poziomu, co może pogłębiać nierówności społeczne.

W trakcie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Mrozy interesariusze wskazywali również na starzenie się społeczeństwa, jako na jeden z głównych problemów w sferze społecznej. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie mieszkańców w obszarze rewitalizacji jest niższy niż na obszarze całej gminy, podobnie jak udział dzieci w wieku do 6 lat. Trwający proces starzenia się ludności wskazuje na konieczność podjęcia działań skierowanych także do grupy osób w wieku poprodukcyjnym i aktywnego ich włączenia w życie społeczno-gospodarcze gminy. Działania te powinny stanowić odpowiedź na ich potrzeby w zakresie dostępności usług ochrony zdrowia, bliskością placówek usługowych i handlowych. W kontekście rosnącej liczby osób starszych wyzwanie dla samorządu lokalnego stanowi zjawisko poczucia samotności osób starszych, co przekłada się na potrzeby aktywizacyjne wśród tej grupy wiekowej, a także dostosowanie przestrzeni, obiektów publicznych i miejsc wypoczynku dla osób starszych. Utrzymujący się negatywny trend zmniejszania się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w przyszłości może stanowić przyczynę braku zastępowalności pokoleń także na rynku pracy, prowadzącą do spadku liczby osób gotowych do podjęcia pracy przy jednoczesnym opuszczaniu rynku pracy ze względu na osiągnięcie wieku emerytalnego. Zapewnienie odpowiednich miejsc pracy, infrastruktury do spędzania czasu wolnego oraz miejsc opieki nad dziećmi, może skutkować napływem do gminy osób młodych, a tym samym w perspektywie czasu zwiększanie udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Wymaga to jednak podejmowania działań nie tylko przez samorząd lokalny, ale także jest skutkiem decyzji na wyższych szczeblach administracji, jak również przedsiębiorców, którzy decyzje o lokalizacji podmiotów gospodarczych podejmują w oparciu o rachunek ekonomicznej opłacalności przedsięwzięć.

Pomimo faktu, że w obszarze rewitalizacji skupiają się problemy w sferze społecznej, to jednocześnie posiada on wiele lokalnych potencjałów rozwojowych związanych z tą sferą, które można wykorzystać podczas planowania działań rewitalizacyjnych. Jednym z głównych atutów obszaru są jego mieszkańcy. Stanowią oni potencjał, możliwy wykorzystania w procesie rewitalizacji. Mieszkańcy mogą wspomóc proces budowy silnej, lokalnej wspólnoty, która dba o siebie nawzajem oraz otaczające środowisko. W ramach planowanych działań, mających na celu polepszenie warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, konieczna jest lepsza synchronizacja działań oraz zaangażowanie różnych podmiotów w systemowe działania, skupione na zidentyfikowanych problemach. Jest to istotne zarówno dla aktywizacji osób starszych, jak i dla dzieci oraz młodzieży, którzy borykają się z trudnościami zarówno edukacyjnymi, jak i wychowawczymi. Działania podejmowane przez organizacje pozarządowe powinny z jednej strony przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu, a z drugiej strony powinny mieć charakter mobilizujący do aktywności.

W obszarze rewitalizacji działa dziewięć organizacji, zarejestrowanych w Rejestrze Stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego. Są to przede wszystkim lokalne Ochotnicze Straże Pożarne oraz stowarzyszenia o profilu medycznym zlokalizowane w Rudce. W sołectwach Grodzisk i Guzów prowadzą działalność koła gospodyń wiejskich.

Podobszar Grodzisk

Podobszar Grodzisk obejmuje sołectwo Grodzisk, zamieszkałe przez 636 osób. Gęstość zaludnienia w podobszarze wynosi 1,08 os/ha.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 20,13% ogólnej liczby mieszkańców miejscowości. Jest to wartość wyższa od udziału zareportowanego dla obszaru rewitalizacji, ale niższa niż dla całej gminy. Udział dzieci w wieku do lat 6 analogicznie wynosi 6,76%.

Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 4,17% czyli nieco mniej niż w obszarze rewitalizacji, a udział osób długotrwale bezrobotnych wynosi 45%. W podobszarze 20% bezrobotnych stanowią osoby powyżej 55 roku życia. W sołectwie Grodzisk zanotowano również wysoki wskaźnik liczby popełnionych przestępstw i wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców – jest to 2,04.

W podobszarze prowadzi działalność Koło Gospodyń Wiejskich „Grodzisko”, funkcjonuje natomiast Ochotnicza Straż Pożarna. Frekwencja w wyborach samorządowych w 2024 r. była niższa niż stanowi wartość dla obszaru rewitalizacji, a także dla całej Gminy i wyniosła 37,4%. W obszarze rewitalizacji znajduje się Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Września 1939 r.

Podobszar Guzew

Podobszar Guzew obejmuje sołectwo Guzew, zamieszkałe przez 185 osób. Gęstość zaludnienia w podobszarze wynosi 0,25 os/ha.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 19,46% ogólnej liczby mieszkańców miejscowości. Jest to wartość nieco niższa od udziału zareportowanego dla obszaru rewitalizacji i niższa niż dla całej Gminy. Udział dzieci w wieku do lat 6 analogicznie wynosi 5,41%, czyli znacząco mniej niż dla całej Gminy. Udział osób długotrwale bezrobotnych wynosi 33%, czyli jest niższy niż w obszarze rewitalizacji i w Gminie. Wśród osób bezrobotnych w sołectwie Guzew nie ma osób powyżej 55 roku życia. Wysoką wartość zareportowano dla udziału osób korzystających z pomocy społecznej w populacji mieszkańców. Jest to aż 28,65%. Dla ponad 49% z nich przyczyną korzystania z usług pomocy społecznej jest ubóstwo, a dla ponad 15% - bezrobocie. W sołectwie Guzew zanotowano również wysoki wskaźnik liczby popełnionych przestępstw i wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców – 2,16.

Frekwencja w wyborach samorządowych w 2024 r. była zdecydowanie niższa niż stanowi wartość dla obszaru rewitalizacji, a także dla całej Gminy i wyniosła 34,67%.

W podobszarze prowadzi działalność Koło Gospodyń Wiejskich, funkcjonuje także Ochotnicza Straż Pożarna. W podobszarze zlokalizowany jest budynek komunalny, w którym zameldowanych jest aktualnie 18 osób. Budynek jest w złym stanie technicznym.

Podobszar Kuflew

Podobszar Kuflew obejmuje sołectwo Kuflew, zamieszkałe przez 168 osób. Gęstość zaludnienia w podobszarze wynosi 0,23 os/ha.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 20,24% ogólnej liczby mieszkańców miejscowości. Jest to wartość wyższa od udziału zareportowanego dla obszaru rewitalizacji, ale niższa niż dla całej Gminy. Udział dzieci w wieku do lat 6 analogicznie wynosi 11,31%. Sołectwo Kuflew pozytywnie wyróżnia się pod tym względem.

Jednym z najistotniejszych problemów w tym podobszarze jest bezrobocie. Udział osób długotrwale bezrobotnych wynosi 75%, a wśród osób bezrobotnych osoby powyżej 55 roku życia stanowią aż 33,3%, co znacząco przekracza wartość dla obszaru rewitalizacji i dla całej Gminy. Jednocześnie niewiele osób z podobszaru Kuflew korzysta z usług pomocy społecznej.

W sołectwie Kuflew zanotowano wysoki wskaźnik liczby popełnionych przestępstw i wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców – 2,98. Jednocześnie, nikt nie jest objęty procedurą Niebieskiej Karty.

Frekwencja w wyborach samorządowych w 2024 r. była niższa niż stanowi wartość dla obszaru rewitalizacji, a także dla całej Gminy i wyniosła 37,89%.

W podobszarze nie prowadzi działalności koło gospodyń wiejskich, jak również nie zarejestrowano innych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń.

Podobszar Rudka

Podobszar Rudka obejmuje sołectwo Rudka, zamieszkałe przez 137 osób. Gęstość zaludnienia w podobszarze wynosi 0,41 os/ha.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 17,2% ogólnej liczby mieszkańców miejscowości. W Rudce zanotowano najniższą wartość tego wskaźnika ze wszystkich podobszarów. Udział dzieci w wieku do lat 6 wynosi 7,30%, czyli również mniej niż dla obszaru rewitalizacji i dla całej Gminy. W sołectwie Rudka 2,92 wynosi wskaźnik liczby popełnionych przestępstw i wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W tym podobszarze zareportowano również najwyższy dla obszaru rewitalizacji wskaźnik liczby osób z niebieską kartą w przeliczeniu na 100 mieszkańców – 2,92.

Frekwencja w wyborach samorządowych w 2024 r. była zdecydowanie wyższa niż stanowi wartość dla obszaru rewitalizacji, a także dla całej Gminy i wyniosła 54,23%.

W podobszarze prowadzi działalność Koło Gospodyń Wiejskich „Sąsiadeczki z wioseczki” w Rudce, a także 5 stowarzyszeń, w większości o profilu medycznym.

Podobszar Sokolnik

Podobszar Sokolnik obejmuje sołectwo Sokolnik, zamieszkałe przez 388 osób. Gęstość zaludnienia w podobszarze wynosi 0,59 os/ha.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 20,36% ogólnej liczby mieszkańców miejscowości. Jest to wartość wyższa od udziału zareportowanego dla obszaru rewitalizacji, ale niższa niż dla całej Gminy. Udział dzieci w wieku do lat 6 wynosi 7,99%, czyli również więcej niż dla obszaru rewitalizacji i mniej niż dla całej Gminy.

Dla podobszaru Sokolnik zareportowano wysokie wyniki dla wskaźników: udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających. Ich wartości przekraczają średnie dla obszaru rewitalizacji i całej Gminy. Osoby długotrwale bezrobotne stanowią 70% ogółu bezrobotnych w podobszarze.

Frekwencja w wyborach samorządowych w 2024 r. była wyższa niż stanowi wartość dla obszaru rewitalizacji, a także dla całej Gminy i wyniosła 54,23%.

W podobszarze nie prowadzi działalności koło gospodyń wiejskich, jak również nie zarejestrowano innych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń.

Podsumowanie

Podsumowując szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji w sferze społecznej priorytety w zakresie prowadzenia rewitalizacji wiążą się z koniecznością przeprowadzenia wszechstronnej interwencji, mającej na celu wzmocnienie grup społecznych narażonych na marginalizację i wykluczenie społeczne. Ten proces ma na celu zwiększenie kapitału społecznego, co z kolei prowadzi do trwałej aktywizacji społecznej, zawodowej i obywatelskiej osób, które dotychczas pozostawały biernymi uczestnikami życia społecznego. Niezwykle istotnym elementem jest aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych, często generujących inne problemy społeczne w swoich rodzinach.

Oprócz działań ogólnych, adresowanych do całej społeczności lokalnej, konieczne jest skoncentrowanie różnych form wsparcia na poszczególnych grupach społecznych, zwłaszcza osobach ze szczególnymi potrzebami - seniorach oraz dzieci i młodzieży. Część dzieci i młodzieży, szczególnie w podobszarach, potrzebuje dodatkowego wsparcia wychowawczego i edukacyjnego. Ich aktywizacja poprzez dostosowane do ich potrzeb zajęcia pozalekcyjne i programy edukacyjne jest kluczowa dla zwiększenia ich zaangażowania społecznego.

Jako priorytetowe winno zostać także potraktowane wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami, długotrwałymi chorobami, bądź doświadczających przemocy

w rodzinie czy trudności życiowych. Pomimo istniejących gminnych instytucji pomocowych, istnieje potrzeba bardziej skoncentrowanych działań, szczególnie na poziomie lokalnym. Lokalne organizacje pozarządowe mogą odegrać istotną rolę w świadczeniu pomocy tym najbardziej potrzebującym mieszkańcom.

2.2. Sfera gospodarcza

W sferze gospodarczej w obszarze rewitalizacji analizie podlegał poziom przedsiębiorczości. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest związana z potencjałem kapitału ludzkiego w zakresie podejmowania ryzyka działalności na własny rachunek, ale także jest wypadkową takich zmiennych jak lokalizacja czy wsparcie władz gminy w sferze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

Tab. 2 Porównanie wskaźników w sferze gospodarczej w obszarze rewitalizacji i w gminie

lp.	nazwa wskaźnika	obszar rewitalizacji	Gmina Mrozy
1	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	3,94	4,85
2	udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców [%]	56,94	60,88
3	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	7,10	7,96

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się nieco niższym poziomem przedsiębiorczości niż wynosi średnia dla całej Gminy. Wszystkie wskaźniki w tej sferze wykazują niższe wartości w obszarze rewitalizacji.

W trakcie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Mrozy w sferze gospodarczej interesariusze wskazywali m.in. na niski poziom przedsiębiorczości, słabo rozwinięty sektor usług i brak inwestorów.

Podobszar Grodzisk

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 1,89, a w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – 3,41. Obie wartości są znacząco niższe aniżeli średnia dla gminy, a także dla samego obszaru rewitalizacji.

W sołectwie Grodzisk, potencjalne miejsc pracy związane mogą być z produkcją, w tym także produkcją rolną, usługami, w tym obsługą rolnictwa. Nowe miejsca pracy mogą pojawić się także w wyniku realizacji planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Podobszar Guzew

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest poniżej średniej dla obszaru rewitalizacji i wynosi 2,70, a w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – 4,55.

W sołectwie Guzew, potencjalne miejsc pracy związane mogą być z produkcją, w tym także produkcją rolną, usługami, w tym obsługą rolnictwa. Nowe miejsca pracy mogą pojawić się także w wyniku realizacji planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Podobszar Kuflew

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 4,17, a w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – 6,19. Obie wartości są wyższe aniżeli średnia dla gminy, a także dla samego obszaru rewitalizacji.

W sołectwie Kuflew, potencjalne miejsc pracy związane mogą być z produkcją, w tym także produkcją rolną, usługami, w tym obsługą rolnictwa. Nowe miejsca pracy mogą pojawić się także w wyniku realizacji planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Podobszar Rudka

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest wyższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 6,57. Nowe miejsca pracy mogą pojawić się w wyniku realizacji planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności realizacji projektów głównych planowanych do realizacji na terenie Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr Teodora Dunina w Rudce.

Podobszar Sokolnik

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest wyższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 4,68.

W sołectwie Sokolnik, potencjalne miejsc pracy związane mogą być z produkcją, w tym także produkcją rolną, usługami, w tym obsługą rolnictwa. Nowe miejsca pracy mogą pojawić się także w wyniku realizacji planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

2.3. Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej w obszarze rewitalizacji podlegał stan środowiska przyrodniczego jako istotny czynnik, mający wpływ na jakość życia mieszkańców. Diagnoza sytuacji środowiskowej powiązana jest ze standardami jakości środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska, jak również udziałem powierzchni zieleni. Publiczne powierzchnie zieleni stanowią wartość estetyczną, jak i funkcjonalną. Możliwość wykorzystania tych obszarów dla społeczności lokalnej może przynieść liczne korzyści społeczne, zdrowotne i ekologiczne. Obszary zieleni mogą służyć jako miejsca rekreacji, odpoczynku i spotkań dla społeczności lokalnej, mogą być wykorzystywane do edukacji ekologicznej. Przedszkola, szkoły oraz organizacje społeczne mogą organizować zajęcia terenowe, warsztaty ogrodnicze czy akcje sadzenia drzew, co pomaga podnosić świadomość ekologiczną i dbałość o otaczające nas środowisko. Korzystanie z przestrzeni zieleni może również przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez poprawę jakości powietrza.

Tab. 3 Porównanie wskaźników w sferze środowiskowej w obszarze rewitalizacji i w gminie

lp.	nazwa wskaźnika	obszar rewitalizacji	Gmina Mrozy
1	ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki [Mg]	1,31	1,34
2	ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę budynków [Mg]	1,09	1,01
3	udział powierzchni zieleni w powierzchni jednostek urbanistycznych [%]	25,23	29,51

Usuwanie dachów azbestowo-cementowych jest konieczne głównie z powodu ryzyka zdrowotnego związanego z ekspozycją na azbest, który jest substancją rakotwórczą.

Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców w obszarze rewitalizacji jest nieco niższa aniżeli średnio dla gminy, a liczba wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę budynków przewyższa wartość średnią dla gminy.

Do lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji zaliczyć należy jego zasoby przyrodnicze i walory krajobrazowe. Udział powierzchni zieleni w powierzchni jednostek urbanistycznych jest w podobszarze rewitalizacji niższy niż dla gminy; tym bardziej należy dążyć do ich ochrony oraz zachowania w dobrym stanie, zagospodarowania w celu szerokiego wykorzystania przez mieszkańców.

W obszarze rewitalizacji ochronie podlega wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, cenny ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych tj. obszar rewitalizacji położony jest na terenie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Na terenie podobszaru Rudka występuje także Rezerwat przyrody Rudka Sanatoryjna, gdzie celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu mieszanego z udziałem jodły na północno-wschodniej granicy naturalnego jej zasięgu⁶.

Wykorzystanie lokalnego potencjału przyrodniczego obszaru rewitalizacji może także stanowić kluczowy czynnik w rozwoju lokalnej społeczności, tworząc możliwości w zakresie turystyki ekologicznej, edukacji środowiskowej, produkcji lokalnej żywności czy tworzenia miejsc rekreacji dla mieszkańców. Dzięki właściwemu wykorzystaniu zasobów naturalnych, gmina może promować zrównoważony rozwój, zachować bioróżnorodność oraz stworzyć warunki sprzyjające dobremu samopoczuciu i zdrowiu mieszkańców.

Podobszar Grodzisk

Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki jest niższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 0,68 Mg, a udział powierzchni zielonych w powierzchni jednostek urbanistycznych jest nieznacznie wyższy aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 25,42%.

W bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji Grodzisk przebiega linia kolejowa nr 2 Warszawa Zachodnia – Terespol, odcinek Mińsk Mazowiecki - Siedlce, a także przystanek osobowy Grodziszcz Mazowieckie oraz przejazdy kolejowo-drogowe, których funkcjonowanie może stanowić źródło uciążliwości akustycznych. Odcinek linii kolejowej nr 2 przebiegający przez obszar gminy Mrozy z uwagi na natężenie ruchu pociągów stanowi główną linię kolejową w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, tj. linię kolejową, po której przejeżdża rocznie więcej niż 30 tysięcy pociągów.

W związku z powyższym, przy zagospodarowaniu terenu działek w sąsiedztwie przejazdów kolejowo-drogowych (dot. projektów P2 i P4 wymienionych w rozdziale 5.1) uwzględnione zostanie stosowanie na tych przejazdach sygnalizatorów drogowych wyposażonych w urządzenia emitujące sygnał dźwiękowy oraz podawanie przez obsługi pociągów zbliżających się do przejazdów sygnału Rp 1 „Baczność”. Stosowanie ww. sygnałów, może stanowić uciążliwość dla otoczenia. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. opracowuje Studium Wykonalności dla zadania „Poprawa przepustowości linii kolejowej nr 2 na odcinku Warszawa Wschodnia - Mińsk Mazowiecki - Siedlce”. Po realizacji ww. inwestycji natężenie ruchu pociągów może ulec zwiększeniu. Przy realizacji ww. projektów, zaplanowanych w podobszarze Grodzisk, uwzględnione zostaną oddziaływania generowane przez ruch pociągów. Zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, przy zmianie sposobu zagospodarowania terenów uwzględnione zostaną ograniczenia wynikające ze strategicznych map hałasu. Przy realizacji ww. przedsięwzięć uwzględniona zostanie możliwość narażania przyszłych użytkowników tych terenów na

⁶ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, dostępny <https://crfop.gdos.gov.pl>

uciażliwości wynikające z bezpośredniego sąsiedztwa linii kolejowej oraz wymóg określony w art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym.⁷

Podobszar Guzew

Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki jest wyższy aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 1,81 Mg/kg. Udział powierzchni zielonych w powierzchni jednostek urbanistycznych jest niższy aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 15,48%.

Podobszar Kuflew

Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki jest wyższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 1,51 Mg/kg, a udział powierzchni zielonych w powierzchni jednostek urbanistycznych jest znacząco niższy aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 6,41%.

Podobszar Rudka

Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki jest niższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 1,19 Mg, a udział powierzchni zielonych w powierzchni jednostek urbanistycznych jest zdecydowanie wyższy aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji, jak również dla całej gminy i wynosi 68,27%.

Podobszar Sokolnik

Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki jest nieznacznie wyższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 1,37 Mg, a udział powierzchni zielonych w powierzchni jednostek urbanistycznych jest zdecydowanie niższy aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji, jak również dla całej gminy i wynosi 10,57%.

2.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sfera przestrzenno-funkcjonalna odgrywa istotną rolę w ocenie komfortu jakości życia mieszkańców danego obszaru. Diagnoza sytuacji obszaru rewitalizacji obejmuje niewystarczające wyposażenie w sferze technicznej i społecznej, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

⁷ Inwestycja zostanie uzgodniona zgodnie z przepisami ustawy o transporcie kolejowym, z właściwym terytorialnie zakładem linii kolejowych, tj. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Zakład Linii Kolejowych w Siedlcach. Inwestycja zostanie zrealizowana zgodnie z:

- ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym,
- rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zastłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych,
- rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie,
- ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane,
- rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,
- ustawą z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Tab. 4 Porównanie wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze rewitalizacji i w gminie

lp.	nazwa wskaźnika	obszar rewitalizacji	Gmina Mrozy
1	liczba placówek oświatowych, placów zabaw i obiektów sportowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki urbanistycznej	1,19	1,91
2	liczba obiektów w Gminnej Ewidencji Zabytków w przeliczeniu na liczbę budynków	1,57	0,82

Dostępność infrastruktury rekreacyjnej odnosi się do wszelkich obiektów, miejsc i udogodnień służących rekreacji, sportowi oraz aktywnemu spędzaniu czasu wolnego, takich jak obiekty sportowe, place zabaw, parki rekreacyjne, ścieżki rowerowe itp. Wskaźnik ten w obszarze rewitalizacji osiągnął wartość o 0,72 punktu procentowego niższą aniżeli średnia dla gminy.

W obszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest 37% zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków. Zabytki odgrywają istotną rolę w poprawie jakości życia poprzez tworzenie estetycznych przestrzeni, które inspirują i wzbogacają codzienne doświadczenia mieszkańców. Ich obecność w otoczeniu przyczynia się do stworzenia wyjątkowego środowiska, które sprzyja relaksowi, refleksji oraz integracji społecznej. Ponadto, zabytki stanowią ważny element krajobrazu kulturowego, które dodają charakteru i autentyczności miejscom, zachęcając do odkrywania historii oraz dziedzictwa kulturowego danej lokalizacji, przyczyniając się do poprawy atrakcyjności miejsca do życia i pracy. Wskaźnik ten w obszarze rewitalizacji osiągnął wartość o 75% wyższą aniżeli średnia dla gminy, co stanowi o ogromnym potencjale obszaru rewitalizacji właśnie w tym zakresie.

W trakcie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Mrozy problemem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej najczęściej diagnozowanym przez interesariuszy było niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (tj. przedszkola, szkoły, ośrodki: zdrowia, kultury, sportowe, rekreacyjne), niewystarczające zagospodarowanie terenów publicznych (oświetlenie publiczne, chodniki, ścieżki rowerowe) i słabo rozwiniętą infrastrukturę sportową i rekreacyjną.

Podobszar Grodzisk

W obszarze znajdują się dwa obiekty zabytkowe wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków i jest to młyn wodny murowany z początku XX w. oraz pomnik ku czci żołnierzy NSZ z oddziału „Orła”. Ponadto na terenie podobszaru zlokalizowane jedno stanowisko archeologiczne figurujące w rejestrze zabytków województwa mazowieckiego. Jest to średniowieczne grodzisko o numerze rejestru 827 z 10.02.1969 r.

Do lokalnych potencjałów rozwojowych podobszaru zaliczyć należy funkcjonowanie w obszarze rewitalizacji szkoły i przedszkola, hali sportowej, boiska, placu zabaw i siłowni zewnętrznej.

Podobszar Guzów

W obszarze znajduje się jeden obiekt zabytkowy wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) i jest to drewniany dom mieszkalny. Warto zaznaczyć, że domy mieszkalne wpisane do GEZ mogą stanowić wyzwanie dla gminy, zwłaszcza jeśli wymaga to zwiększonych nakładów finansowych na ich konserwację i utrzymanie.

Do lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji zaliczyć należy funkcjonowanie w obszarze rewitalizacji placu zabaw, siłowni zewnętrznej oraz świetlicy wiejskiej.

Ryc. 2 Siłownia zewnętrzna i budynek komunalny w Guzowie

Podobszar Kuflew

W podobszarze występują obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa mazowieckiego. Są to:

- ❖ Organistówka w Kuflewie, nr rej. 220/990 z 15.01.1971,
 - wpis do rejestru zabytków obejmuje organistórkę drewnianą z pocz. XX w. wchodzącą w skład zespołu sakralnego w Kuflewie.
- ❖ Zespół dworski w Kuflewie, nr rej. A-333 z 30.12.1983 i z 18.09.1997, obejmujący oficynę, oborę i park z aleją dojazdową,
 - wpis do rejestru zabytków obejmuje teren w granicach dz. nr. ewid. 619/4, 624, 1095, 1097/1, 1097/2, 1097/3, 1098/1, 1098/2, 1100 oraz część dz. nr. ewid. 621 z drogą wiodącą wzdłuż założenia. W skład zespołu dworsko – parkowego wchodzi: murowany dwór z drugiej połowy XIX w., murowana obora z przełomu XIX i XX w. oraz park z aleją dojazdową z końca XIX w.
- ❖ kapliczka z figurą św. Antoniego, położona w leśnej części parku dworskiego, z II poł. XIX, postawiona w podzięcie za odzyskanie majątku kuflewskiego, nr rej.: B/84 z 21.12.2005 r.
- ❖ kapliczka słupowa z figurą św. Jana Nepomucena z 1777 r., zlokalizowana na cmentarzu przykościelnym, nr rej. 144/2015 z 25.02.2015 r.

Ryc. 3 Park w Kuflewie

Ponadto w podobszarze znajdują się także włączone do wojewódzkiej ewidencji zabytków: cmentarz, dzwonnica, plebania i wikariatka oraz ujęte w gminnej ewidencji zabytków: gorzelnia i kapliczka, a także pamiątkowy kamień z okazji 10 rocznicy odzyskania niepodległości. Obok kamienia posadzono dąb wolności.

W podobszarze brak jest elementów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

Podobszar Rudka

W obszarze zlokalizowany jest unikatowy, wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego Zespół Sanatorium Przeciwgruźliczego w Rudce wraz z parkiem, nr rej.: A-334 z 30.12.1983, a także:

- ❖ leżalnia (2 segmenty), piwnica, lodownia, kotłownia z kominem, budynek ujęcia wody I, znajdujące się na terenie Zespołu Sanatorium Przeciwgruźliczego w Rudce, nr rej.: A-1004 z 24.01.2011.

Ponadto w podobszarze znajdują się następujące obiekty zabytkowe włączone do wojewódzkiej ewidencji zabytków: budynek administracyjno-mieszkalny, budynek pomp, dom dyrektora, portiernia, piwnice, ujęcie wody II.

Potencjał rozwojowy podobszaru skoncentrowany jest wokół ww. zespołu sanatoryjnego, który położony jest na terenie otuliny rezerwatu przyrody Rudka Sanatoryjna. Do lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji zaliczyć należy funkcjonowanie w obszarze rewitalizacji altany, placu zabaw, siłowni zewnętrznej oraz świetlicy wiejskiej.

W Gminnej Ewidencji Zabytków figurują także dwa domy murowane i jeden drewniany. Zabytkowe domy mieszkalne stanowią szczególną wartość jako przykłady lokalnej architektury i należy podejmować starania dążące do ich zachowania.

Ryc. 4 Zespół Sanatorium Przeciwgruźliczego w Rudce

Podobszar Sokolnik

W obszarze znajdują się cztery obiekty zabytkowe wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków i są to dwa domy drewniane, cmentarz grzebalny oraz Krzyż Powstania Styczniowego.

Do lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji zaliczyć należy funkcjonowanie w obszarze rewitalizacji dwóch placów zabaw oraz świetlicy wiejskiej.

2.5. Sfera techniczna

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze technicznej obejmuje stopień wykorzystania gminnych sieci wodociągowo-kanalizacyjnych, analizę struktury wiekowej budynków oraz wykorzystywane, indywidualne źródła ciepła.

Tab. 5 Porównanie wskaźników w sferze technicznej w obszarze rewitalizacji i w gminie

lp.	nazwa wskaźnika	obszar rewitalizacji	Gmina Mrozy
1	liczba przyłączy wodociągowych w odniesieniu do liczby budynków mieszkalnych w jednostce urbanistycznej	0,92	0,91
2	liczba przyłączy kanalizacyjnych w odniesieniu do liczby budynków mieszkalnych w jednostce urbanistycznej	0,32	0,27
3	odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r.	66,42	65,65
4	odsetek źródeł ciepła na paliwo stałe w ogólnej liczbie źródeł ciepła	77,41	75,74

Sieć wodociągowa obejmuje swym zasięgiem obszar całej gminy, natomiast sieć kanalizacyjną posiada cała miejscowość Mrozy i miejscowość Jeruzal oraz część sołectw: Łukowiec, Wola Rafałowska, Wola Paprotnia, Kruki, Grodzisk, Rudka, Natolin. Z wodociągów korzysta 90,4% mieszkańców gminy, a z sieci kanalizacyjnej - 51,9%.

Analizując strukturę wiekową budynków, ponad 66% mieszkań w obszarze rewitalizacji zostało zbudowanych przed 1970 r. Jest to dużym wyzwaniem ze względu na konieczność ponoszenia znacznych nakładów finansowych na utrzymanie budynków w dobrym stanie technicznym, termomodernizacji czy renowacji w kierunku energooszczędnym.

W sferze technicznej w obszarze rewitalizacji analizie poddano wykorzystywane indywidualne źródła ciepła. Baza „Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków” jest prowadzona zgodnie z założeniami nakreślonymi przez ustawę o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków, w której gromadzone są dane dotyczące źródeł ciepła i źródeł spalania paliw. Wśród wykorzystywanych w gminie źródeł ciepła w obszarze rewitalizacji ponad 77% stanowią źródła ciepła na paliwa stałe. Stanowią one potencjalne źródło niskiej emisji w obszarze rewitalizacji. Istotnym aspektem jest jakość wykorzystywanych nośników ciepła, jak również klasa energetyczna pieca.

W zakresie sfery technicznej istotne jest uwzględnienie ich stanu technicznego oraz wpływu na emisję zanieczyszczeń do środowiska. W przypadku starszych systemów ogrzewania, takich jak piece węglowe, ich stan techniczny może być gorszy, co może prowadzić do większej emisji szkodliwych substancji i obciążenia dla środowiska. Dlatego istotne jest promowanie modernizacji systemów ogrzewania oraz stosowanie nowoczesnych, bardziej ekologicznych rozwiązań, co pozwoli zmniejszyć negatywne skutki dla środowiska i poprawić jakość powietrza w obszarze rewitalizacji.

Lokalnym potencjałem rozwojowym w sferze technicznej jest prowadzenie działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej, wymiana starych, nieefektywnych źródeł ciepła na ekologiczne, wzrost udziału zużycia energii finalnej ze źródeł odnawialnych, a także działania podejmowane przez mieszkańców w zakresie termomodernizacji budynków mieszkalnych.

Podobszar Grodzisk

Liczba przyłączy wodociągowych oraz przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych jest wyższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji. W strukturze wiekowej budynków mieszkalnych dominują budynki starsze niż 45 lat. Wśród wykorzystywanych w podobszarze źródeł ciepła ponad 80% stanowią źródła ciepła na paliwa stałe.

Podobszar Guzów

Liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych jest niższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji. Miejscowość nie posiada sieci kanalizacyjnej. W strukturze wiekowej budynków mieszkalnych dominują budynki starsze niż 45 lat. Wśród wykorzystywanych w podobszarze źródeł ciepła 75% stanowią źródła ciepła na paliwa stałe.

Podobszar Kuflew

Liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych jest wyższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji. Miejscowość nie posiada sieci kanalizacyjnej. W strukturze wiekowej budynków mieszkalnych dominują budynki starsze niż 45 lat. Wśród wykorzystywanych w podobszarze źródeł ciepła ponad 76% stanowią źródła ciepła na paliwa stałe.

Podobszar Rudka

Liczba przyłączy wodociągowych oraz przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych jest wyższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji. W strukturze wiekowej budynków mieszkalnych dominują budynki starsze niż 45 lat. Wśród wykorzystywanych w podobszarze źródeł ciepła ok. 79% stanowią źródła ciepła na paliwa stałe.

Podobszar Sokolnik

Liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych jest niższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji. Miejscowość nie posiada sieci kanalizacyjnej. W strukturze wiekowej budynków mieszkalnych dominują budynki starsze niż 45 lat. Wśród wykorzystywanych w podobszarze źródeł ciepła ok. 76% stanowią źródła ciepła na paliwa stałe.

3. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Podstawą planowania dla obszaru rewitalizacji jest pogłębiona analiza problemów, potrzeb i lokalnych potencjałów tego obszaru, przeprowadzona na etapie szczegółowej diagnozy. Wizja stanowi opis pożądanego stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji i osiągnięciu jego celów.

W wyniku analizy potrzeb i potencjałów lokalnych obszaru rewitalizacji wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji została określona w następującym brzmieniu:

Gmina Mrozy jest gminą ambitną, która tworzy sprzyjające warunki rozwoju społeczno-gospodarczego, a także nowoczesne i atrakcyjne miejsca do życia dla swoich mieszkańców. Wszystkie działania podejmowane przez Gminę mają na względzie dobro wszystkich mieszkańców, także osób ze specjalnymi potrzebami.

Obszary rewitalizacji przyciągają mieszkańców oraz turystów nowoczesną infrastrukturą, możliwością odpoczynku i rekreacji na świeżym powietrzu, a także bogatą ofertą edukacyjno-kulturalną, która umożliwia budowanie zintegrowanej społeczności lokalnej.

Dzięki przedsięwzięciom rewitalizacyjnym podejmowanym przez Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o. zabytkowa przestrzeń i budynek Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr Teodora Dunina w Rudce zostały zmodernizowane i tworzą unikatowe w skali kraju miejsce kompleksowej rehabilitacji w jednym z najpiękniejszych zakątków regionu, kontynuując tym samym tradycje założeń sanatoryjnych Mazowsza.

Rozwój obszaru rewitalizacji przyczynił się do utworzenia nowych miejsc pracy odpowiadającym potrzebom oraz kwalifikacjom lokalnej społeczności.

W sferze społecznej działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na wspieranie integracji społecznej oraz włączenie społeczne, pozwalające zmniejszać problem poziomu bezrobocia. Gmina Mrozy stanie się obszarem zapewniającym mieszkańcom atrakcyjne warunki do życia, aktywności społecznej i zawodowej oraz integracji, a także będzie stanowiła forum aktywnej współpracy pomiędzy administracją publiczną, mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji pozytywnie wpłynie na całą społeczność gminy. Zakładana organizacja przestrzeni publicznych powinna zachęcić wszystkie grupy społeczne, tj. rodziny, dzieci i młodzież, seniorów, osoby niepełnosprawne do integracji społecznej poprzez udział w formach aktywności proponowanych na terenie gminy, tj. imprezy kulturalne, sportowe i rekreacyjne.

W sferze gospodarczej nastąpi aktywizacja gospodarcza mieszkańców, a gmina będzie obszarem, gdzie istnieją korzystne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej funkcjonującym i potencjalnym podmiotom gospodarczym.

W sferze środowiskowej gmina będzie dążyła do jakościowej poprawy terenów zielonych i rekreacyjnych, jako istotnych elementów systemu zielonej infrastruktury wpływając tym samym na jakość powietrza i powiązania przyrodnicze w danej przestrzeni. Budowa dwóch zbiorników retencyjnych wraz otoczeniem sportowo-rekreacyjnym przyczyni się do stworzenia atrakcyjnej przestrzeni spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, miejsce rekreacji i turystyki, a także stanowić będzie odpowiedź na zmiany klimatu. Ponadto podejmowane będą działania mające na celu wprowadzenie założeń gospodarki niskoemisyjnej, pozwalającej na zmniejszenie emisji dwutlenku węgla, a także usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków na terenie gminy.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej gmina będzie cechowała się wysokiej jakości strukturą przestrzenną, nastąpi poprawa stanu obiektów mieszkalnych i zabytkowych, estetyki przestrzeni, infrastruktury oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. Zrewitalizowane obszary będą atrakcyjne dla mieszkańców i podmiotów

gospodarczych, a odnowiona przestrzeń i infrastruktura będzie stanowiła podstawę do podejmowania działań, zmierzających do poprawy estetyki pozostałych obszarów gminy. Zrewitalizowany obszar Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce będzie ważnym przyczynkiem do zwiększenia atrakcyjności i rozpoznawalności gminy, a tym samym do rozwoju turystyki, w tym turystyki medycznej. Zabytkowe obiekty, unikatowe w skali kraju i regionu odzyskają dawny blask.

4. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Głównym celem prowadzenia procesu rewitalizacji jest społeczne i gospodarcze ożywienie zdegradowanych obszarów gminy. Zdefiniowana wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji będzie realizowana poprzez cele rewitalizacji. Cele rewitalizacji stanowią odpowiedź na problemy zidentyfikowane przy opracowaniu szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji z wykorzystaniem lokalnych potencjałów rozwojowych i potrzeb rewitalizacyjnych. Są więc przełożeniem wizji stanu obszaru po rewitalizacji oraz wynikiem partycypacji społecznej. Cele rewitalizacji mają charakter zintegrowany, zapewniając kompleksową interwencję i spójne całościowo zaadresowanie problemów.

Cele rewitalizacji zostały zdefiniowane następująco:

1. Poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego.
2. Poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni i infrastruktury.
3. Wykorzystanie potencjału środowiska oraz wartości kulturowych obszaru.

Uwzględniając konieczność kompleksowego i skoordynowanego podejścia, realizacja programu rewitalizacji w gminie powiązana jest z lokalną polityką społeczną, edukacyjną, kulturalną i przestrzenną. Cele rewitalizacji są odzwierciedleniem wizji przemiany obszaru zdegradowanego oraz dążenia do poprawy warunków życia mieszkańców. Mają one charakter horyzontalny – integrują działania w sferze społecznej, przestrzennej i gospodarczej, wspierając jednocześnie rozwój w innych częściach gminy. Zdefiniowane cele odpowiadają na kluczowe problemy zidentyfikowane w toku diagnozy, w tym w szczególności:

- proces starzenia się społeczeństwa,
- utrzymujące się bezrobocie, w tym długotrwałe,
- zjawiska wykluczenia społecznego i marginalizacji,
- niski poziom aktywności społecznej i zaangażowania obywatelskiego,
- wysoki udział mieszkańców objętych wsparciem systemu pomocy społecznej,
- deficyt infrastruktury społecznej, edukacyjnej i kulturalnej odpowiadającej na aktualne potrzeby społeczności lokalnej.

Kierunki działań odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. W ich sformułowaniu zastosowana została komplementarność problemowa poprzez powiązanie zdiagnozowanych, negatywnych zjawisk na podstawie analizy sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, co pozwoliło na określenie dopełniających się celów, które oddziałują na zidentyfikowane kryzysy, wykorzystując jednocześnie lokalne potencjały rozwojowe.

Każdemu z celów rewitalizacji przyporządkowano kierunki działań, umożliwiające osiągnięcie pożądaných efektów w zakresie rozwiązywania problemów w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Tab. 6 Cele rewitalizacji i kierunki działań

lp.	cel	kierunki działań
1	Poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego	1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp. 1.2. Kompleksowe wsparcie osób ze specjalnymi potrzebami. 1.3. Motywowanie i wspieranie mieszkańców do podejmowania działań na rzecz lokalnej społeczności. 1.4. Tworzenie przestrzeni wspólnych, miejsc do spotkań, umożliwiających integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej. 1.5. Zapewnienie dostępu i wysokiego poziomu edukacji mieszkańcom wszystkich grup wiekowych. 1.6. Budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację. 1.7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców. 1.8. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej.
2	Poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni i infrastruktury	2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej. 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych. 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej. 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną. 2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury. 2.6. Poprawa jakości systemu komunikacyjnego. 2.7. Modernizacja infrastruktury technicznej i zwiększenie dostępności sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
3	Wykorzystanie potencjału środowiska oraz wartości kulturowych obszaru	3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych. 3.2. Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby rekreacyjne mieszkańców. 3.3. Poprawa stanu środowiska. 3.4. Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców. 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych.

5. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Rewitalizacja to narzędzie społecznego i gospodarczego ożywiania obszarów zdegradowanych, a wynikiem działań, mających na celu wyprowadzenie obszarów ze stanu kryzysowego, powinien być rozwój kapitału społecznego na rewitalizowanym obszarze. Istotne jest więc podejmowanie działań aktywizujących i sprzyjających budowaniu tożsamości lokalnej i tworzeniu więzi międzyludzkich. Silne poczucie tożsamości i więzi daje pozytywne efekty zarówno w kontaktach międzyludzkich, prowadzących do działań na rzecz lokalnej społeczności, ale także w sferze przestrzeni publicznej, wyrażające się podejmowaniem inicjatyw na rzecz poprawy jakości otoczenia, zwiększenia poczucia bezpieczeństwa i zmniejszenia poziomu wykluczenia społecznego.

W Programie zaplanowane zostały podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, rozumiane jako sekwencje powiązanych ze sobą działań, mających na celu wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanów kryzysowych, łączące aspekty społeczne z przedsięwzięciami infrastrukturalnymi jako zapewniającymi całościowe podejście do procesu rewitalizacji. Kompleksowość ujęcia projektów zapewni osiągnięcie trwałych

efektów rewitalizacji, przyczyniających się do odnowy i rozwoju obszaru, a w konsekwencji także jego otoczenia. Propozycje projektów rewitalizacyjnych były przedmiotem uspołecznienia prowadzenia procesu rewitalizacji w gminie. Każdy z interesariuszy miał możliwość zgłaszania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych do ujęcia w Programie.⁸

Założenia Programu będą realizowane poprzez konkretne projekty rewitalizacyjne. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych nie stanowi zamkniętego katalogu działań, ale będzie podlegała monitoringowi i aktualizacji, w tym także w szczególności w odniesieniu do harmonogramu realizacji projektów i możliwości pozyskania finansowania z różnych źródeł. Cele rewitalizacji nie powinny być rozpatrywane rozłącznie, gdyż mają charakter komplementarny, a ich realizacja w ramach projektów zintegrowanych umożliwi zrealizowanie wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. W zamierzeniach zaplanowane działania wspierają dążenie do spójności społecznej obszaru rewitalizacji, ale także całego obszaru gminy. Realizacja założonych działań przyczyni się do rozwoju gospodarczego i zwiększenia dostępności usług publicznych. Działania będą prowadzone w sposób ukierunkowany na uzyskanie neutralności klimatycznej.

5.1. Planowane, podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Gmina Mrozy konsekwentnie realizuje cel jakim jest podniesienie jakości życia mieszkańców i rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Projekty zaplanowane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Mrozy stanowią kontynuację podejmowanych dotychczas przez Gminę działań rewitalizacyjnych. Działania rewitalizacyjne w Gminie Mrozy koncentrują się na wzmacnianiu kapitału społecznego poprzez aktywne włączanie mieszkańców w proces ochrony i promowania dziedzictwa jako wartości wspólnej. Większość projektowanych rozwiązań ukierunkowana jest na wykorzystanie lokalnych zasobów historycznych i kulturowych nie tylko jako świadectwa bogatej przeszłości, lecz także jako narzędzia integracji społecznej, edukacji międzypokoleniowej oraz budowania lokalnej tożsamości. Gmina, we współpracy z interesariuszami, dba o lokalne zabytki, dostrzegając w nich potencjał do aktywizacji mieszkańców, rozwoju inicjatyw obywatelskich i kształtowania atrakcyjnej przestrzeni wspólnej. Dzięki konsekwentnym działaniom na rzecz ochrony dziedzictwa, zabytkowe obiekty stają się integralną częścią rozwoju społeczności lokalnej oraz atrakcyjnym elementem promującym region. W procesie rewitalizacji zaplanowanym przez Gminę Mrozy lokalny zasób zabytkowy zajmuje wysokie miejsce, co jest niezwykle istotne w aspekcie budowania silnej demokracji lokalnej oraz kapitału społecznego gminy.

Zaplanowane działania rewitalizacyjne dotyczące zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa mazowieckiego oraz ujętych w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków, muszą być realizowane zgodnie z przepisami określonymi w ustawie z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1292 ze zm.) i Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 roku w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę skarbów dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. z 2021 r. poz. 81).

Dla każdego przedsięwzięcia, na etapie projektowym, dokonywane będą uzgodnienia szczegółowego zakresu wskazanych prac z Mazowieckim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.⁹

⁸ Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278) oraz art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. z 2022 r. poz. 1079).

⁹ Ponadto realizacja zaplanowanych projektów, odbywać się będzie w szczególności zgodnie z wymaganiami:

- * prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, w tym prac polegających na usunięciu drzewa lub krzewu z nieruchomości lub jej części będącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni, prowadzenie badań konserwatorskich, architektonicznych i archeologicznych zabytku wpisanego do rejestru, zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do

Zaplanowano realizację następujących przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

- P1** Zagospodarowanie terenu zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w obszarze dawnego wyrobiska po eksploatacji żwirów w miejscowościach Mrozy i Sokolnik.
- P2** Budowa zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w Grodzisku.
- P3** Rewaloryzacja zabytkowego parku w miejscowości Kuflew.
- P4** Rekonstrukcja wczesnośredniowiecznego grodziska w miejscowości Grodzisk.
- P5** Przebudowa i modernizacja budynku komunalnego w miejscowości Guzów.
- P6** Aktywna Społeczność – program integracji, edukacji i aktywizacji mieszkańców gminy Mrozy w przestrzeniach wspólnych
- P7** Budowa kompleksu rehabilitacyjnego z funkcją mieszkalną.
- P8** Rewaloryzacja budynku domu dyrektora z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce.
- P9** Rewaloryzacja budynku mieszkalnego z 1924 roku z dostosowaniem do opieki medycznej, w tym do Dziennego Domu Opieki Medycznej/Zespołu Poradni.
- P10** Rewaloryzacja zabytkowych budynków kotłowni i ujęcia wody z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce.
- P11** Rewaloryzacja zabytkowego budynku lodowni z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce.

rejestr lub sposobu korzystania z tego zabytku, umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru: urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych oraz napisów a także podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru wymaga pozwolenia Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wniosek w sprawie zezwolenia na przeprowadzenie ww. działań składa właściciel lub użytkownik gruntu zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 36 ust. 1. Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1292 ze zm.).

- w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Przed przystąpieniem do jakichkolwiek działań przy ww. zabytkach, konieczne jest uzyskanie stosownych pozwoleń (art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. z 2025 r. poz. 418),
- w przypadku natrafienia w trakcie robót ziemnych na przedmioty, co do których istnieje przypuszczenie, że są zabytkami, lub historyczną (np. brukowaną, drewnianą) nawierzchnię drogi, należy roboty przerwać i niezwłocznie powiadomić o tym fakcie Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 32 i art. 33 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1292 ze zm)).

Dodatkowe regulacje i zalecenia dotyczące obiektów objętych indywidualną ochroną konserwatorską to m.in.:

- Konieczność stosowania wyłącznie tradycyjnych sposobów wykończenia elewacji, stosowanych historycznie, w przypadku zabudowy Gminy Mrozy materiałem tym jest głównie tynk mineralny.
- Kolorystyka elewacji remontowanego budynku powinna być zbieżna z pierwotną warstwą malarską obiektu. Kolor należy każdorazowo ustalić z MWKZ np. na podstawie wykonanych odkrywek.
- Pokrycie dachów powinno zostać wykonane z materiałów historycznych w ich naturalnych kolorach i bez zmiany gabarytów i geometrii dachu. Nie jest dopuszczalna wymiana dachu na dach zielony lub pokrycie go panelami fotowoltaicznymi.
- Kolorystyka skrzynek gazowych powinna zostać ujednolicona na kolor odpowiadający lokalizacji, w której są one montowane. MWKZ wyklucza możliwość stosowania żółtych skrzynek gazowych, które stanowią niekorzystną dominantę kolorystyczną w historycznych przestrzeniach.

P12 Budowa Ośrodka Opieki Paliatywnej i Hospicyjnej w Rudce.

P13 Rewaloryzacja zabytkowych leżalni.

P14 Rewaloryzacja Budynku Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Rudce.

P15 Rewaloryzacja zabytkowego Parku Krajobrazowego w Rudce z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce.

W zakresie zaplanowanych przedsięwzięć podstawowych założono, że każda z części zakresu przyczynia się do realizacji założonych celów oraz że w obszarze rewitalizacji elementy infrastruktury drogowej stanowią nieodłączny element większego projektu w obszarze turystyki, kultury i dziedzictwa kulturowego lub fizycznej regeneracji oraz nie są one dominującym elementem tego projektu, a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych całego projektu.

P1: Zagospodarowanie terenu zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w obszarze dawnego wyrobiska po eksploatacji żwirów w miejscowościach Mrozy i Sokolnik	
Podmiot realizujący: Gmina Mrozy	
Miejsce realizacji: działka ew. nr 141212_5.0022.78, 141212_4.0016.2308/12 (oraz działki otaczające), obręb Sokolnik, Mrozy Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji	
Opis przedsięwzięcia	
Realizacja projektu koncentruje się przede wszystkim na aspektach społecznych, odpowiadając na pilną potrzebę tworzenia przestrzeni sprzyjających integracji, aktywizacji i poprawie jakości życia mieszkańców. Inwestycja przyczyni się do zwiększenia uczestnictwa społecznego, wzmocnienia więzi międzyludzkich oraz aktywności obywatelskiej poprzez udostępnienie atrakcyjnych, dostępnych i bezpiecznych przestrzeni wspólnych. Przestrzeń wokół zbiorników wodnych zostanie przekształcona w miejsce codziennych spotkań, rekreacji i wspólnego spędzania czasu, co szczególnie ważne jest w kontekście przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, samotności i bierności społecznej. Projekt skierowany jest do różnych grup mieszkańców – dzieci, młodzieży, rodzin, osób starszych – tworząc warunki do integracji międzypokoleniowej i wzmocnienia lokalnej tożsamości. Realizacja projektu jest również odpowiedzią na współczesne wyzwania związane ze zmianami klimatu. Celem przedsięwzięcia jest także obniżenie zagrożenia podtopieniami, w tym powodzią błyskawicznymi, oraz minimalizowanie skutków suszy przy jednoczesnej poprawie walorów estetycznych i przyrodniczych obszaru. Projektowany zbiornik pozwoli na lepsze zarządzanie zasobami wodnymi, szczególnie w okresach nieregularnych opadów, które są coraz częstsze w wyniku zmian klimatu. Retencja wody jest niezwykle istotnym elementem adaptacji do skutków zmian klimatycznych - sprzyja stabilizacji lokalnego mikroklimatu, poprawia bilans wodny oraz wspiera ekosystemy wodno-lądowe. Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie: ▪ niezadowalający stan zagospodarowania przestrzeni publicznej, ▪ niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, ▪ brak dostępu do podstawowych usług, ▪ niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do funkcji obszaru. Główny cel projektu: ▪ poprawa bezpieczeństwa i funkcjonalności przestrzeni publicznej, ▪ poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój terenów sportowo-rekreacyjnych i integracyjnych, ▪ przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu i poprawa jakości środowiska, ▪ podniesienie estetyki i dostępności przestrzeni wspólnych, ▪ wzbogacenie oferty rekreacyjno-społecznej dla mieszkańców i turystów. Projekt realizowany będzie w podobszarze rewitalizacji Sokolnik. Odpowiada on na wszystkie cele rewitalizacji: poprawę jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, poprawę	

P1: Zagospodarowanie terenu zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w obszarze dawnego wyrobiska po eksploatacji żwirów w miejscowościach Mrozy i Sokolnik

jakości zagospodarowania przestrzeni i infrastruktury oraz wykorzystanie potencjału środowiska i wartości kulturowych.

Mieszkańcy Sokolnik oraz całej gminy zyskają przestrzeń, która będzie sprzyjała aktywizacji społecznej, integracji międzypokoleniowej oraz rozwijaniu inicjatyw oddolnych. Poprawa atrakcyjności miejsca może wpłynąć na wzrost zainteresowania osiedleniem się w gminie, w tym przez młode rodziny, co sprzyjać będzie zrównoważonemu rozwojowi demograficznemu i gospodarczemu. Realizacja projektu wpisuje się zatem w proces przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacniania lokalnej wspólnoty.

Zakres realizowanych zadań:

- pogłębienie i oczyszczenie trzech zbiorników retencyjnych w rejonie dawnego wyrobiska,
- uporządkowanie przyległych terenów i urządzenie ich z myślą o funkcjach sportowo-rekreacyjnych,
- konserwacja zieleni oraz budowa elementów małej architektury służącej wypoczynkowi i integracji społecznej.

Z uwagi na specyfikę projektu, obejmuje on także fragment obrębu Mrozy znajdujący się poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji, zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, działanie to pozostaje zgodne z prawem i służy realizacji celów rewitalizacyjnych w sposób funkcjonalnie uzasadniony.

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.4. Tworzenie przestrzeni wspólnych, miejsc do spotkań, umożliwiających integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej.
- 2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej.
- 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych.
- 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.
- 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.
- 2.5. Dbalność o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury.
- 3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.
- 3.2. Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby rekreacyjne mieszkańców.
- 3.3. Poprawa stanu środowiska.
- 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
2 500 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji. Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), budżet Gminy	styczeń 2027 r. – grudzień 2028 r.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Realizacja przedsięwzięcia odpowiada na potrzebę ożywienia obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych.

Planowane przedsięwzięcie wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane są osoby bezrobotne (m.in. przy pracach konserwacyjnych i budowlanych, a następnie sprzątaniu i utrzymaniu terenów w dobrym stanie technicznym). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie

P1: Zagospodarowanie terenu zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w obszarze dawnego wyrobiska po eksploatacji żwirów w miejscowościach Mrozy i Sokolnik

problemu bezrobocia.

Celem projektu jest zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni gminnych, pozwalających na integrację mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności rewitalizowanego obszaru i wzrostu potencjału turystycznego. Planuje się, iż nowo zagospodarowany teren będzie pełnił funkcję zarówno lokalnego centrum spotkań mieszkańców oraz potencjalny kierunek obierany przez turystów w celach wypoczynkowych i rekreacyjnych (plaże, pola campingowe, kąpieliska).

Zwiększenie potencjału turystycznego może przyczynić się do rozwoju sfery usług turystycznych, w których będą mogli znaleźć zatrudnienie bezrobotni mieszkańcy Gminy.

Jednocześnie oprócz poprawy stanu wód i bioróżnorodności, projekt będzie miał wpływ na zwiększenie retencji wód i ochrony przeciwpowodziowej mieszkańców.

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji, jakimi są zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego gminy oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury.

Wskaźniki produktu:

Liczba obszarów użyteczności publicznej poddanej rewitalizacji – 1szt.

Wskaźniki rezultatu:

Liczba osób odwiedzających zrewitalizowane obiekty:

2025 r. – 100 os.

2030 r. – 2000 os.

Źródła danych do pomiaru wskaźników:

Dokumentacja wewnętrzna.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

P2: Budowa zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w Grodzisku

Podmiot realizujący: Gmina Mrozy

Miejsce realizacji: dz. ew. nr 623/2, 623/3, 630/4, 633/2, 634, 629/1, 630/2, 630/4, 630/5, 1547, 1548, 624, 635, 858, 859, 632, 856, obręb Grodzisk

Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji

Opis przedsięwzięcia

Projekt ma przede wszystkim charakter społeczny, ponieważ odpowiada na potrzebę tworzenia dostępnych, bezpiecznych i atrakcyjnych przestrzeni wspólnych, które sprzyjają aktywizacji lokalnej społeczności, integracji międzypokoleniowej oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. W szczególności dotyczy to osób, które ze względu na wiek, niepełnosprawność lub sytuację materialną mają ograniczony dostęp do płatnych form spędzania wolnego czasu. Wspólne korzystanie z nowo urządzonej przestrzeni – przez rodziny z dziećmi, seniorów, młodzież i osoby o szczególnych potrzebach – umożliwi nawiązywanie relacji społecznych, budowanie lokalnej wspólnoty i przeciwdziałanie izolacji.

Projekt będzie impulsem do organizowania wydarzeń integracyjnych i kulturalnych, takich jak pikniki, festyny czy działania sąsiedzkie, co zwiększy poziom uczestnictwa społecznego i

P2: Budowa zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w Grodzisku

wzmocni tożsamość lokalną.

Projekt stanowi także element adaptacji do zmian klimatu. Budowa zbiornika retencyjnego znacząco wspiera zdolność terenu do zatrzymywania wody, co jest kluczowe w obliczu coraz częstszych ekstremalnych zjawisk pogodowych. Dzięki magazynowaniu wody możliwe jest łagodzenie skutków zarówno długotrwałych susz, jak i gwałtownych opadów. Tego typu inwestycja poprawia gospodarkę wodną obszaru, umożliwiając jej bardziej zrównoważone zarządzanie. Zbiornik retencyjny pomaga również chronić lokalną przyrodę i łagodzić efekty zmian klimatycznych poprzez zwiększenie dostępności wody oraz stabilizację warunków środowiskowych.

Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:

- niezadowalający stan zagospodarowania przestrzeni publicznej,
- niewystarczające wyposażenie w sferze technicznej i społecznej,
- brak dostępu do podstawowych usług,
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do funkcji obszaru.

Główny cel projektu:

- poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej,
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój terenów do uprawiania sportu, turystyki i rekreacji,
- poprawa jakości środowiska, przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu, ograniczenie skutków powodzi
- poprawa jakości przestrzeni wspólnych
- poszerzenie oferty Gminy dla mieszkańców i turystów.

Zakres realizowanych zadań:

Planowana jest budowa zbiornika retencyjnego oraz urządzenie jego otoczenia na potrzeby realizacji funkcji sportowych i rekreacyjnych, z przeznaczeniem dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i turystów oraz budowa obiektów małej architektury dedykowanych mieszkańcom.

Projekt będzie realizowany w podobszarze rewitalizacji Grodzisk. Przedsięwzięcie P2 to nie tylko inwestycja infrastrukturalna, ale także społeczna. Ogólnodostępna przestrzeń publiczna sprzyja integracji społecznej, przeciwdziałając wykluczeniu osób, które nie mają możliwości korzystania z płatnych form wypoczynku. Wpływa również pozytywnie na integrację lokalnej społeczności, poprzez zwiększenie dostępności do przestrzeni wspólnej i relacji międzyludzkich. Wspólne korzystanie z przestrzeni przez członków różnych grup społecznych – rodzin, seniorów, młodzieży, osób z niepełnosprawnościami. sprzyja nawiązywaniu relacji, przeciwdziałając izolacji społecznej. To szczególnie istotne dla rodzin o niskich dochodach, osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów. Realizacja projektu może stać się impulsem do aktywizacji społeczności lokalnej – np. poprzez wspólne działania takie jak festyny i inne wydarzenia integracyjne.

W związku z powyższym projekt jest adekwatny do zidentyfikowanych potrzeb, służy eliminacji i ograniczeniu negatywnych zjawisk.

Realizacja przedsięwzięcia będzie wymagała wyłączenia gruntów z produkcji leśnej na podstawie uchwały o ochronie gruntów leśnych i rolnych (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 82), a następnie przejęcia w/w gruntów na własność Gminy na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

Na terenie objętym planowaną inwestycją nie stwierdzono występowania jakichkolwiek gatunków roślin, grzybów czy siedlisk przyrodniczych, które podlegają ochronie, określonych rozporządzeniami Ministra Środowiska wydanymi odpowiednio w myśl art. 48, 49 oraz 50 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Prace będą prowadzone poza okresem lęgowym.

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

1.4. Tworzenie przestrzeni wspólnych, miejsc do spotkań, umożliwiających integrację

P2: Budowa zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w Grodzisku		
mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej.		
2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej.		
2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych.		
2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.		
2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.		
2.5. Dbalność o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury.		
3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.		
3.2. Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby rekreacyjne mieszkańców.		
3.3. Poprawa stanu środowiska.		
3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych		
Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
20 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji. Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), budżet Gminy	czerwiec 2025 r. – grudzień 2026 r.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
Realizacja przedsięwzięcia odpowiada na potrzebę ożywienia obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych.		
Wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane są osoby bezrobotne (m.in. przy pracach budowlanych, a następnie przy sprzątanii, a także utrzymaniu obiektu i bieżących pracach konserwacyjnych). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia.		
Celem projektu jest zmiana sposobu użytkowania otwartych przestrzeni publicznych., pozwalających na integrację mieszkańców i podniesienie jakości życia. Planuje się, iż nowo zagospodarowany teren będzie pełnił funkcję lokalnego centrum spotkań mieszkańców obszaru rewitalizacji. Planowane działania przyczynią się do wsparcia rodzin poprzez ich integrację i zapewnienie form spędzania wolnego czasu.		
Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji, jakimi są zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego gminy oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury.		
Wskaźniki produktu:		
Liczba obszarów użyteczności publicznej poddanej rewitalizacji – 1szt.		
Wskaźniki rezultatu:		
Liczba osób korzystających ze wspólnych miejsc spędzania wolnego czasu:		
2025 r. – 0 os.		
2030 r. – 1000 os.		
Źródła danych do pomiaru wskaźników:		
Dokumentacja wewnętrzna.		
Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu		

P2: Budowa zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w Grodzisku

i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami

P3: Rewaloryzacja zabytkowego parku w miejscowości Kuflew

Podmiot realizujący: Gmina Mrozy

Miejsce realizacji: działka ew. nr 1095, obręb Kuflew

Działka nr 1095 na podstawie umowy nr 2125/2013 z 28.01.2013 r. została przekazana w użytkowanie przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji

Opis przedsięwzięcia

Rewaloryzacja zabytkowego parku w Kuflewie to nie tylko inwestycja w ochronę dziedzictwa kulturowego, ale przede wszystkim działanie na rzecz lokalnej wspólnoty. Projekt odpowiada na potrzebę tworzenia otwartych, integrujących przestrzeni, które sprzyjają budowaniu więzi społecznych, wspólnemu spędzaniu czasu i aktywizacji mieszkańców różnych grup wiekowych. Nowe funkcje parku, tj. edukacyjne, rekreacyjne i kulturalne, będą wzmacniały poczucie tożsamości lokalnej oraz umożliwiały udział w wydarzeniach także tym osobom, które na co dzień mają utrudniony dostęp do oferty kulturalno-edukacyjnej. Projekt wpisuje się w szersze cele przeciwdziałania wykluczeniu, promowania równości w dostępie do przestrzeni i usług oraz rozwijania kapitału społecznego.

Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:

- niezadowalający stan zagospodarowania przestrzeni publicznej,
- niewystarczające wyposażenie w sferze technicznej i społecznej,
- brak dostępu do podstawowych usług,
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do funkcji obszaru,
- niezadowalający stan obiektów zabytkowych, estetyki przestrzeni.

Główny cel projektu:

- poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej,
- poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych,
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój oferty kulturalno-edukacyjnej,
- poprawa jakości środowiska,
- poprawa jakości przestrzeni wspólnych,
- poszerzenie oferty Gminy dla mieszkańców i turystów.

Zakres realizowanych zadań:

Planowana jest rewaloryzacja zabytkowego parku w Kuflewie na potrzeby realizacji funkcji kulturalnych, edukacyjnych i prozdrowotnych, sprzyjających utrzymywaniu spójności lokalnej społeczności i integrujących mieszkańców, w tym:

- utworzenie ścieżek edukacyjnych w zakresie edukacji historycznej i przyrodniczej,
- wyeksponowanie pomników przyrody, poprzez czasowe iluminacje i tablice informacyjne, utworzenie tematycznego szlaku pomników przyrody,
- zakup i montaż elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci),
- oświetlenie terenu,
- monitoring wizyjny,
- utworzenie tras spacerowych, rowerowych, do uprawiania nordic walking i innych aktywności na świeżym powietrzu.

Projekt będzie realizowany w podobzdarze rewitalizacji Kuflew. Projekt jest adekwatny do zidentyfikowanych potrzeb, służy eliminacji i ograniczeniu negatywnych zjawisk. W zrewaloryzowanym parku będą się odbywały działania edukacyjne (np. warsztaty ekologiczne) i kulturalne (plenerowe koncerty, pikniki etc). Tego rodzaju wydarzenia budują dostęp do kultury i wiedzy także dla osób, które w innym przypadku byłyby z niej wykluczone., sprzyjają integracji społecznej, w tym międzypokoleniowej, Udział w takich inicjatywach wzmacnia więzi sąsiedzkie oraz poczucie przynależności, a także przeciwdziała pogłębianiu różnic

P3: Rewaloryzacja zabytkowego parku w miejscowości Kuflew

społecznych.

Wszystkie zaplanowane działania w ramach projektu P3, będą realizowane zgodnie z przepisami określonymi w ustawie z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1292 ze zm.) i Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 roku w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę skarbów dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków.

Pielęgnacja zachowanego drzewostanu i zabytkowej zieleni będzie wymagała indywidualnego opracowania oraz uzyskania oddzielnej zgody MWKZ w toku postępowania administracyjnego.

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.4. Tworzenie przestrzeni wspólnych, miejsc do spotkań, umożliwiających integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej.
- 2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej.
- 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych.
- 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.
- 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.
- 2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury.
- 3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.
- 3.2. Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby rekreacyjne mieszkańców.
- 3.3. Poprawa stanu środowiska.
- 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
1 500 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji. Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków, budżet Gminy	styczeń 2028 r. – grudzień 2030 r.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Realizacja inwestycji przyczyni się do poprawy sytuacji przestrzenno-funkcjonalnej poprzez nadanie obiektowi nowych funkcji z uwzględnieniem współczesnych warunków użytkowania.

Realizacja zadania wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane są osoby bezrobotne (m.in. przy pracach budowlanych, a następnie utrzymaniu terenu i bieżących pracach konserwacyjnych). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia.

Celem projektu jest zmiana sposobu użytkowania otwartych przestrzeni publicznych, pozwalających na integrację mieszkańców i podniesienie jakości życia. Planuje się, iż nowo zagospodarowany teren będzie pełnił funkcję lokalnego centrum spotkań mieszkańców obszaru rewitalizacji. Planowane działania przyczynią się do wsparcia rodzin poprzez ich integrację i zapewnienie form spędzania wolnego czasu.

P3: Rewaloryzacja zabytkowego parku w miejscowości Kuflew

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji, jakimi są zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego gminy oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury, a także zabezpieczenie substancji zabytkowego parku i jego ochronę przed dalszym niszczeniem. Beneficjenci projektu: mieszkańcy obszaru rewitalizacji

Wskaźniki produktu:

Powierzchnia obszaru użyteczności publicznej poddanego rewitalizacji – 16,53 ha

Wskaźniki rezultatu:

Liczba osób korzystających ze wspólnych miejsc spędzania wolnego czasu:

2025 r. – 0 os.

2030 r. – 1000 os.

Źródła danych do pomiaru wskaźników:

Dokumentacja wewnętrzna.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej, w takim zakresie jak jest to możliwe do zagwarantowania w przypadku przedsięwzięć dotyczących zabudowy historycznej.¹⁰ Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

P4: Rekonstrukcja wczesnośredniowiecznego grodziska w miejscowości Grodzisk

Podmiot realizujący: Gmina Mrozy

Miejsce realizacji: dz. ew. nr 348, 349, 350/1, 351/1, 352/1 oraz 1552, obręb Grodzisk
Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji

Opis przedsięwzięcia

Projekt rekonstrukcji grodziska w Grodzisku to nie tylko inwestycja w dziedzictwo materialne, ale przede wszystkim wspólnotowy projekt społeczny. Działania podejmowane w ramach przedsięwzięcia stworzą przestrzeń aktywności społecznej, edukacyjnej i kulturalnej, która stanie się impulsem do większego zaangażowania mieszkańców w życie lokalne oraz budowania poczucia przynależności do miejsca.

Grody od wieków pełniły funkcję ośrodków skupiających społeczność. Projekt nawiązuje do tej tradycji, przekształcając historyczną przestrzeń w nowoczesne centrum integracji międzypokoleniowej, wspólnego uczenia się i współpracy. Zrekonstruowane grodzisko stanie się miejscem wydarzeń historycznych, warsztatów dla dzieci i dorosłych, festynów lokalnych, a także plenerowych lekcji historii i przyrody, w które będą mogły włączać się szkoły, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.

Udział mieszkańców w wydarzeniach odbywających się na terenie grodziska będzie służył wzmocnieniu lokalnej tożsamości kulturowej, budowaniu kapitału społecznego oraz przeciwdziałaniu izolacji i wykluczeniu – szczególnie wśród osób starszych i dzieci. Grodzisko stanie się przestrzenią wspólnego działania, wymiany międzypokoleniowej i promocji dziedzictwa jako żywego elementu współczesnej kultury lokalnej. W ten sposób projekt łączy w sobie wymiar historyczny z przyszłościowym, tworząc miejsce wspólnej pamięci i współczesnej aktywności społecznej.

¹⁰ Obiekty historyczne nie są w stanie zagwarantować pełnej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami z uwagi na m. in. inne proporcje otworów drzwiowych, klatek schodowych, ograniczone możliwości wtórnego wprowadzenia wind lub wyrównania różnicy poziomów posadzki między pomieszczeniami.

P4: Rekonstrukcja wczesnośredniowiecznego grodziska w miejscowości Grodzisk		
Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie: ▪ niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do funkcji obszaru, ▪ niezadowalający stan obiektów zabytkowych, estetyki przestrzeni, ▪ poszerzenie oferty kulturalno-edukacyjnej. Główny cel projektu: ▪ poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych ▪ poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój oferty kulturalno-edukacyjnej, ▪ poprawa jakości przestrzeni wspólnych ▪ poszerzenie oferty Gminy dla mieszkańców i turystów. Zakres realizowanych zadań: Planowana jest przeprowadzenie badań archeologicznych, opracowanie projektu i wykonanie rekonstrukcji wczesnośredniowiecznego grodziska oraz udostępnienie obiektu na cele edukacyjne i turystyczne. Projekt rekonstrukcji grodziska ma służyć nie tylko odtworzeniu przeszłości, ale przede wszystkim budowaniu przyszłości mieszkańców podobszaru Grodzisk. To inwestycja w ludzi poprzez kształtowanie lokalnej tożsamości w oparciu o unikalne dla danej miejscowości zasoby kulturowe. Uczestnictwo w planowanych w miejscu przedsięwzięcia aktywnościach będzie sprzyjała budowaniu zaufania, wzajemnego szacunku oraz chęci współdziałania na rzecz dobra wspólnego. Wszystkie zaplanowane działania w ramach projektu P4, będą realizowane zgodnie z przepisami określonymi w ustawie z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1292 ze zm.) i Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 roku w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę skarbów dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. z 2021 r. poz. 81).		
Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań		
Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań: 1.4. Tworzenie przestrzeni wspólnych, miejsc do spotkań, umożliwiających integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej. 2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej. 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych. 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej. 2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury. 3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.		
Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
2 500 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji. Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), pozostałe programy rządowe, budżet Gminy	styczeń 2027 r. – grudzień 2027 r.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
Realizacja inwestycji z zakresu ochrony zabytków i budownictwa tradycyjnego przyczyni się do zachowania dziedzictwa kulturowego na obszarze rewitalizacji. Jednocześnie wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane są osoby		

P4: Rekonstrukcja wczesnośredniowiecznego grodziska w miejscowości Grodzisk

bezrobotne (m.in. przy pracach budowlanych oraz porządkowych przy utrzymaniu obiektu). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia. Bezrobotni mieszkańcy będą mogli znaleźć także zatrudnienie przy obsłudze bieżącej nowego obiektu.

Realizacja projektu będzie miała pozytywny wpływ na architekturę i poprawę wizerunku obszaru rewitalizacji. Dodatkowo inwestycja odpowiada na potrzebę ożywienia obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych. Jednocześnie zwiększenie potencjału turystycznego może przyczynić się do rozwoju sfery usług turystycznych, w których będą mogli znaleźć zatrudnienie bezrobotni mieszkańcy Gminy. Rozwój agroturystyki powinien spowodować wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, przejawiającym się chęcią prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Celem projektu jest zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni gminnych, pozwalających na integrację mieszkańców i podniesienie jakości życia. Planowane działania przyczynią się do wsparcia rodzin poprzez ich integrację, utrwalenie łączących ich więzi i zapewnienie form spędzania wolnego czasu, co jest odpowiedzią na postulaty zgłaszane w ramach partycypacji społecznej.

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji, jakimi są zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego gminy oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury.

Beneficjenci projektu: mieszkańcy obszaru rewitalizacji

Wskaźniki produktu:

Liczba obszarów użyteczności publicznej poddanych rewitalizacji – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu:

Liczba osób korzystających ze wspólnych miejsc spędzania wolnego czasu:

2025 r. – 0 os.

2030 r. – 500 os.

Źródła danych do pomiaru wskaźników:

Dokumentacja wewnętrzna.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej w takim zakresie jak jest to możliwe do zagwarantowania w przypadku przedsięwzięć dotyczących zabudowy historycznej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

P5: Przebudowa i modernizacja budynku komunalnego w miejscowości Guzów

Podmiot realizujący: Gmina Mrozy

Miejsce realizacji: działka ew. nr 309, obręb Guzów

Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji

Opis przedsięwzięcia

Projekt modernizacji budynku komunalnego w Guzowie ma przede wszystkim wymiar społeczny, odpowiadając na potrzeby najbardziej wrażliwych grup mieszkańców, w tym osób o niskich dochodach, osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami. Poprawa warunków mieszkaniowych to nie tylko działanie techniczne, ale przede wszystkim interwencja

P5: Przebudowa i modernizacja budynku komunalnego w miejscowości Guzów

społeczna służąca poprawie jakości życia, poczucia bezpieczeństwa i komfortu codziennego funkcjonowania.

Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na ograniczenie zjawisk wykluczenia mieszkaniowego, a także przyczyni się do poprawy wizerunku miejscowości – poprzez podniesienie estetyki przestrzeni i uporządkowanie otoczenia. Nowy układ funkcjonalny budynku, jego dostępność dla osób z ograniczoną mobilnością oraz zastosowanie rozwiązań energooszczędnych, zapewni sprawiedliwy dostęp do godnych warunków bytowych i umożliwi bardziej efektywne korzystanie z zasobów komunalnych.

Modernizowany budynek będzie nie tylko bezpiecznym miejscem zamieszkania, ale także przestrzenią codziennych relacji społecznych, wzmacniającą więzi sąsiedzkie i tworzącą podstawy dla aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu lokalnej wspólnoty. Przedsięwzięcie wpisuje się tym samym w szerszy proces rewitalizacji jako działanie łączące aspekt infrastrukturalny z celami społecznymi i środowiskowymi.

Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:

- niezadowalający stan obiektu mieszkalnego oraz estetyka przestrzeni,
- niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Główny cel projektu:

- poprawa stanu obiektów mieszkalnych,
- podniesienie efektywności energetycznej budynków,
- poprawa jakości środowiska poprzez zmniejszenie niskiej emisji,
- poprawa jakości życia mieszkańców,
- poprawa bezpieczeństwa
- zagospodarowanie przestrzeni

Zakres realizowanych zadań:

Planowany jest kompleksowy remont budynku (wymiana stolarki drzwiowej, przemurowanie kominów, wykonanie elewacji), przebudowa w celu dostosowania układu pomieszczeń do funkcji mieszkaniowej, zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku.

Budynek ten, choć nie jest objęty bezpośrednią ochroną konserwatorską, posiada cechy zabytku. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków zaleca przeprowadzenie planowanej modernizacji z poszanowaniem zabytkowych cech.

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.

2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury.

2.7. Modernizacja infrastruktury technicznej i zwiększenie dostępności sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
1 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji. Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), budżet Gminy	styczeń 2026 r. – grudzień 2027 r.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Głównym celem projektu jest podniesienie efektywności energetycznej budynków komunalnych, a także ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza i poprawa warunków

P5: Przebudowa i modernizacja budynku komunalnego w miejscowości Guzów

zamieszkania w budynkach. Redukcja emisji dwutlenku węgla będzie wynikiem zmniejszenia zużycia energii finalnej, a także zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w wytwarzaniu energii na terenie Gminy Mrozy. Jednocześnie przedsięwzięcie wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane są osoby bezrobotne (m.in. przy pracach budowlanych). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia.

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji, jakimi są zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego gminy oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury.

Beneficjenci projektu: mieszkańcy Gminy Mrozy

Wskaźniki produktu:

Liczba komunalnych budynków mieszkalnych podlegających termomodernizacji:

2025 r. – 0 szt.

2030 r. – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu:

Liczba użytkowników zrewitalizowanych obiektów: 20 osób.

Źródła danych do pomiaru wskaźników:

Dokumentacja wewnętrzna.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

P6: Aktywna Społeczność – program integracji, edukacji i aktywizacji mieszkańców gminy Mrozy w przestrzeniach wspólnych

Podmiot realizujący: Gmina Mrozy

Miejsce realizacji: jak dla projektów P1, P2, P3 i P4

Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji

Opis przedsięwzięcia

Realizacja projektu koncentruje się przede wszystkim na aspektach społecznych, odpowiadając na potrzebę aktywizacji mieszkańców, odbudowy relacji sąsiedzkich oraz wzmocnienia tożsamości lokalnej. Działania w ramach projektu będą realizowane bezpośrednio w przestrzeniach powstałych lub zrewitalizowanych w ramach projektów P1-P5, takich jak świetlice, parki, zbiorniki retencyjne i obiekty o funkcji społeczno-kulturalnej, zapewniając ich pełne wykorzystanie i ożywienie społeczne.

Celem projektu jest zwiększenie uczestnictwa społecznego, integracja międzypokoleniowa, rozwój kompetencji mieszkańców oraz przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu. Program będzie obejmował cykliczne zajęcia edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne oraz prozdrowotne, z naciskiem na działania międzypokoleniowe i włączające osoby z grup defaworyzowanych.

Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:

- niski poziom integracji społecznej i kapitału sąsiedzkiego,
- ograniczony dostęp do nieodpłatnych działań kulturalnych i edukacyjnych,
- wykluczenie społeczne osób starszych, dzieci i osób z niepełnosprawnościami,

P6: Aktywna Społeczność – program integracji, edukacji i aktywizacji mieszkańców gminy Mrozy w przestrzeniach wspólnych

- niewystarczająca aktywność społeczna i obywatelska.

Główny cel projektu:

- zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w życiu lokalnym poprzez działania społeczne, edukacyjne i integracyjne,
- aktywizacja grup szczególnie narażonych na wykluczenie,
- rozwój oferty kulturalno-edukacyjnej w przestrzeniach wspólnych,
- wykorzystanie potencjału inwestycji infrastrukturalnych do budowy wspólnoty lokalnej.

Zakres realizowanych zadań:

- organizacja cyklicznych wydarzeń: festynów, warsztatów, spotkań międzypokoleniowych i tematycznych (np. ekologicznych, historycznych),
- prowadzenie zajęć aktywizujących (np. plastycznych, sportowych, komputerowych, zdrowotnych) dla dzieci, seniorów i dorosłych,
- rozwój wolontariatu lokalnego i inicjatyw oddolnych (np. kluby mieszkańców, ogrody społeczne),
- wspieranie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych w animowaniu życia lokalnego w zmodernizowanych przestrzeniach,
- działania wspierające integrację osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin.

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.3. Motywowanie i wspieranie mieszkańców do podejmowania działań na rzecz lokalnej społeczności.
- 1.4. Tworzenie przestrzeni wspólnych, miejsc do spotkań, umożliwiających integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej.
- 1.6. Budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację.
- 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.
- 3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.
- 3.2. Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby rekreacyjne mieszkańców.
- 3.4. Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców.
- 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych.

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
250 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, budżet Gminy	styczeń 2027 r. – grudzień 2030 r.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do wzmocnienia więzi społecznych, zwiększenia aktywności obywatelskiej oraz poprawy jakości życia mieszkańców poprzez udostępnienie dostępnych, bezpiecznych i atrakcyjnych przestrzeni do wspólnego spędzania czasu. Projekt odpowiada na potrzeby różnych grup społecznych, tj. dzieci, młodzieży, osób starszych, rodzin, sprzyjając integracji międzypokoleniowej, budowaniu lokalnej tożsamości oraz ograniczaniu zjawiska wykluczenia społecznego.

W ramach realizacji przedsięwzięcia nastąpi ożywienie społecznych funkcji przestrzeni publicznych utworzonych lub zmodernizowanych w ramach projektów P1-P4. Wydarzenia integracyjne, aktywności rekreacyjne i działania edukacyjne prowadzone w tych lokalizacjach stanowić będą trwały impuls do samodzielnych inicjatyw mieszkańców i zwiększenia ich zaangażowania w życie wspólnoty lokalnej.

Beneficjenci projektu: mieszkańcy Gminy Mrozy

Wskaźniki produktu:

Liczba zorganizowanych wydarzeń integracyjnych, kulturalnych i społecznych w nowych

P6: Aktywna Społeczność – program integracji, edukacji i aktywizacji mieszkańców gminy Mrozy w przestrzeniach wspólnych

przestrzeniach:

2025 r. – 0 szt.

2030 r. – 10 szt. średniorocznie

Wskaźniki rezultatu:

Średnia miesięczna liczba uczestników wydarzeń społecznych i rekreacyjnych (łącznie we wszystkich nowych lokalizacjach): 150 osób.

Źródła danych do pomiaru wskaźników:

Dokumentacja wewnętrzna.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne od P7 do P15 na terenie Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce¹¹ stanowią odpowiedź na istotne potrzeby społeczne i zdrowotne mieszkańców gminy Mrozy oraz całego regionu. Inwestycje te koncentrują się na tworzeniu bezpiecznego, dostępnego i przyjaznego otoczenia, które sprzyja zdrowiu, integracji społecznej oraz poprawie jakości życia, w szczególności osób starszych, przewlekle chorych, z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin.

Ośrodek mieści się w zabytkowym Zespole Sanatorium Przeciwgruźliczego i jest znaczącym elementem kultury materialnej związanym z dziejami lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce. Projekty dedykowane temu miejscu mają na celu rozwój kompleksu w sposób podkreślający jego wyjątkowe walory zabytkowe, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępu do szerokiego zakresu usług medycznych najwyższej jakości, realizowanych z poszanowaniem komfortu pacjentów oraz odwiedzających ich bliskich.

Zaplanowane działania skupiają się na dalszym podnoszeniu standardu opieki zdrowotnej, tworzeniu nowoczesnych obiektów rehabilitacyjno-opiekuńczych oraz dostosowywaniu infrastruktury do wymogów dostępności i efektywności energetycznej. Kompleks w Rudce ma służyć nie tylko terapii i leczeniu, ale również wypoczynkowi, edukacji zdrowotnej, integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej.

Przemyślana rewitalizacja obiektów i przestrzeni parkowo-architektonicznej w Rudce przyczyni się do realizacji kluczowych celów rewitalizacji: poprawy jakości życia, zwiększenia kapitału społecznego, zagospodarowania zdegradowanej przestrzeni oraz wykorzystania potencjału środowiskowego i dziedzictwa kulturowego. Inwestycje te stanowią szansę na stworzenie unikalnej w skali regionu przestrzeni terapeutycznej i społecznej jako funkcjonalnej, estetycznej i zakorzenionej w lokalnej tożsamości.

P7: Budowa kompleksu rehabilitacyjnego z funkcją mieszkalną

Podmiot realizujący:

Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.

¹¹ Przedsięwzięcia włączone zostały do Gminnego Programu Rewitalizacji za zgodą podmiotu realizującego.

P7: Budowa kompleksu rehabilitacyjnego z funkcją mieszkalną		
Miejsce realizacji: Ośrodek Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce, Aleja Teodora Dunina 1, 05-320 Mrozy, działka ew. nr 1/2, 1/5, 1/6, obręb Rudka Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji		
Opis przedsięwzięcia		
Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie: ▪ niedostosowanie budynków/obiektów w zakresie energooszczędności oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. ▪ niezadowalający stan obiektów zabytkowych i mieszkalnych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. Na działce 1/2 w Rudce znajduje się budynek mieszkalny o powierzchni użytkowej 1106 m² w bardzo złym stanie technicznym, przeznaczony do rozbiórki. Główny cel projektu: ▪ poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych ▪ podniesienie efektywności energetycznej budynków, ▪ poprawa jakości środowiska poprzez zmniejszenie niskiej emisji, ▪ poprawa jakości życia mieszkańców, ▪ przeciwdziałanie bezrobociu, ▪ poprawa bezpieczeństwa, ▪ zagospodarowanie przestrzeni. Zakres zadań planowanych do realizacji: Budowa kompleksu 2 budynków na działkach 1/2, 1/5, 1/6 z funkcją rehabilitacji (która nie jest realizowana w budynku głównym) z drogami dojazdowymi, parkingami, parkingami podziemnymi i funkcją mieszkalną.		
Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań		
Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań: 1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp. 1.7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców. 1.8. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej. 2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej. 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych. 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej. 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną. 2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury. 3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych. 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych		
Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
150 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Programy Ministerstwa Zdrowia, środki własne	sierpień 2025 - grudzień 2028

P7: Budowa kompleksu rehabilitacyjnego z funkcją mieszkalną

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Realizacja projektu przyczyni się przede wszystkim do wzmocnienia kapitału społecznego i zawodowego mieszkańców gminy. W działania związane z realizacją zadania zostaną włączone osoby bezrobotne, które dzięki zatrudnieniu przy pracach budowlanych, konserwacyjnych, porządkowych oraz bieżącym utrzymaniu obiektu, zdobędą nowe kwalifikacje i doświadczenie zawodowe. Tego rodzaju aktywizacja zawodowa stanowi istotny krok w kierunku przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu, szczególnie wśród osób długotrwale pozostających bez pracy.

Ponadto rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych może znacząco wpłynąć na lokalny rynek pracy – powstanie zapotrzebowanie na nowe usługi, w których zatrudnienie znajdą mieszkańcy gminy. Wzrost atrakcyjności obszaru może również pobudzić rozwój agroturystyki i zachęcić mieszkańców do podejmowania własnej działalności gospodarczej, co sprzyjać będzie rozwojowi przedsiębiorczości lokalnej.

Dodatkowo projekt przyczyni się do zagospodarowania przestrzeni i poprawy wizerunku gminy, a także do ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez zabezpieczenie substancji zabytkowego parku przed dalszą degradacją. Poprawa jakości przestrzeni publicznej wpłynie na komfort życia mieszkańców oraz estetykę otoczenia. Przedsięwzięcie wspiera realizację celów rewitalizacji, takich jak zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego, rozwój infrastruktury oraz uporządkowanie i odnowa przestrzeni wspólnych.

Wskaźniki produktu:

Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych rewitalizacji – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu:

Liczba pacjentów w 2025 r. – 0 osób

Liczba pacjentów w 2028 r. – 500 osób

Źródła danych do pomiaru wskaźników:

Dokumentacja wewnętrzna.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

P8: Rewaloryzacja budynku domu dyrektora z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce

Podmiot realizujący:

Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.

Miejsce realizacji: Ośrodek Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce,
Aleja Teodora Dunina 1, 05-320 Mrozy, działka ew. nr 1/6, obręb Rudka

Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji

Opis przedsięwzięcia

Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:

- niedostosowanie budynków/obiektów w zakresie energooszczędności oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- niezadowalający stan obiektów zabytkowych i mieszkalnych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej.

P8: Rewaloryzacja budynku domu dyrektora z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce

Główny cel projektu:

- poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych
- podniesienie efektywności energetycznej budynków,
- poprawa jakości środowiska poprzez zmniejszenie niskiej emisji,
- poprawa jakości życia mieszkańców,
- przeciwdziałanie bezrobociu,
- poprawa bezpieczeństwa,
- zagospodarowanie przestrzeni,
- stworzenie oferty kulturalno-edukacyjnej dla mieszkańców i pacjentów.

Budynek domu dyrektora to obiekt murowany z cegły, powstały w latach 1912-1913 jako dom dla dyrektora szpitala. Obiekt częściowo podpiwniczony, dwie kondygnacje naziemne i strych nieużytkowy. Na parterze zlokalizowane jest archiwum Szpitala w Rudce z lat 1946-2019 oraz skład mebli z okresu przedwojennego i współczesnego, wyposażenie przedwojennych urządzeń medycznych. Piętro aktualnie nieużytkowane.

Obiekt przedstawia dużą wartość architektoniczną. Wymaga przebudowy i gruntownej modernizacji, w tym wymiany wszystkich instalacji, wykonania izolacji, nadania nowej funkcji.

Zakres realizowanych zadań:

Modernizacja elewacji, fasad i dachu budynku oraz pomieszczeń, instalacji grzewczych, elektrycznych i wodnokanalizacyjnych. Izolacje przeciwwilgociowe.

W budynku domu dyrektora planuje się utworzenie izb muzealnych dotyczących historii lecznictwa w Rudce oraz inne funkcje społeczne i kulturalne.

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp.
- 1.7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców.
- 1.8. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej.
- 2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej.
- 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych.
- 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.
- 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.
- 2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury.
- 3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.
- 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
25 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Programy Ministerstwa Zdrowia, Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne	sierpień 2025 - grudzień 2027

P8: Rewaloryzacja budynku domu dyrektora z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Realizacja inwestycji przyczyni się do poprawy sytuacji przestrzenno-funkcjonalnej poprzez nadanie obiektowi nowych funkcji z uwzględnieniem współczesnych warunków użytkowania.

Zachowany zostanie dawny charakter obiektu i układ przestrzenny. W wyniku inwestycji budynek odzyska swoje walory, będzie atrakcyjny dla turystów i pacjentów Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce. Uwzględniając przebiegający w sąsiedztwie szlak turystyczny oraz szlak zabytkowego tramwaju konnego projekt przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności rewitalizowanego obszaru i wzrostu potencjału turystycznego. Realizacja zadania wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane są osoby bezrobotne (m.in. przy pracach budowlanych i konserwacyjnych, potem pracach porządkowych i konserwacyjnych, a następnie na bieżącym utrzymaniu obiektu). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia. Ponadto zwiększenie potencjału turystycznego może przyczynić się do rozwoju sfery usług turystycznych, w których będą mogli znaleźć zatrudnienie bezrobotni mieszkańcy Gminy. Rozwój agroturystyki powinien spowodować wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, przejawiającym się chęcią prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Realizacja projektu będzie miała pozytywny wpływ na zagospodarowanie przestrzeni i poprawę wizerunku Gminy, a także zabezpieczenie substancji zabytkowego parku i jego ochrony przed dalszym niszczeniem, wymiennie wpłynie na poprawy jakości przestrzeni publicznej. Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu rewitalizacji, jakim jest zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego gminy oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury.

Wskaźniki produktu:

Liczba obiektów poddanych rewitalizacji – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu:

Liczba osób odwiedzających zrewaloryzowane obiekty w 2024 r. – 1000 osób

Liczba osób odwiedzających zrewaloryzowane obiekty w 2027 r. – 3000 osób

Źródła danych do pomiaru wskaźników:

Dokumentacja wewnętrzna.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej w takim zakresie jak jest to możliwe do zagwarantowania w przypadku przedsięwzięć dotyczących zabudowy historycznej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

P9: Rewaloryzacja budynku mieszkalnego z 1924 roku z dostosowaniem do opieki medycznej, w tym do Dziennego Domu Opieki Medycznej/Zespołu Poradni

Podmiot realizujący:

Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.

Miejsce realizacji: Ośrodek Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce,

Aleja Teodora Dunina 1, 05-320 Mrozy, działka ew. nr 1/2, 1/5, 1/6, obręb Rudka

Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji

P9: Rewaloryzacja budynku mieszkalnego z 1924 roku z dostosowaniem do opieki medycznej, w tym do Dziennego Domu Opieki Medycznej/Zespołu Poradni
Opis przedsięwzięcia

Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:

- niedostosowanie budynków/obiektów w zakresie energooszczędności oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- niezadowalający stan obiektów zabytkowych i mieszkalnych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej.

Główny cel projektu:

- poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych
- podniesienie efektywności energetycznej budynków,
- poprawa jakości środowiska poprzez zmniejszenie niskiej emisji,
- poprawa jakości życia mieszkańców,
- przeciwdziałanie bezrobociu,
- poprawa bezpieczeństwa,
- zagospodarowanie przestrzeni,
- poszerzenie oferty medycznej w zakresie przystosowania do funkcji Dziennego Domu Opieki Medycznej (DDOM) / Zespołu Poradni.

DDOM jest to nowy rodzaj usług medycznych dla osób niesamodzielnych, które na skutek urazów lub zabiegów operacyjnych wymagają wzmożonej opieki rehabilitacyjnej.

Celem ich funkcjonowania jest:

- poprawa stanu zdrowia i usamodzielnienie osób starszych i niepełnosprawnych,
- przygotowanie podopiecznych i ich rodzin do samodzielnej opieki i funkcjonowania pacjenta.

Projekt dotyczy budynku mieszkalnego z 1924 roku. Jest to obiekt murowany, z cegły, nieużytkowany, w bardzo złym stanie technicznym. Wymaga przebudowy i gruntownej modernizacji, w tym wymiany wszystkich instalacji, wykonania izolacji przeciwwilgociowych. Pierwotna funkcja budynku była mieszkalna (4 lokale mieszkalne).

Zakres realizowanych zadań:

Modernizacja elewacji, fasady i dachu budynku oraz pomieszczeń, instalacji grzewczych, elektrycznych i wodnokanalizacyjnych). W budynku planuje się działalność przychodni niekomercyjnych i komercyjnych.

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp.
- 1.7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców.
- 1.8. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej.
- 2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej.
- 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych.
- 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.
- 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.
- 2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury.
- 3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.
- 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych.

Ramy realizacji przedsięwzięcia

P9: Rewaloryzacja budynku mieszkalnego z 1924 roku z dostosowaniem do opieki medycznej, w tym do Dziennego Domu Opieki Medycznej/Zespołu Poradni		
Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
10 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Programy Ministerstwa Zdrowia, Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne	sierpień 2025 - grudzień 2027
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
Realizacja inwestycji przyczyni się do poprawy sytuacji przestrzenno-funkcjonalnej poprzez nadanie obiektowi nowych funkcji z uwzględnieniem współczesnych warunków użytkowania. Uwzględniając przebiegający w sąsiedztwie szlak turystyczny oraz szlak zabytkowego tramwaju konnego projekt przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności rewitalizowanego obszaru i wzrostu potencjału turystycznego. Realizacja zadania wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane będą osoby bezrobotne (m.in. przy pracach budowlanych i konserwacyjnych, potem pracach porządkowych i konserwacyjnych, a następnie na bieżącym utrzymaniu obiektu). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia. Ponadto zwiększenie potencjału turystycznego może przyczynić się do rozwoju sfery usług turystycznych, w których będą mogli znaleźć zatrudnienie bezrobotni mieszkańcy Wskaźniki produktu: Liczba obiektów poddanych rewitalizacji – 1 szt. Wskaźniki rezultatu: Liczba pacjentów przychodni w 2024 r. – 0 osób Liczba pacjentów przychodni w 2027 r. – 500 osób Źródła danych do pomiaru wskaźników: Dokumentacja wewnętrzna.		
Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej w takim zakresie jak jest to możliwe do zagwarantowania w przypadku przedsięwzięć dotyczących zabudowy historycznej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.		

P10: Rewaloryzacja zabytkowych budynków kotłowni i ujęcia wody z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce
Podmiot realizujący: Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.
Miejsce realizacji: Ośrodek Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce, Aleja Teodora Dunina 1, 05-320 Mrozy, działka ew. nr 1/6, obręb Rudka Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia

P10: Rewaloryzacja zabytkowych budynków kotłowni i ujęcia wody z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce

Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:

- niedostosowanie budynków/obiektów w zakresie energooszczędności oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- niezadowalający stan obiektów zabytkowych i mieszkalnych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej.

Główny cel projektu:

- poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych
- podniesienie efektywności energetycznej budynków,
- poprawa jakości życia mieszkańców,
- przeciwdziałanie bezrobociu,
- poprawa bezpieczeństwa,
- zagospodarowanie przestrzeni,
- stworzenie oferty kulturalno-edukacyjnej dla mieszkańców i pacjentów,
- poprawa atrakcyjności obszaru rewitalizacji.

Budynek kotłowni i budynek ujęcia wody to obiekty murowane z cegły. Budynek kotłowni powstał w latach 1912-1913, a ujęcia wody w latach 1906-1908. Oba zostały wpisane do rejestru zabytków w 2011 r. Podstawowa funkcja Kotłowni nie uległa zmianie, w budynku zlokalizowane są kotły na olej opałowy ogrzewające obiekty w Rudce. Na parterze mieści się także rozdzielnia i magazyn bielizny. Na dwóch piętrach zlokalizowane są obecnie pomieszczenia administracyjne i archiwum, uprzednio wykorzystywane jako mieszkalne. Z kolei budynek ujęcia wody aktualnie pełni rolę magazynu i warsztatu konserwatora. Obiekty przedstawiają dużą wartość architektoniczną. Wymagają przebudowy i gruntownej modernizacji, w tym wymiany wszystkich instalacji.

Zakres realizowanych zadań:

Modernizacja elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń, instalacji grzewczych, elektrycznych i wodnokanalizacyjnych). Techniczna funkcja budynku kotłowni pozostanie niezmienna, ale zostaną nadane nowe funkcje, np. takich jak: sale prelekcyjne i wykładowe z zapleczem, sala kinowa z zapleczem, zaplecze socjalne oraz funkcje pomocnicze: szatnia, winda, informacja.

Dla budynku ujęcia wody przewidziano funkcję pijalni wód. Planuje się przeprowadzenie odwiertów i badań geologicznych złóż wody.

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp.
- 1.7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców.
- 1.8. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej.
- 2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej.
- 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych.
- 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.
- 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.
- 2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury.
- 3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.
- 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych

Ramy realizacji przedsięwzięcia

P10: Rewaloryzacja zabytkowych budynków kotłowni i ujęcia wody z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
25 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Programy Ministerstwa Zdrowia, Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne	sierpień 2025 - grudzień 2027
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
Zachowany zostanie dawny charakter obiektów i układ przestrzenny. W wyniku inwestycji zabytki odzyskają swoje walory, będą atrakcyjne dla turystów i pacjentów Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce. Uwzględniając przebiegający w sąsiedztwie szlak turystyczny oraz szlak zabytkowego tramwaju konnego projekt przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności rewitalizowanego obszaru i wzrostu potencjału turystycznego. Realizacja zadania wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane są osoby bezrobotne (m.in. przy pracach budowlanych i konserwacyjnych, potem pracach porządkowych i konserwacyjnych, a następnie na bieżącym utrzymaniu obiektu). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia. Ponadto zwiększenie potencjału turystycznego może przyczynić się do rozwoju sfery usług turystycznych, w których będą mogli znaleźć zatrudnienie bezrobotni mieszkańcy Gminy. Rozwój agroturystyki powinien spowodować wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, przejawiającym się chęcią prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Realizacja projektu będzie miała pozytywny wpływ na zagospodarowanie przestrzeni i poprawę wizerunku Gminy, a także zabezpieczenie substancji zabytkowego parku i jego ochronę przed dalszym niszczeniem, wymiennie wpłynie na poprawę jakości przestrzeni publicznej. Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu rewitalizacji, jakim jest zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego gminy oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury, Wskaźniki produktu: Liczba zrewitalizowanych obiektów – 1 szt. Wskaźniki rezultatu: Liczba osób odwiedzających zrewitalizowane obiekty: 2024 - 100 Osób 2027 - 1000 Osób Źródła danych do pomiaru wskaźników: Dokumentacja wewnętrzna (m.in. listy obecności)		
Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej w takim zakresie jak jest to możliwe do zagwarantowania w przypadku przedsięwzięć dotyczących zabudowy historycznej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.		

P11: Rewaloryzacja zabytkowego budynku lodowni z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce

Podmiot realizujący:

P11: Rewaloryzacja zabytkowego budynku lodowni z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce
Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.
Miejsce realizacji: Ośrodek Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce, Aleja Teodora Dunina 1, 05-320 Mrozy, działka ew. nr 1/6, obręb Rudka Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia
Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie: ▪ niedostosowanie budynków/obiektów w zakresie energooszczędności oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. ▪ niezadowalający stan obiektów zabytkowych i mieszkalnych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. Główny cel projektu: ▪ poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych, ▪ podniesienie efektywności energetycznej budynków, ▪ poprawa jakości życia mieszkańców, ▪ przeciwdziałanie bezrobociu, ▪ poprawa bezpieczeństwa, ▪ zagospodarowanie przestrzeni, ▪ stworzenie oferty kulturalno-edukacyjnej dla mieszkańców i pacjentów, ▪ poprawa atrakcyjności obszaru rewitalizacji. Budynek lodowni to obiekt murowany z cegły. Powstał w latach 1912-1913, specyficznie zbudowany z podwójnymi ścianami, który powstał jako miejsce przechowywania lodu wydobywanego zimą z rzeki, a wykorzystywanego do schładzania i bezpiecznego przechowywania żywności w okresie wiosna-lato-jesień oraz do ochładzania gorączkujących pacjentów przebywających w Szpitalu. Obiekt został wpisany do rejestru zabytków w 2011 roku. Budynek przedstawia dużą wartość architektoniczną, wybudowany w stylu kotłowni i ujęcia wody. Wymaga gruntownej modernizacji i remontu. Zakres realizowanych zadań: Modernizacja elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń, wykonanie instalacji grzewczych, elektrycznych i wodnokanalizacyjnych). Dla budynku zaplanowano funkcję ogólnie dostępnego SPA (sauny, parownie solankowe, itp.)
Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań
Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań: 1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp. 1.7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców. 1.8. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej. 2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej. 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych. 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej. 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną. 2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury. 3.2. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych. 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych.
Ramy realizacji przedsięwzięcia

P11: Rewaloryzacja zabytkowego budynku lodowni z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce		
Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
2 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Programy Ministerstwa Zdrowia, Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne	sierpień 2025 - grudzień 2027
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
Realizacja inwestycji przyczyni się do poprawy sytuacji przestrzenno-funkcjonalnej poprzez nadanie obiektowi nowych funkcji z uwzględnieniem współczesnych warunków użytkowania. Zachowany zostanie dawny charakter obiektów i układ przestrzenny. W wyniku inwestycji zabytki odzyskają swoje walory, będą atrakcyjne dla turystów i pacjentów Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce. Uwzględniając przebiegający w sąsiedztwie szlak turystyczny oraz szlak zabytkowego tramwaju konnego projekt przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności rewitalizowanego obszaru i wzrostu potencjału turystycznego. Realizacja zadania wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane są osoby bezrobotne (m.in. przy pracach budowlanych i konserwacyjnych, potem pracach porządkowych i konserwacyjnych, a następnie na bieżącym utrzymaniu obiektu). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia. Ponadto zwiększenie potencjału turystycznego może przyczynić się do rozwoju sfery usług turystycznych, w których będą mogli znaleźć zatrudnienie bezrobotni mieszkańcy Gminy. Rozwój agroturystyki powinien spowodować wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, przejawiającym się chęcią prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Realizacja projektu będzie miała pozytywny wpływ na zagospodarowanie przestrzeni i poprawę wizerunku Gminy, a także zabezpieczenie substancji zabytkowego parku i jego ochronę przed dalszym niszczeniem, wymiennie wpłynie na poprawę jakości przestrzeni publicznej. Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu rewitalizacji, jakim jest zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego gminy oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury. Wskaźniki produktu: Liczba obiektów poddanych termomodernizacji – 1 szt. Wskaźniki rezultatu: Liczba pacjentów w 2024 r. – 0 osób Liczba pacjentów w 2028 r. – 500 osób Źródła danych do pomiaru wskaźników: Dokumentacja wewnętrzna.		
Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej w takim zakresie jak jest to możliwe do zagwarantowania w przypadku przedsięwzięć dotyczących zabudowy historycznej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.		

P12: Budowa Ośrodka Opieki Paliatywnej i Hospicyjnej w Rudce		
Podmiot realizujący: Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.		
Miejsce realizacji: Ośrodek Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce, Aleja Teodora Dunina 1, 05-320 Mrozy, działka ew. nr 1/6, obręb Rudka Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji		
Opis przedsięwzięcia		
Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie: ▪ niedostosowanie budynków/obiektów w zakresie energooszczędności oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. ▪ niezadowalający stan obiektów, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. Główny cel projektu: ▪ poprawa stanu obiektów zlokalizowanych na obszarach i w otoczeniu obiektów zabytkowych ▪ podniesienie efektywności energetycznej budynków, ▪ poprawa jakości życia mieszkańców, ▪ przeciwdziałanie bezrobociu, ▪ poprawa bezpieczeństwa, ▪ zagospodarowanie przestrzeni, ▪ poszerzenie oferty medycznej Budowę Ośrodka Opieki Paliatywnej i Hospicyjnej w Rudce planuje się w miejscu obiektów garażowych i magazynowych w bardzo złym stanie technicznym, przeznaczonych do rozbiórki Zakres zadań planowanych do realizacji: Planuje się zaprojektowanie i wybudowanie kompleksu dwóch budynków z łącznikiem na wschodniej części działki 1/6, przewidywana powierzchnia nie przekroczy 5000,00m²; liczba łóżek maksymalnie 128.		
Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań		
Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań: 1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp. 1.7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców. 1.8. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej. 2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej. 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych. 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej. 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną. 2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury. 3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych. 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych.		
Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
100 000 000 zł	Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki	sierpień 2025 - grudzień 2027

P12: Budowa Ośrodka Opieki Paliatywnej i Hospicyjnej w Rudce

	Wodnej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Programy Ministerstwa Zdrowia, środki własne	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
Realizacja zadania wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane są osoby bezrobotne (m.in. przy pracach budowlanych i konserwacyjnych, potem pracach porządkowych i konserwacyjnych, a następnie na bieżącym utrzymaniu obiektu). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia. Ponadto zwiększenie potencjału turystycznego może przyczynić się do rozwoju sfery usług turystycznych, w których będą mogli znaleźć zatrudnienie bezrobotni mieszkańcy Gminy. Rozwój agroturystyki powinien spowodować wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, przejawiającym się chęcią prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Realizacja projektu będzie miała pozytywny wpływ na zagospodarowanie przestrzeni i poprawę wizerunku Gminy, a także zabezpieczenie substancji zabytkowego parku i jego ochronę przed dalszym niszczeniem, wymiennie wpłynie na poprawę jakości przestrzeni publicznej. Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu rewitalizacji, jakim jest zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego gminy oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury. Wskaźniki produktu: Liczba obiektów poddanych rewitalizacji – 1 szt. Wskaźniki rezultatu: Liczba pacjentów w 2024 r. – 0 osób Liczba pacjentów w 2028 r. – 500 osób Źródła danych do pomiaru wskaźników: Dokumentacja wewnętrzna.		
Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.		

P13: Rewaloryzacja zabytkowych leżalni przy budynku głównym Szpitala w Rudce

Podmiot realizujący: Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.
Miejsce realizacji: Ośrodek Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce, Aleja Teodora Dunina 1, 05-320 Mrozy, działka ew. nr 1/6, obręb Rudka Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia
Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie: ▪ niedostosowanie budynków/obiektów w zakresie energooszczędności oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. ▪ niezadowalający stan obiektów zabytkowych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. Główny cel projektu: ▪ poprawa stanu obiektów zabytkowych

P13: Rewaloryzacja zabytkowych leżalni przy budynku głównym Szpitala w Rudce

- podniesienie efektywności energetycznej budynków,
- poprawa jakości życia mieszkańców,
- przeciwdziałanie bezrobociu,
- poprawa bezpieczeństwa,
- zagospodarowanie przestrzeni,

Leżalnie to obiekt drewniany zadaszony, powstały w latach 1902-1908 w czasie pierwszej fazy budowy szpitala. Wpisane do rejestru zabytków w 2011 roku. Obiekt przedstawia dużą wartość architektoniczną. Wymaga modernizacji pokrycia dachu i elementów konstrukcji drewnianej.

Zakres realizowanych zadań:

Modernizacja pokrycia dachu i elementów konstrukcji drewnianej.

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp.
- 1.7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców.
- 1.8. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej.
- 2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej.
- 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych.
- 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.
- 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.
- 2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury.
- 3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.
- 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
2 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Programy Ministerstwa Zdrowia, Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne	sierpień 2025 - grudzień 2027

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Realizacja inwestycji przyczyni się do poprawy sytuacji przestrzenno-funkcjonalnej poprzez nadanie obiektowi nowych funkcji z uwzględnieniem współczesnych warunków użytkowania.

Zachowany zostanie dawny charakter obiektu i układ przestrzenny. W wyniku inwestycji budynek odzyska swoje walory, będzie atrakcyjny dla turystów i pacjentów Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce. Uwzględniając przebiegający w sąsiedztwie szlak turystyczny oraz szlak zabytkowego tramwaju konnego projekt przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności rewitalizowanego obszaru i wzrostu potencjału turystycznego. Realizacja zadania wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane są osoby bezrobotne (m.in. przy pracach budowlanych i konserwacyjnych, potem pracach porządkowych i konserwacyjnych, a następnie na bieżącym utrzymaniu

P13: Rewaloryzacja zabytkowych leżalni przy budynku głównym Szpitala w Rudce

obiektu). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia. Ponadto zwiększenie potencjału turystycznego może przyczynić się do rozwoju sfery usług turystycznych, w których będą mogli znaleźć zatrudnienie bezrobotni mieszkańcy Gminy. Rozwój agroturystyki powinien spowodować wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, przejawiającym się chęcią prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Realizacja projektu będzie miała pozytywny wpływ na zagospodarowanie przestrzeni i poprawę wizerunku Gminy, a także zabezpieczenie substancji zabytkowego parku i jego ochronę przed dalszym niszczeniem, wymiennie wpłynie na poprawę jakości przestrzeni publicznej. Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu rewitalizacji, jakim jest zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego gminy oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury.

Wskaźniki produktu:

Liczba obiektów poddanych rewitalizacji – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu:

Liczba osób odwiedzających zrewaloryzowane obiekty w 2024 r. – 500 osób

Liczba osób odwiedzających zrewaloryzowane obiekty w 2027 r. – 1000 osób

Źródła danych do pomiaru wskaźników:

Dokumentacja wewnętrzna.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej w takim zakresie jak jest to możliwe do zagwarantowania w przypadku przedsięwzięć dotyczących zabudowy historycznej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

P14: Rewaloryzacja budynku Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Rudce

Podmiot realizujący:

Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.

Miejsce realizacji: Ośrodek Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce,
Aleja Teodora Dunina 1, 05-320 Mrozy, działka ew. nr 1/6, obręb Rudka
Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji

Opis przedsięwzięcia

Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:

- niedostosowanie budynków/obiektów w zakresie energooszczędności oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- niezadowalający stan obiektów zabytkowych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej.

Główny cel projektu:

- poprawa stanu obiektów zabytkowych,
- podniesienie efektywności energetycznej budynków,
- poprawa jakości życia mieszkańców,
- przeciwdziałanie bezrobociu,
- poprawa bezpieczeństwa,
- zagospodarowanie przestrzeni,

P14: Rewaloryzacja budynku Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Rudce

Budynek zakładu opiekuńczo-leczniczego to obiekt murowany z 1940 r. Pierwotna funkcja budynku była mieszkalna. Budynek wymaga przebudowy i gruntownej modernizacji.

Zakres realizowanych zadań:

Modernizacja elewacji, fasad i dachu budynku oraz pomieszczeń, wymiana instalacji grzewczych, elektrycznych i wodnokanalizacyjnych, wykonanie instalacji wentylacji i klimatyzacji).

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp.
- 1.7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców.
- 1.8. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej.
- 2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej.
- 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych.
- 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.
- 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.
- 2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury.
- 3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.
- 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
25 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Programy Ministerstwa Zdrowia, Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne	sierpień 2025 - grudzień 2027

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Inwestycja przyczyni się do podniesienia efektywności energetycznej budynku ZOL, ograniczona zostanie emisja zanieczyszczeń, redukcja emisji dwutlenku węgla będzie wynikiem zmniejszenia zużycia energii finalnej.

Realizacja zadania wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane są osoby bezrobotne (m.in. przy pracach budowlanych i konserwacyjnych, potem pracach porządkowych i konserwacyjnych, a następnie na bieżącym utrzymaniu obiektu). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia. Ponadto zwiększenie potencjału turystycznego może przyczynić się do rozwoju sfery usług turystycznych, w których będą mogli znaleźć zatrudnienie bezrobotni mieszkańcy Gminy. Rozwój agroturystyki powinien spowodować wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, przejawiającym się chęcią prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Realizacja projektu będzie miała pozytywny wpływ na zagospodarowanie przestrzeni i poprawę wizerunku Gminy. Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu rewitalizacji, jakim jest zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego gminy oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury.

P14: Rewaloryzacja budynku Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Rudce

Wskaźniki produktu:

Liczba obiektów poddanych termomodernizacji– 1 szt.

Wskaźniki rezultatu:

Liczba osób korzystających ze zrewaloryzowanych obiektów w 2024 r. – 45 osób

Liczba osób korzystających ze zrewaloryzowanych obiektów w 2027 r. – 60 osób

Źródła danych do pomiaru wskaźników:

Dokumentacja wewnętrzna.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej w takim zakresie jak jest to możliwe do zagwarantowania w przypadku przedsięwzięć dotyczących zabudowy historycznej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

P15: Rewaloryzacja zabytkowego parku krajobrazowego w Rudce z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce

Podmiot realizujący:

Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.

Miejsce realizacji: Ośrodek Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce,
Aleja Teodora Dunina 1, 05-320 Mrozy, działka ew. nr 1/6, 1/8, obręb Rudka
Projekt będzie realizowany w obszarze rewitalizacji

Opis przedsięwzięcia

Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:

- niezadowalający stan zagospodarowania przestrzeni publicznej,
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do funkcji obszaru,
- niezadowalający stan obiektów zabytkowych, estetyki przestrzeni.

Główny cel projektu:

- poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej,
- poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój oferty kulturalno-edukacyjnej,
- poprawa jakości środowiska,
- poprawa jakości przestrzeni wspólnych
- poszerzenie oferty dla mieszkańców, pacjentów i turystów.

Park wraz z budynkiem głównym został wpisany do rejestru zabytków w 1983 roku.

Obszar zabytkowego parku krajobrazowego znajdującego się wokół szpitala w Rudce, wpisanego do rejestru zabytków pod numerem A-334 na działkach o numerach ewidencyjnych 1/6 (powierzchnia 7,5515 ha) i 1/8 (powierzchnia 6,6725 ha) obręb 0020 Rudka. Łączna powierzchnia opracowania wynosi 14,224 ha. Na działce 1/6 znajduje się budynek szpitalny wraz z budynkami technicznymi i częścią parkową. Na działce 1/8, przekazanej w użytkowanie przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, znajduje się część leśna o charakterze świerkowo-jodłowo-sosnowym z widocznym, miejscowo lekko zatartym, układem ścieżek.

Park w Rudce, założony na początku XX wieku, znajduje się na skraju lasów Skarbu Państwa w zarządzie Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwa Mińsk, w otoczeniu przyrody typowej dla tego regionu. Teren szpitala, którego park stanowi integralną

P15: Rewaloryzacja zabytkowego parku krajobrazowego w Rudce z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce

część, został zaplanowany z myślą o harmonijnym wkomponowaniu istniejących drzew naturalnych, w szczególności dębów i jodeł, które nadają miejscu wyjątkowy charakter. Zachowano też pierwotne skupiska roślinności, co pozwoliło na stworzenie unikalnej atmosfery spokoju i bliskości natury. W północnej części parku biegnie główna droga dojazdowa, która od bramy prowadzi bezpośrednio do budynku szpitala oraz dalej do zabudowań gospodarczych usytuowanych w północno-wschodniej części obiektu.

Park leśny, który stanowi południową część założenia, jest szczególnym miejscem rekreacyjnym. Główna aleja, wzdłuż osi kompozycyjnej, prowadzi przez gęste zadrzewienia, otaczając główny budynek szpitala. Po obu stronach alei rozciągają się zadaszane drewniane leżalnie, zaprojektowane półkolistie wzdłuż elewacji południowej budynku. Wnętrze parku zostało wzbogacone o symetrycznie rozmieszczone werandy, które umożliwiały pacjentom szpitala relaks na świeżym powietrzu.

Park wymaga gruntownej rewaloryzacji w zakresie zieleni, wytyczenia ciągów pieszych, przywrócenia pierwotnego charakteru.

Pielęgnacja zachowanego drzewostanu i zabytkowej zieleni będzie wymagała indywidualnego opracowania oraz uzyskania oddzielnej zgody Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w toku postępowania administracyjnego. Rewaloryzacja zabytkowego parku krajobrazowego, w tym: przywrócenie układu komunikacyjnego z zachowaniem dawnych alei i osi kompozycyjnych, ścieżki edukacyjne w zakresie edukacji historycznej, zdrowotnej, przyrodniczej, rozbiórka ogrodzenia i budowa nowego, gospodarka drzewostanem (nasadzenia, pielęgnacja, wyeksponowanie pomników przyrody, ochrona gatunków roślin chronionych), zakup i montaż elementów małej architektury (ławki parkowe, kosze na śmieci, budki dla ptaków, altana), oświetlenie terenu, iluminacja, monitoring wizyjny, stacja meteorologiczna, wyeksponowanie pomników przyrody, poprzez czasowe iluminacje i tablice informacyjne, utworzenie tematycznego szlaku pomników przyrody, odtworzenie historycznych werand letnich, wyposażenie w elementy małej architektury (stoliki, ławki, leżaki, stoliki do gry w szachy, itp.), utworzenie tras spacerowych, rowerowych, do uprawiania nordic walking i innych aktywności na świeżym powietrzu, budowa kapliczki leśnej/miejsca wyciszenia wraz z zagospodarowaniem terenu wokół niego.

Celem głównym jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytkowego parku krajobrazowego w Rudce oraz jego udostępnianie na cele publiczne. Realizacja inwestycji przyczyni się do poprawy sytuacji przestrzenno-funkcjonalnej poprzez nadanie obiektowi nowych funkcji z uwzględnieniem współczesnych warunków użytkowania.

Zachowany zostanie dawny charakter obiektów i układ przestrzenny. W wyniku inwestycji zabytki odzyskają swoje walory, będą atrakcyjne dla turystów i pacjentów. Uwzględniając przebiegający w sąsiedztwie szlak turystyczny oraz szlak zabytkowego tramwaju konnego projekt przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności rewitalizowanego obszaru i wzrostu potencjału turystycznego.

Realizacja projektu będzie miała pozytywny wpływ na zagospodarowanie przestrzeni, a także zabezpieczenie substancji zabytkowego parku i jego ochronę przed dalszym niszczeniem, wymiennie wpłynie na poprawę jakości przestrzeni publicznej.

Zakres realizowanych zadań:

Roboty w zakresie zagospodarowania terenu na działkach nr 1/6 oraz 1/8:

- rozbiórka istniejących słupów oświetleniowych,
- odtworzenie historycznych alei parkowych, w tym budowa ciągów pieszo-jezdných wykonanych z nawierzchni mineralnych,
- wykonanie systemu nawadniającego dla wybranych fragmentów terenu,
- budowa ścieżek edukacyjnych o różnej tematyce: historia miejsca, zdrowie, ciekawostki przyrodnicze,
- budowa kapliczki, ogrodu kontemplacyjnego, budowa altany z miejscem do grillowania,
- budowa placu z nawierzchni mineralnej pod leżaki tzw. leżalni letnich,
- wykonanie nawierzchni utwardzonej pod tętnię,

P15: Rewaloryzacja zabytkowego parku krajobrazowego w Rudce z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce

- montaż elementów małej architektury ławek, koszy na śmieci, stojaków rowerowych, stołów piknikowych, leżaków miejskich, okrągłych ławek pod drzewa, okrągłych ławek (hamaków),
- uporządkowanie istniejącej zieleni,
- wykonanie nasadzeń roślinnych, w tym ozdobnych rabat bylinowych, nasadzeń kwiatnikowych, nasadzeń drzew i krzewów, odpornych na warunki atmosferyczne dostosowanych do panujących warunków siedliskowych, będących uzupełnieniem ciągów komunikacyjnych i małej architektury,
- założenie nowych trawników oraz łąk kwiatnych, wykonanie oświetlenia w postaci lamp parkowych oraz monitoringu,
- budowa instalacji elektrycznej do oświetlenia parkowego,
- budowa miejsc systemów parkingowych,
- budowa instalacji monitoringu wizyjnego.

Ww. roboty będą wymagały indywidualnego opracowania oraz uzyskania oddzielnej zgody Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w toku postępowania administracyjnego.

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp.
- 1.7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców.
- 1.8. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej.
- 2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej.
- 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych.
- 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.
- 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.
- 2.5. Dbłość o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury.
- 3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.
- 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
25 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Programy Ministerstwa Zdrowia, Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne	sierpień 2025 - grudzień 2027

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Realizacja inwestycji przyczyni się do poprawy sytuacji przestrzenno-funkcjonalnej poprzez nadanie obiektowi nowych funkcji z uwzględnieniem współczesnych warunków użytkowania. Zachowany zostanie dawny charakter obiektów i układ przestrzenny. W wyniku inwestycji zabytki odzyskają swoje walory, będą atrakcyjne dla turystów i pacjentów. Uwzględniając przebiegający w sąsiedztwie szlak turystyczny oraz szlak zabytkowego tramwaju konnego

P15: Rewaloryzacja zabytkowego parku krajobrazowego w Rudce z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji Ośrodka Kompleksowej Rehabilitacji im. dr. Teodora Dunina w Rudce

projekt przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności rewitalizowanego obszaru i wzrostu potencjału turystycznego. Realizacja zadania wygeneruje dodatkowe miejsca pracy, w których zaangażowane są osoby bezrobotne (m.in. przy pracach budowlanych i konserwacyjnych, potem pracach porządkowych i konserwacyjnych, a następnie na bieżącym utrzymaniu obiektu). Uzyskają one dodatkowe doświadczenia zawodowe i kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia. Ponadto zwiększenie potencjału turystycznego może przyczynić się do rozwoju sfery usług turystycznych, w których będą mogli znaleźć zatrudnienie bezrobotni mieszkańcy Gminy. Rozwój agroturystyki powinien spowodować wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, przejawiającym się chęcią prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Realizacja projektu będzie miała pozytywny wpływ na zagospodarowanie przestrzeni i poprawę wizerunku Gminy, a także zabezpieczenie substancji zabytkowego parku i jego ochronę przed dalszym niszczeniem, wymiennie wpłynie na poprawę jakości przestrzeni publicznej. Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu rewitalizacji, jakim jest zwiększenie potencjału społecznego, zawodowego i kulturowego gminy oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury.

Wskaźniki produktu:

Liczba obiektów poddanych rewitalizacji – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu:

Liczba osób odwiedzających zrewaloryzowane obiekty w 2024 r. – 1000 osób

Liczba osób odwiedzających zrewaloryzowane obiekty w 2027 r. – 5000 osób

Źródła danych do pomiaru wskaźników:

Dokumentacja wewnętrzna.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej w takim zakresie jak jest to możliwe do zagwarantowania w przypadku przedsięwzięć dotyczących zabudowy historycznej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

Zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, przedsięwzięcia rewitalizacyjne zamieszczone w gminnym programie rewitalizacji mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki i służą one realizacji celów i kierunków działań programu.

5.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Uzupełniające rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych stanowią te projekty, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno jest zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. Włączenie projektów uzupełniających w ramach obszarów tematycznych pozwoli na wsparcie wyników uzyskanych w związku z realizacją projektów kluczowych i podstawowych. Polegają one na szeroko rozumianej aktywizacji społeczności lokalnej i stanowią istotny element realizacji Programu. Pozostałe, dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały określone w odniesieniu do celów rewitalizacji, adresując zidentyfikowane problemy społeczne i wykorzystując lokalne potencjały. Podmiotem realizującym będzie Gmina Mrozy i jej

jednostki organizacyjne, przy współpracy innych instytucji i administracji wyższego szczebla.

Cel 1: Poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego

- 1.1. Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia. W ramach działania wspierane będą projekty, których zadaniem będzie podnoszenie umiejętności i kwalifikacji osób bezrobotnych. Szczególny nacisk położony będzie na aktywizację osób powracających na rynek pracy, kobiety i osoby długotrwale bezrobotne, szkolenia lub inne formy podnoszenia umiejętności, służące poprawie kwalifikacji i zdolności do zatrudnienia, udział w kursach zawodowych, stażach u pracodawcy. Przy realizacji zadań przewidziana jest współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Mińsku Mazowieckim.
- 1.2. Integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach działań wspierane będą projekty ukierunkowane na: aktywizację społeczno-zawodową, wsparcie rodzin wielodzietnych, rozwój dziennych form wsparcia, tworzenie i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi, usług środowiskowych, usług społecznych, pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją, wsparcie osób niepełnosprawnych.
- 1.3. Edukacja przedszkolna. W ramach działań wspierane będzie tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, wydłużanie godzin pracy placówek wychowania przedszkolnego, doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli wychowania przedszkolnego.
- 1.4. Organizacje pozarządowe. W ramach działań wspierana będzie działalność organizacji pozarządowych, akcje informacyjne i edukacyjne wśród mieszkańców do podejmowania działań na rzecz lokalnej społeczności.
- 1.5. Poprawa efektywności kształcenia. W ramach działań wspierane będą projekty, których celem będzie poprawa wyników nauczania uzyskanych przez uczniów, zajęcia dodatkowe, różne formy rozwijające uzdolnienia, nowe formy i programy nauczania, zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci, kółka zainteresowań, np. fotograficzne, filmowe, plastyczne, sportowe, muzyczne, teatralne, itp. Działania te będą służyły m.in. kształtowaniu już w młodym wieku umiejętności i postaw przydatnych i ułatwiających funkcjonowanie na rynku pracy, a także stanowiących podstawę i kształtujących nawyk uczenia się przez całe życie. W zakresie kształcenia kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy wspierane będą projekty w zakresie porozumiewania się w językach obcych, kompetencji matematyczno-przyrodniczych, kompetencji informatycznych oraz właściwych postaw i umiejętności, tj. kreatywności, innowacyjności, umiejętności pracy zespołowej czy postaw przedsiębiorczych.
- 1.6. Realizacja programów stypendialnych. Stypendia będą skierowane do uczniów z wysokimi wynikami w nauce przedmiotów ogólnych oraz za wybitne osiągnięcia w dziedzinie sztuki i kultury.
- 1.7. Upowszechnianie kompetencji kluczowych wśród osób dorosłych. W ramach działania wspierane będą projekty i kursy dla osób dorosłych w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji cyfrowych i językowych.
- 1.8. Budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację. W ramach działania podejmowane będą inicjatywy, mające na celu zainteresowanie historią, kulturą i lokalnymi tradycjami. Zakłada się organizację wydarzeń kulturalnych, artystycznych i edukacyjnych, w tym o charakterze cyklicznym, tj., Dożynki oraz. Planuje się także realizację zajęć sportowo-rekreacyjnych. Działania będą realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- 1.9. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych. W ramach działań wspierane będzie, we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Mińsku Mazowieckim, zdobywanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności przez pracowników.

- 1.10. Promocja samozatrudnienia. Celem działania w tym obszarze będzie wsparcie zaangażowania na rzecz osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej. Planowane formy wsparcia są następujące: doradztwa, szkoleń lub poprawy w dostępie do finansowania mikroprzedsiębiorstw. Przy realizacji zadań przewidziana jest współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Mińsku Mazowieckim.
- 1.11. Rozwój ekonomii społecznej poprzez wsparcie dla projektów i inicjatyw w obszarze działalności gospodarczej, które łączą cele społeczne i ekonomiczne. Realizacja projektów będzie służyła budowaniu potencjału społecznego na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Istotną kwestią jest współpraca z władzami samorządowymi, tworzenie partnerstw dla realizacji określonych przedsięwzięć dla rozwoju lokalnego.

Cel 2: Poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni i infrastruktury

- 2.1. Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych. W ramach planowanych przedsięwzięć zakłada się poprawę stanu budynków mieszkalnych (jedno- i wielorodzinnych), remonty, naprawy, modernizacje, wyposażenie w infrastrukturę techniczną, w tym termomodernizację obiektów (ocieplenie ścian zewnętrznych, wymiana stolarki okiennej i drzwi zewnętrznych, wymiana/modernizacja instalacji wewnętrznej).
- 2.2. Poprawa stanu technicznego budynków gospodarczych. W ramach działań zakłada się remonty, naprawy, modernizacje budynków gospodarczych i uporządkowanie otoczenia.
- 2.3. Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej. W ramach planowanych przedsięwzięć zakłada się poprawę stanu budynków użyteczności publicznej, remonty, naprawy, modernizacje, wyposażenie w infrastrukturę techniczną, w tym termomodernizację obiektów (ocieplenie ścian zewnętrznych, wymiana stolarki okiennej i drzwi zewnętrznych, wymiana/modernizacja instalacji wewnętrznej).
- 2.4. Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz podłączenie nowych odbiorców.
- 2.5. Podnoszenie jakości przestrzeni publicznych. Nadanie terenom funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych i miejsc spotkań i rekreacji dla mieszkańców, w tym modernizacja istniejącej infrastruktury, drzewostanu, małej architektury, budowa miejsc odpoczynku (ławki, wiaty, ciągi piesze). Świadczenie pomocy prawnej w zakresie regulacji własności gruntów, które mogłyby być przeznaczone na miejsca spotkań, rekreacji i integracji mieszkańców.
- 2.6. Drogi i chodniki. W ramach działań budowane będą nowe odcinki dróg, wymianie będzie podlegała nawierzchnia dróg i chodników.
- 2.7. Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego. W ramach działań wykonana zostanie modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne, rozbudowa oświetlenia ulicznego z wykorzystaniem energooszczędnych lamp oświetleniowych, wykorzystanie OZE do oświetlenia.

Cel 3: Wykorzystanie potencjału środowiska oraz wartości kulturowych obszaru

- 3.1. Usuwanie wyrobów zawierających azbest z budynków mieszkalnych i gospodarczych na terenie gminy.
- 3.2. Ograniczanie niskiej emisji poprzez wymianę pieców węglowych na ekologiczne źródła ciepła w gospodarstwach domowych zlokalizowanych na terenie gminy.
- 3.3. Wymiana źródeł ciepła na energooszczędne i niskoemisyjne.
- 3.4. Zagospodarowanie terenów zieleni, stanowiących własność gminy, na tereny rekreacyjne dla mieszkańców.

Włączenie pozostałych przedsięwzięć jest istotne ze względu na konieczność kompleksowego rozwoju obszaru gminy, tym samym wykraczając poza obszar rewitalizacji. Włączenie tych projektów może zapewnić różnorodność inicjatyw, które obejmują różne aspekty życia społeczności, takie jak kultura, edukacja, infrastruktura czy ochrona środowiska. Dzięki tym projektom możliwe jest lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów, włączając w to nakłady finansowe, a także zaangażowanie lokalnej społeczności. Te dodatkowe projekty mogą być realizowane przez różne podmioty, co prowadzi do synergii działań i zwiększenia efektywności działań rewitalizacyjnych. Obszary objęte programami rewitalizacji często charakteryzują się zróżnicowanymi potrzebami społecznymi, ekonomicznymi i środowiskowymi. Włączenie projektów uzupełniających pozwala dostosować działania do konkretnych wymagań lokalnych społeczności, zapewniając bardziej precyzyjną odpowiedź na wyzwania i problemy występujące w danym obszarze. Uwzględnienie projektów pozostałych może sprzyjać kreatywności i innowacyjności w podejściu do problemów społecznych. Nowatorskie inicjatywy mogą przyciągać uwagę inwestorów, partnerów społecznych oraz mieszkańców, co może przyczynić się do długofalowego wzrostu i trwałego rozwoju obszaru. Włączenie różnorodnych projektów może promować współpracę między różnymi podmiotami, takimi jak instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa oraz mieszkańcy. Partnerstwo jest kluczowe dla skutecznego wdrażania programów rewitalizacji, ponieważ umożliwia dzielenie się zasobami, wiedzą i doświadczeniem, co może prowadzić do lepszych wyników i większej trwałości działań. Włączenie przedsięwzięć pozostałych może być kluczowe dla osiągnięcia długoterminowych celów rozwoju społeczności. Działania te mogą prowadzić do zwiększenia zaangażowania społecznego, wzrostu potencjału ekonomicznego, poprawy jakości życia mieszkańców oraz budowy silnych więzi społecznych, co przyczynia się do trwałego rozwoju obszaru objętego programem rewitalizacji.

6. Spójność postanowień Programu z dokumentami strategicznymi województwa, powiatu i gminy

Kierunki działań wskazane w Programie są spójne z celami, kierunkami i działaniami wyznaczonymi w wojewódzkich, powiatowych i gminnych dokumentach programowych.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+¹²

Celem nadrzędnym Strategii jest zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałą i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska.

W Strategii podkreślono, że na terenie województwa mazowieckiego występuje wiele obszarów zdegradowanych, które ze względu na koncentrację problemów rozwojowych, wymagają zintegrowanych działań rewitalizacyjnych, nakierowanych na trwałą poprawę jakości życia społeczności lokalnej. Mimo dotychczasowego dużego nakładu środków, w tym z funduszy unijnych, niezbędne jest kontynuowanie działań mających na celu wzmacnianie lub przywracanie aktywności społeczno-gospodarczej.

W Strategii zaproponowano terytorializację celów, co w związku z dużym zróżnicowaniem województwa mazowieckiego przełoży się na ich bardziej efektywne wykonanie zgodnie z zasadą spójności terytorialnej. Wyróżniono pięć celów strategicznych, a w ich obrębie kierunki działań.

Cel strategiczny I – Konkurencyjne i Innowacyjne Mazowsze - wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii, w tym m.in. następujące kierunki działań:

- Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarczej,
- Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich.

Zakłada się, że obszary wiejskie będą wzmacniały swoje mocne strony i zwiększały stopień dywersyfikacji działalności gospodarczej, a działania w tym kierunku przyczynią się do wzrostu atrakcyjności wsi jako miejsca do życia i prowadzenia działalności gospodarczej, a także zahamowania odpływu ludzi młodych i przedsiębiorczych.

Cel strategiczny II – Dostępne i Mobilne Mazowsze - poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego, w tym m.in. następujące kierunki działań:

- zwiększenie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni, w tym np. poprawa ciągłości i jakości tras pieszych i rowerowych, budowa i utrzymanie sieci szkieletowej tras rowerowych,
- rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transportu zbiorowego i ruchowi niezmotoryzowanemu, w tym kompleksowa rewitalizacja w miastach i miejscowościach wiejskich.

Cel strategiczny III – Zielone, Niskoemisyjne Mazowsze - poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody, w tym m.in. następujące kierunki działań:

- zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska,
- poprawa jakości środowiska,
- podnoszenie efektywności energetycznej.

¹² Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+, przyjęta uchwałą nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 22 maja 2022 r.

Cel strategiczny IV – Mazowsze Zintegrowane Społecznie - poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki, w tym m.in. następujące kierunki działań:

- rozwój kapitału ludzkiego i społecznego,
- podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych,
- aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców,
- włączenie i integracja społeczna.

W ramach Celu strategicznego IV podkreśla się konieczność wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, w tym szczególnie mieszkającej na obszarach wiejskich, poprzez zwiększenie dostępności do usług oświatowych, realizowanych również przez ośrodki kultury, doposażenie szkół, a także umożliwienie uczniom korzystania z nowoczesnych technologii w procesie nauczania. Kluczowe jest także działanie na rzecz włączenia społecznego w celu przeciwdziałania zjawisku ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego grup wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem. Wskazane są działania umożliwiające tym grupom pełny udział w życiu społecznym i zawodowym, m.in. poprzez poprawę dostępności do przestrzeni publicznej, kształcenia, aktywizacji zawodowej czy wysokiej jakości usług społecznych. W strategii podkreśla się potrzebę wsparcia na rzecz integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej.

Cel strategiczny V – Mazowsze Bogate Kulturowo - wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia, w tym następujące kierunki działań:

- ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego,
- wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa,
- upowszechnianie kultury i twórczości,
- kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej.

W Diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego, będącej podstawą dla opracowania Strategii zwraca się uwagę na fakt, iż na terenie województwa mazowieckiego występuje wiele obszarów, które ze względu na kumulację licznych problemów, wymagają szczególnego wsparcia procesów rozwojowych. Zalicza się do nich między innymi wyznaczone na poziomie lokalnym obszary zdegradowane, wskazane w programach rewitalizacji. Według stanu na 2019 r. 158 gmin województwa (50,3% gmin) posiada uchwalone programy rewitalizacji. Na zdiagnozowanych w nich obszarach zdegradowanych koncentrują się liczne problemy rozwojowe, związane m.in. z wysokim bezrobociem, ubóstwem, dużą przestępczością, niskim poziomem przedsiębiorczości, niską jakością terenów publicznych, złym stanem technicznym obiektów budowlanych, a także przekroczonymi standardami jakości środowiska. Szczególnego wsparcia, polegającego na przeprowadzeniu działań naprawczych, nakierowanych na trwałą poprawę jakości życia społeczności lokalnej, wymagają obszary rewitalizacji, które charakteryzują się największym natężeniem problemów rozwojowych. Często są to centra miast i wsie, będące siedzibami administracyjnymi gmin.

Ponadto Gminny Program Rewitalizacji Gminy Mrozy jest zgodny z niżej wymienionymi wojewódzkimi dokumentami strategicznymi:

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030,¹³
- Wojewódzki Program Polityki Senioralnej województwa mazowieckiego na lata

¹³ Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030 przyjęta uchwałą nr 92/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 czerwca 2022 r.

2022-2026,¹⁴

- Wojewódzki Program Pomocy i Oparcia Społecznego dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi na lata 2023-2027,¹⁵
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025. Aktualizacja 2022,¹⁶
- Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025,¹⁷
- Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na Rzecz Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych w Województwie Mazowieckim na lata 2022-2025.¹⁸

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego¹⁹

W Planie przyjęto zintegrowane podejście do prowadzenia polityki rozwoju, wyznaczając obszary funkcjonalne. Powiat miński przynależy do miejskiego obszaru funkcjonalnego Warszawy, a jednocześnie został wskazany jako obszar o najniższym dostępie do dóbr i usług, dla którego przewiduje się konieczność podjęcia działań ukierunkowanych na ożywienie gospodarcze obszaru, poprawę warunków życia mieszkańców, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, podniesienie mobilności mieszkańców oraz zmniejszenie poziomu bezrobocia.

Do najistotniejszych postanowień Planu w kontekście komplementarności z Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Mrozy, w szczególności dla zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych należą zapisy dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej obszaru funkcjonalnego Warszawy. Poprawa jakości i dostępności w tym obszarze będzie realizowana poprzez między innymi:

- budowę i rozbudowę bazy kultury o znaczeniu regionalnym, budowę i rozbudowę sieci muzeów, rewitalizację oraz adaptację zasobów dziedzictwa kultury w tym obiektów zabytkowych dla potrzeb kultury,
- rozbudowę specjalistycznej infrastruktury ochrony zdrowia (w tym szpitali wojewódzkich), zakładów opieki długoterminowej i paliatywno-hospicyjnej, jak również opieki rehabilitacyjnej oraz obiektów pomocy społecznej.

Cele rewitalizacji określone w niniejszym Programie są spójne z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego.

Strategia Rozwoju Powiatu Mińskiego na lata 2021 - 2030²⁰

Strategia Rozwoju Powiatu Mińskiego opiera się na misji, która została określona w następujący sposób: powiat miński to obszar rozwinięty gospodarczo, dobrze wykorzystujący swoje atrakcyjne położenie, przyjazny dla osadnictwa i przedsiębiorczości, zabiegający o wysoki poziom kultury, oświaty i usług zdrowotnych, wyróżniający się

¹⁴ Wojewódzki Program Polityki Senioralnej województwa mazowieckiego na lata 2022-2026, przyjęty uchwałą nr 1987/374/22 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 27 grudnia 2022 r.

¹⁵ Wojewódzki Program Pomocy i Oparcia Społecznego dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi na lata 2023-2027, przyjęty Uchwałą nr 705/403/23 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 24 kwietnia 2023 r.

¹⁶ Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025. Aktualizacja 2022, przyjęty uchwałą nr 1862/367/22 Zarządu Województwa Mazowieckiego z 13 grudnia 2022 r.

¹⁷ Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025 przyjęty uchwałą nr 781/232/21 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 25 maja 2021 r.

¹⁸ Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych w województwie mazowieckim na lata 2022-2025, przyjęty uchwałą nr 1986/374/22 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 27 grudnia 2022 r.

¹⁹ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, przyjęty Uchwałą nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.

²⁰ Uchwała Nr XXVI/305/21 Rady Powiatu Mińskiego z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Mińskiego na lata 2021-2030.

wysokim poziomem aktywności ekologicznej i obywatelskiej, gwarantujący godziwe warunki życia mieszkańców.

Uszczegółowieniu misji służą określone w dokumencie cele strategiczne, którym przyporządkowano cele operacyjne i dedykowane im zadania realizacyjne.

Cele strategiczne określono następująco:

1. Cel strategiczny 1. Zwiększenie efektywności lokalnej gospodarki i ochrony środowiska

W ramach tego celu strategicznego planuje się m.in. wspieranie rozwoju obszarów wiejskich poprzez np. wspieranie usług turystycznych i agroturystycznych, a także podejmowanie licznych działań w celu rozwoju instytucji rynku pracy i aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, takich jak m.in.:

- zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców powiatu,
- dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy i oczekiwań społecznych,
- tworzenie warunków do podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych,
- promocja zatrudnienia.

Wyznaczono również cel operacyjny pn. Ochrona gleby, wód i powietrza (poprzez m.in. retencję wód opadowych).

2. Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do inwestowania i rozwoju turystyki.

W ramach tego celu strategicznego, szczególnie istotne są zadania realizacyjne przyporządkowane celowi operacyjnemu pn. Rozwój infrastruktury poprawiającej atrakcyjność turystyczną powiatu.

3. Cel strategiczny 3. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i społecznego w powiecie, któremu przyporządkowano dwa cele operacyjne: Podniesienie poziomu kształcenia i wiedzy mieszkańców powiatu oraz Rozwój kultury, sportu i aktywności społecznej mieszkańców. W ramach tych celów planuje się m.in. doposażanie placówek oświatowych, wsparcie doskonalenia zawodowego nauczycieli, poszerzenie oferty edukacyjnej, rozwój systemu stypendialnego. Ponadto wskazuje się na konieczność podjęcia działań na rzecz remontu obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

4. Cel strategiczny 4. Zwiększenie poziomu integracji społecznej i bezpieczeństwa publicznego w powiecie, obejmujący trzy cele operacyjne:

- Poprawa stanu bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu.
- Ograniczenie zjawisk wykluczania społecznego.
- Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego w powiecie.

Cele rewitalizacji określone w niniejszym Programie są spójne z zapisami Strategii Rozwoju Powiatu Mińskiego na lata 2021 -2030.

Ponadto Gminny Program Rewitalizacji Gminy Mrozy jest zgodny z niżej wymienionymi powiatowymi dokumentami strategicznymi:

- Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2023-2027²¹,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mińskim na lata 2023-2030²²,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Powiatu Mińskiego na lata 2023-2029²³,
- Powiatowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie

²¹ Uchwała Nr XXXVII/393/22 z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2023 -2027.

²² Uchwała Nr XXXVII/390/22 z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mińskim na lata 2023-2030.

²³ Uchwała Nr XXXVII/392/22 z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Powiatu Mińskiego na lata 2023-2029.

Mińskim na lata 2023-2030²⁴,

- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Mińskim na lata 2024-2029.²⁵

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mrozy na lata 2024-2030²⁶

Celem Strategii jest diagnoza oraz zaplanowanie działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do tworzenia komfortowych warunków rozwoju dla wszystkich grup społecznych, dzięki budowaniu szerokiej oferty integracyjnej i pomocowej. Mając na względzie rozwiązanie problemów społecznych i poprawę warunków życia mieszkańców poprzez zminimalizowanie skutków negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy, w Strategii określono cele strategiczne i cele operacyjne, którym przyporządkowano poszczególne działania. Cele strategiczne określono następująco:

- Cel strategiczny 1. Zapewnienie kompleksowego wspierania rodzin i dzieci,
- Cel strategiczny 2. Wspieranie i aktywizacja społeczna osób o szczególnych potrzebach w tym starszych i z niepełnosprawnościami,
- Cel strategiczny 3. Profilaktyka społeczna i przeciwdziałanie uzależnieniom,
- Cel strategiczny 4. Wzmacnianie działalności interwencyjnej i profilaktycznej w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej,
- Cel strategiczny 5. Kształtowanie lokalnego rynku pracy poprzez wspieranie grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- Cel strategiczny 6. Promocja zdrowia psychicznego wśród mieszkańców Gminy.

Cele rewitalizacji uwzględniają najbardziej istotne obszary życia społecznego, a dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oczekiwane jest przyspieszenie procesu wyprowadzania z kryzysowej sytuacji obszaru wsparcia. Jak wskazano, w tym zakresie cele Programu są spójne z celami realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mrozy na lata 2024-2030.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrozy²⁷

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrozy” wśród istotnych potrzeb w kontekście rozwoju Gminy wymieniono m.in. rozwój atrakcyjnej dla mieszkańców i turystów infrastruktury społecznej. Ze względu na rolniczy charakter gminy Mrozy, do głównych kierunków warunkujących dalszy rozwój rejonu należy zaliczyć:

- działania zmierzające do dalszego rozwoju rolnictwa, w szczególności do jego restrukturyzacji i przystosowania do przeprowadzanych w kraju reform ustrojowych,
- ochronę środowiska naturalnego,
- rozwój turystyki i rekreacji,
- stwarzanie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego,
- rozwój funkcji usługowo-administracyjnych, w szczególności związanych z obsługą rolnictwa, oświatą i kulturą, ochroną zdrowia, opieką społeczną i innymi,

²⁴ Uchwała Nr XXXVII/391/22 z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Mińskim na lata 2023-2030.

²⁵ Uchwała Nr IV/36/24 z dnia 11 września 2024 r. w sprawie „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Mińskim na lata 2024-2029”.

²⁶ Uchwała Nr V/49/2024 w sprawie uchwalenia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Mrozy na lata 2024-2030”.

²⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy, przyjęte uchwałą Nr XVI/155/2012 Rady Gminy Mrozy z dnia 8 maja 2012 r., zmienione uchwałą Nr XXI/207/2020 Rady Miejskiej w Mrozach z dnia 18 września 2020 r. oraz uchwałą Nr LVII/532/2023 Rady Miejskiej w Mrozach z dnia 24 listopada 2023 r.

- rozwój infrastruktury wynikający z przebiegu na obszarze gminy głównych krajowych tras komunikacyjnych, istniejących i planowanych (autostrada A2, linia kolejowa),
- tworzenie nowych miejsc pracy.

Działania planowane do realizacji, zgodnie z zapisami Studium powinny obejmować między innymi restrukturyzację rolnictwa, wspieranie gospodarstw zmieniających i unowocześniających kierunek produkcji, tworzenie nowych obiektów chronionych (użytki ekologiczne, pomniki przyrody), zmniejszenie skali bezrobocia, rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej, usprawnienie systemu pomocy społecznej dla rodzin najuboższych, promocję walorów przyrodniczych gminy oraz rozwój turystyki, agroturystyki i budownictwa letniskowego.

Ponadto w Studium wskazano rygory w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy nawiązującej do zabytkowej. Podkreślono również, że długofalowa polityka społeczna i gospodarcza powinna opierać się m.in. na podejmowaniu działań zmierzających do zachowania zasobów i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego. Promocja walorów przyrodniczych gminy oraz rozwój turystyki, agroturystyki i budownictwa letniskowego, a także kształtowanie ładu przestrzennego zgodnie ze współczesnymi wymogami architektury i urbanistyki należą do podstawowych kierunków rozwoju gminy.

Priorytety polityki przestrzennej Gminy Mrozy wskazane w Studium są bezpośrednio powiązane z celami strategicznymi i kierunkami działań rewitalizacyjnych ujętych w niniejszym Programie. Postanowienia obydwu dokumentów dążą do realizacji przestrzennych procesów rozwojowych w sposób kompleksowy i wszechstronny w obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, funkcjonalno-przestrzennym i technicznym, determinując w ten sposób przekształcenia związane z poprawą sytuacji społecznej i jakości życia mieszkańców.

7. Szacunkowe ramy finansowe

Zestawienie projektów stanowi tzw. indykatywną listę projektów kluczowych. Indykatywny charakter list oznacza, iż podane w nich informacje dotyczące poszczególnych projektów mają charakter orientacyjny, są odzwierciedleniem najlepszej wiedzy w momencie tworzenia listy. Dopuszczalne są więc modyfikacje zakresu projektów, wartości harmonogramu, a realizacja poszczególnych zadań będzie uzależniona od możliwości finansowych podmiotów i instytucji odpowiedzialnych za ich wdrażanie. Wybór możliwości finansowania przedsięwzięć dokonany zostanie z zachowaniem zasady dodatkowości. Niezbędna jest więc koordynacja możliwości wykorzystania środków pomocowych funduszy europejskich ze środkami przewidzianymi w ramach polityk sektorowych i instrumentów krajowych. Zaangażowane więc powinny zostać środki publiczne pochodzące z budżetu państwa, budżetu gminy, ale także środki pozostałych interesariuszy Programu i realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Tab. 7 Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć

lp.	przedsięwzięcie	szacowana wartość (zł)	struktura finansowania			źródła finansowania
			środki publiczne	środki europejskie	środki prywatne	
1	Zagospodarowanie terenu zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w obszarze dawnego wyrobiska po eksploatacji żwirów w miejscowościach	2 500 000	375 000	2 125 000	0	środki krajowe, Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY MROZY

lp.	przedsięwzięcie	szacowana wartość (zł)	struktura finansowania			źródła finansowania
			środki publiczne	środki europejskie	środki prywatne	
	Mrozy i Sokolnik					2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji, Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), budżet Gminy
2	Budowa zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w Grodzisku	20 000 000	3 000 000	17 000 000	0	
3	Rewitalizacja zabytkowego parku w miejscowości Kuflew	1 500 000	225 000	1 275 000	0	
4	Rekonstrukcja wczesnośredniowiecznego grodziska w miejscowości Grodzisk	2 500 000	375 000	2 125 000	0	
5	Przebudowa i modernizacja budynku komunalnego w miejscowości Guzów	1 000 000	150 000	850 000	0	
6	Aktywna Społeczność – program integracji, edukacji i aktywizacji mieszkańców gminy Mrozy w przestrzeniach wspólnych	250 000	37 500	212 500	0	
7	Budowa kompleksu rehabilitacyjnego z funkcją mieszkalną	150 000 000		127 500 000	22 500 000	środki krajowe, Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), środki własne
8	Rewaloryzacja budynku domu dyrektora z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji	25 000 000		21 250 000	3 750 000	
9	Rewaloryzacja budynku mieszkalnego z 1924 r. z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych	10 000 000		8 500 000	1 500 000	
10	Rewaloryzacja zabytkowych budynków kotłowni i ujęcia wody z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych	25 000 000		21 250 000	3 750 000	
11	Rewaloryzacja zabytkowego budynku lodowni z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych	2 000 000		1 700 000	300 000	
12	Budowa Ośrodka Opieki Paliatywnej i Hospicyjnej w Rudce	100 000 000		85 000 000	15 000 000	
13	Rewaloryzacja zabytkowych leżalni przy budynku głównym Szpitala	2 000 000		1 700 000	300 000	

lp.	przedsięwzięcie	szacowana wartość (zł)	struktura finansowania			źródła finansowania
			środki publiczne	środki europejskie	środki prywatne	
14	Rewitalizacja budynku Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego	25 000 000		21 250 000	3 750 000	
15	Rewaloryzacja zabytkowego parku krajobrazowego w Rudce z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych	25 000 000		21 250 000	3 750 000	

Potencjalne źródła finansowania realizacji przedsięwzięć obejmują:

- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027,
- Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027,
- Środki krajowe, w tym m.in. w systemie pomocy społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Bank Gospodarstwa Krajowego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- Środki wojewódzkie, w tym Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz środki Samorządu Województwa Mazowieckiego w ramach dostępnych instrumentów finansowych i programów.
- środki publiczne z budżetu Gminy Mrozy,
- środki interesariuszy, którzy zgłosili swoje projekty ujęcia w Programie.

Środki finansowe na realizację zaplanowanych przedsięwzięć zostaną zabezpieczone w budżecie Gminy Mrozy oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej w odniesieniu do przedsięwzięć wieloletnich, zgodnie z wymogami art. 21 ustawy o rewitalizacji.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)²⁸

Celem programu jest edukacja i wspieranie uczenia się przez całe życie, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, a także ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej. Dostępne programy obejmują następujące działania:

- FERS.01 04: Rozwój systemu edukacji, gdzie beneficjentami mogą być: duże przedsiębiorstwa, izby gospodarcze, jednostki naukowe, MŚP, organizacje pozarządowe, pozarządowe organizacje turystyczne, przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły i inne placówki systemu oświaty, uczelnie, a typy przedsięwzięć to m.in. kształcenie i doskonalenie kadr systemu oświaty
- FERS.01 06: Edukacja włączająca, gdzie beneficjentami mogą być: duże przedsiębiorstwa, jednostki naukowe, MŚP, organizacje pozarządowe, przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły i inne placówki systemu oświaty, uczelnie, a typy przedsięwzięć to m.in. zintegrowane i kompleksowe wsparcie dla poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego.

²⁸ Szczegółowy Opis Priorytetów Programu, <https://www.rozwojspoleczny.gov.pl/strony/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/prawo-i-dokumenty/szczegolowy-opis-priorytetow-programu-fundusze-europejskie-dla-rozwoju-spolecznego-2021-2027/>

- FERS.01 09: Rozwój kompetencji cyfrowych, gdzie beneficjentami mogą być organizacje pozarządowe. W ramach działania uruchomione zostaną lokalne ośrodki rozwoju kompetencji cyfrowych.
- FERS.01.13: Umiejętności w sektorze zdrowia, gdzie beneficjentami mogą być: administracja rządowa, inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki, jednostki naukowe, ośrodki kształcenia dorosłych, szkoły i inne placówki systemu oświaty, uczelnie, a typy przedsięwzięć to m.in. rozwój i wsparcie kształcenia podyplomowego przedstawicieli innych zawodów związanych z ochroną zdrowia, w tym kadr zdrowotnej opieki długoterminowej.
- FERS.02.02 Wsparcie systemu opieki nad dziećmi do lat 3, gdzie beneficjentami mogą być: instytucje rynku pracy, jednostki naukowe, jednostki samorządu terytorialnego, MŚP, organizacje pozarządowe, organizacje zrzeszające pracodawców, osoby fizyczne, podmioty ekonomii społecznej, uczelnie, związki zawodowe, a typy przedsięwzięć to m.in. podniesienie kompetencji przedstawicieli podmiotów tworzących instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz kadry sprawującej opiekę nad dziećmi.
- FERS.03.04 Nowe rozwiązania na rzecz osób z niepełnosprawnościami, gdzie beneficjentami mogą być: administracja rządowa, jednostki naukowe, jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego, jednostki samorządu terytorialnego, MŚP, organizacje badawcze, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, uczelnie. Możliwe typy przedsięwzięć to m.in. wdrożenie i przetestowanie rozwiązań dotyczących zatrudnienia wspomaganego.
- FERS.04.06 Rozwój dialogu obywatelskiego, gdzie beneficjentami mogą być organizacje pozarządowe, a typy przedsięwzięć obejmują m.in. szkolenia z procesu legislacji i analizy danych.
- FERS.04.07 Wsparcie NGO w zakresie dostępności i włączenia społecznego, gdzie beneficjentami mogą być organizacje pozarządowe, a typy przedsięwzięć obejmują m.in. doradztwo w zakresie wzmocnienia potencjału NGO do świadczenia usług w obszarze włączenia społecznego oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
- FERS.04.12 Wsparcie NGO w zakresie usług publicznych i współpracy, gdzie beneficjentami mogą być jednostki naukowe, organizacje badawcze, organizacje pozarządowe, a typy przedsięwzięć obejmują m.in. opracowanie i wdrożenie mechanizmów zapewniających m.in. podniesienie jakości, rozszerzenie zakresu i dostępności usług, kształcenie kadr z budowania potencjału instytucjonalnego NGO.
- FERS.04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego, gdzie beneficjentami mogą być administracja rządowa, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty ekonomii społecznej (PES), a typy przedsięwzięć obejmują m.in. wsparcie finansowe np. wypłacanie „premię społecznej” dla JST zlecających lub powierzających PES usługi społeczne.
- FERS.04.14 Deinstytucjonalizacja długoterminowej opieki medycznej, gdzie beneficjentami mogą być administracja rządowa, jednostki samorządu terytorialnego, a typy przedsięwzięć obejmują m.in. opracowanie i pilotaż nowych form opieki dziennej dla osób starszych, w tym z zaburzeniami otępiennymi i OzN w każdym wieku oraz działania na rzecz poprawy dostępności domowej opieki zdrowotnej dla osób starszych i OzN.
- FERS.04.15 Skuteczny i odporny system ochrony zdrowia, gdzie beneficjentami mogą być niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, publiczne zakłady opieki zdrowotnej, a typy przedsięwzięć obejmują m.in. podnoszenie jakości zarządzania świadczeniami zdrowotnymi.

Forma wsparcia w ww. programach to dotacja, a wysokość dofinansowania z UE - do 82,52% kosztów kwalifikowanych.

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 Bank Gospodarstwa Krajowego²⁹ oferuje następujące instrumenty:

- Europejskie pożyczki na samozatrudnienie. Celem Programu jest aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, poszukujących pracy, studentów ostatniego roku studiów oraz rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie dostępu do źródła finansowania działalności gospodarczych na etapie ich podejmowania przez osoby fizyczne. Wysokość pożyczki może wynieść maksymalnie 20-krotność przeciętnego wynagrodzenia.
- Europejskie pożyczki dla ekonomii społecznej. Celem realizacji projektu jest wykorzystanie zwrotnych instrumentów zarówno do tworzenia nowych Podmiotów Ekonomii Społecznej (PES), jak i do systematycznej budowy potencjału już istniejących PES. Kwota dofinansowania pożyczki na start może wynieść do 100 tys. zł na jedną pożyczkę, ale nie więcej niż 200 tys. zł na jeden PES. Kwota dofinansowania pożyczki na rozwój może wynieść do 500 tys. zł na jedną pożyczkę (ale nie więcej niż 1 mln zł na jeden PES w ramach Umowy operacyjnej).
- Dostępność Plus - Europejskie pożyczki dla przedsiębiorców. Celem programu jest zapewnienie finansowania dla mikro-, małych, średnich i dużych przedsiębiorstw, które chcą zwiększyć dostępność prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Inwestycje finansowane z pożyczek będą miały na celu poprawę dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Postaw na rozwój - europejskie pożyczki na kształcenie. Celem realizacji projektu jest wspieranie uczenia się przez całe życie, w tym w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych. Dostępna kwota na finansowanie form kształcenia wynosi do 50 tys. zł na jednego pożyczkobiorcę.

Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027³⁰

Głównym celem programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez m.in. obniżenie emisyjności gospodarki i transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym.

▪ FENX.01.01: Efektywność energetyczna

Beneficjenci: Państwowe jednostki budżetowe, szkoły wyższe, administracja rządowa oraz nadzorowane lub podległe jej organy i jednostki organizacyjne, w tym szpitale i przychodnie, podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, działające na rzecz państwowych jednostek budżetowych, szkół wyższych i organów władzy publicznej, przedsiębiorstwa, spółdzielnie mieszkaniowe, Skarb Państwa, spółki prawa handlowego z udziałem Skarbu Państwa prowadzące działalność mieszkaniową, podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, działające na rzecz spółdzielni mieszkaniowych i Skarbu Państwa / spółek prawa handlowego z udziałem Skarbu Państwa, prowadzących działalność mieszkaniową.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej (wraz z instalacją OZE).
- Poprawa efektywności energetycznej (wraz z instalacją OZE) w dużych i średnich przedsiębiorstwach.
- Poprawa efektywności energetycznej w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych (wraz z instalacją OZE).

²⁹ <https://www.bgk.pl/programy-i-fundusze/programy/fundusze-europejskie-dla-rozwoju-spolecznego-2021-2027-fers/>

³⁰ Szczegółowy Opis Priorytetów Programu, <https://www.feniks.gov.pl/strony/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/prawo-i-dokumenty/szczegolowy-opis-priorytetow-dla-programu-fundusze-europejskie-na-infrastrukture-klimat-srodowisko-2021-2027/>

- Program „Czyste powietrze”.

▪ FENX.02.02: Rozwój OZE

Beneficjenci: przedsiębiorcy, administracja publiczna oraz jednostki samorządów terytorialnych.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Budowa, przebudowa, modernizacja i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania biometanu wraz z przyłączeniem do sieci gazowej
- Budowa lub rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub ciepła z biogazu / biomasy /promieniowania/ wiatru / geotermii i pomp ciepła wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci.
- Inwestycje w zakresie produkcji wodoru z OZE oraz projekty w zakresie produkcji energii elektrycznej i/lub ciepła z wodoru z OZE.
- Program „Mój prąd”

▪ FENX.02.03: Infrastruktura energetyczna

Beneficjenci: Duże przedsiębiorstwa, MŚP.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Budowa, rozbudowa lub modernizacja linii elektroenergetycznych na wszystkich poziomach napięć, stacji elektroenergetycznych, jak i projektów zawierających oba ww. komponenty.
- Budowę, rozbudowę, przebudowę, zmianę przeznaczenia, przekształcenie lub modernizację sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu.
- Rozwój systemów dystrybucyjnych w oparciu o lokalne stacje LNG.
- Budowa lub rozbudowa magazynów gazów odnawialnych.

Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027³¹

W realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w Programie istotne znaczenia z punktu widzenia finansowania mają następujące działania:

▪ FEMA. 02.01 Efektywność energetyczna

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, instytucje ochrony zdrowia, instytucje wspierające biznes, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, partnerstwa, przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, służby publiczne.

Typy projektów:

- Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych, w tym:
 - ocieplenie ścian i dachu budynku,
 - wymiana okien i drzwi zewnętrznych,
 - modernizacja instalacji grzewczej wraz z wymianą kotła grzewczego, w tym z zastosowaniem mikrokogeneracji i/lub przyłączenia do sieci ciepłowniczej,
 - budowa/przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji wraz z rekuperacją,
 - wymiana oświetlenia w budynku na energooszczędne,
 - instalacja urządzeń OZE wraz z magazynami energii, budowa/modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła,

³¹ Program Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 został przyjęty 2 grudnia 2022 r. decyzją wykonawczą Komisja Europejska nr C(2022) 8693/. Szczegółowy Opis Priorytetów Programu dostępny: <https://funduszeuodlamazowsza.eu/dokumenty-list/szczegolowy-opis-priorytetow-programu-fundusze-europejskie-dla-mazowsza-2021-2027/>. Zarząd Województwa Mazowieckiego na posiedzeniu w dniu 23 lipca 2024 r. Uchwały nr 551/14/24 w sprawie Szczegółowego Opisu Priorytetów programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 wersja SZOP.FEMA.015.

- projekty sieci ciepłowniczych w systemach, które nie uzyskały statusu efektywnych energetycznie, optymalizacja energetyczna istniejących budynków do poziomu nZEB (nearly zero-energy building).
- Kontrola jakości powietrza - zakup przyrządów pomiarowych wspomagających prowadzenie kontroli pieców i spalanych w nich paliw.
- Wsparcie mazowieckich gmin w realizacji programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim -działania edukacyjne i podnoszące świadomość, przyczyniające się do gospodarki niskoemisyjnej i odporności na zmiany klimatu oraz podnoszące świadomość na temat celów polityki klimatycznej UE oraz potrzeby transformacji sektora energetycznego, zatrudnienia i przeszkolenia ekodoradców w gminach, koszty osobowe - wynagrodzenie brutto oraz koszty ponoszone przez pracodawcę.

▪ FEMA.02.03 Odnawialne źródła energii

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, instytucje ochrony zdrowia, instytucje wspierające biznes, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, osoby fizyczne, partnerstwa, przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, służby publiczne, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT).

Przykładowe typy projektów:

- Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i ciepła wraz z infrastrukturą powiązaną (z magazynami energii i ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci).
- Magazyny energii i ciepła.

▪ FEMA.02.04 Dostosowanie do zmian klimatu

Beneficjenci: instytucje odpowiedzialne za gospodarkę wodną.

Przykładowe typy projektów:

- Sprzęt i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami, w tym:
 - zakup średnich wozów ratowniczo-gaśniczych, ciężkich wozów ratowniczo-gaśniczych oraz lekkiego sprzętu ratowniczego,
 - doposażenie w sprzęt jednostek OSP realizujących zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej,
 - działania edukacyjne, dotyczące zmian klimatu i ochrony zasobów wodnych.
- Zwiększanie ochrony przeciwpowodziowej i ograniczenie skutków suszy poprzez: retencjonowanie wód opadowych, w tym:
 - budowa lub rozbudowa otwartych zbiorników retencyjnych, zbiorników małej retencji wodnej i budowli hydrotechnicznych np.: przebudowa rowów i kanałów, tworzenie polderów zalewowych, szczególnie na terenach otwartych wokół miast i innych jednostek osadniczych,
 - retencjonowanie wód opadowych, zwiększanie lesistości i terenów zielonych szczególnie na terenach otwartych wokół miast i innych jednostek osadniczych,
 - działania edukacyjne, dotyczące zmian klimatu i ochrony zasobów wodnych.

▪ FEMA.02.05 Gospodarka wodno-ściekowa

Beneficjenci: administracja publiczna, przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, służby publiczne

Przykładowe typy projektów:

- Porządkowanie gospodarki wodno-kanalizacyjnej,
- Zarządzanie efektywnymi, inteligentnymi sieciami wodociągowymi, w tym niżej wymienione działania:
 - zwiększenie efektywności dostaw wody, zapewniających rozwój systemów ujęć, uzdatniania, zaopatrzenia, dystrybuowania i magazynowania wody,

- eliminacja awaryjności sieci wodociągowej i strat wody z powodu wycieków, kradzieży i błędów opomiarowania, wsparcie jak najbardziej efektywnego wykorzystywania zasobów wodnych, wprowadzanie systemów monitorowania sieci wodociągowej, modernizacja systemów monitoringu jakości i ilości pobieranej oraz uzdatnianej wody,
- edukacja z zakresu prawidłowego gospodarowania zasobami wodnymi i oszczędności wody.

▪ FEMA.04.01 Transport regionalny i lokalny

Beneficjenci: jednostki samorządu terytorialnego, organizatorzy i operatorzy publicznego transportu zbiorowego, przedsiębiorstwa kolejowych przewozów pasażerskich, zarządcy dróg publicznych, zarządcy infrastruktury kolejowej.

Typ projektu: Budowa i przebudowa dróg powiatowych i gminnych. Interwencja będzie ograniczona tylko do tzw. inwestycji o charakterze dostępowym.

▪ FEMA.05.01 Dostępność szkół dla osób ze specjalnymi potrzebami

Beneficjenci: Szkoły i inne placówki systemu oświaty.

Typ projektu: Dostosowanie szkół ogólnodostępnych do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (z wyłączeniem edukacji przedszkolnej), w tym poprawa dostępności szkół prowadzących kształcenie ogólne do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi poprzez:

- przebudowę, rozbudowę, nadbudowę lub adaptację istniejącej infrastruktury dydaktycznej, w tym sal gimnastycznych, służące zwiększeniu jej dostępności dla uczniów ze specjalnymi potrzebami, w tym także w zakresie wyposażenia (jako niezbędny i uzupełniający element projektu),
- w wyjątkowych przypadkach budowa nowej, dostępnej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami infrastruktury.

▪ FEMA.05.05 Infrastruktura społeczna

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, instytucje wspierające biznes, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, partnerstwa, partnerzy społeczni, przedsiębiorstwa, służby publiczne.

Typ projektu: Tworzenie infrastruktury społecznej w ramach deinstytucjonalizacji usług i reintegracji społecznej, w tym:

- wsparcie rozwoju usług opieki środowiskowej, tj. tworzenia i rozwoju infrastruktury na potrzeby realizacji usług środowiskowych i dziennych np. dziennych domów pobytu, placówek wsparcia dziennego, środowiskowych domów samopomocy,
- wsparcie w zakresie tworzenia i funkcjonowania mieszkań wspomaganych i mieszkań chronionych na potrzeby pobytu okresowego (mieszkania treningowe, opieka wytchnieniowa) lub stałego (mieszkania wspierane) oraz wspomaganych społeczności mieszkaniowych,
- wsparcie remontów i modernizacji mieszkań adaptowalnych umożliwiających osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu pozostanie w swoich mieszkaniach.

▪ FEMA.05.06 Ochrona zdrowia

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje ochrony zdrowia.

Typ projektu: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, w tym zakup sprzętu i aparatury medycznej, a także wyposażenia umożliwiającego świadczenie usług z zakresu telemedycyny (np.: teleporady, teleopieka, telekonsultacje) i e-usług,

- wdrożenie standardów dostępności w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.

▪ FEMA.05.07 Kultura i turystyka

Beneficjenci: jednostki samorządu terytorialnego, kościoły i związki wyznaniowe, niepubliczne instytucje kultury, niepubliczne instytucje sportu, organizacje pozarządowe, pozarządowe organizacje turystyczne.

Przykładowe typy projektów:

- Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej, w tym roboty budowlane, modernizacja infrastruktury trwałej mające na celu przystosowania obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i ekologizację instytucji, digitalizacja zasobów etc.
- Turystyczne szlaki tematyczne i produkty turystyczne (odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych i kulinarnych), w tym m.in. zakup wyposażenia do rozwoju oferty turystycznej istniejących szlaków turystycznych, poprawy obsługi ruchu turystycznego, promocji etc.

▪ FEMA.06.04 Aktywizacja zawodowa biernych zawodowo kobiet

Beneficjenci: instytucje rynku pracy, organizacje pozarządowe, organizacje zrzeszające pracodawców, związki zawodowe.

Przykładowe typy projektów:

Przedsięwzięcia dotyczące wzmocnienia świadomości kobiet o korzyściach płynących z zatrudnienia oraz polegające na zachęcaniu do jego podjęcia, w tym np. szkolenia, usługi doradcze, udzielenie wsparcia pomostowego przez okres maksymalnie 6 miesięcy na pokrycie kosztów prowadzenia działalności, refundacja kosztów opieki nad dzieckiem w wieku żłobkowym lub przedszkolnym, lub inną osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, przez okres trwania szkolenia etc.

▪ FEMA. 06.05 Wsparcie dla pracodawców i pracowników

Beneficjenci: instytucje otoczenia biznesu, instytucje rynku pracy, organizacje pozarządowe, organizacje zrzeszające pracodawców.

Typy projektów:

- Przystosowanie pracowników i przedsiębiorców do zmian poprzez rozwój kompetencji i kwalifikacji.
- Wsparcie pracodawców z sektora prywatnego we wprowadzaniu telepracy- wspieranie powstawania miejsc telepracy dla grup osób nieaktywnych zawodowo i będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

▪ FEMA. 07.01 Edukacja przedszkolna

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, przedsiębiorstwa.

Typy projektów:

- Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w istniejących oraz nowych ośrodkach wychowania przedszkolnego, tylko tam, gdzie odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym jest poniżej średniej dla województwa lub w tych ośrodkach, które przyjmą dzieci migrantów z Ukrainy.
- Dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami.
- Dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe dzieci, wspierające rozwój psychofizyczny, zajęcia specjalistyczne oraz rozwijające uzdolnienia i zainteresowania dzieci, w tym w szczególności dzieci ze stwierdzonymi deficytami rozwojowymi i niepełnosprawnością.
- Podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych kadry pedagogicznej i niepedagogicznej oraz zarządzającej, doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli.

- Eliminowanie barier architektonicznych, dostosowanie infrastrukturalne placówek dla dzieci ze specjalnymi potrzebami.

▪ FEMA. 07.02 Wzmocnienie kompetencji uczniów

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, przedsiębiorstwa.

Typy projektów:

- Rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych ogólnokształcących.
- Wsparcie szkół prowadzących kształcenie zawodowe w ramach kompleksowych programów rozwojowych.
- Wsparcie edukacji włączającej, w tym:
 - realizacja dodatkowych zajęć edukacyjno-wyrównawczych, zajęć dodatkowych, służących rozwojowi uzdolnień i zainteresowań, działań integracyjnych, zajęć z zakresu edukacji ekologicznej,
 - bezpośrednie wsparcie uczniów poprzez zapewnienie usług asystenckich,
 - działania rehabilitacyjno-kompensacyjne na rzecz uczniów z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin w środowisku szkolnym i pozaszkolnym,
 - działania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
 - doradztwo edukacyjno-zawodowe dla uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych,
 - wyposażenie pracowni przedmiotowych dla szkół jako uzupełniający element projektu.

▪ FEMA.08.05 Usługi społeczne i zdrowotne

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, instytucje ochrony zdrowia, instytucje wspierające biznes, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, partnerstwa, partnerzy społeczni, przedsiębiorstwa, służby publiczne

Typ projektu: Rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, w tym m.in:

- Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach dziennych i całodobowych świadczonych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- Rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami.
- Umożliwienie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób potrzebujących wsparcia w zakresie mobilności wyłącznie jako elementu wsparcia pod warunkiem kompleksowości usługi opiekuńczej.
- Wsparcie opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym opieka wytchnieniowa.
- Umożliwienie pozostania osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej, dostosowanie wsparcia do indywidualnych potrzeb tych osób, pozwalające na samodzielne funkcjonowanie.
- Zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formach stacjonarnych dla stałego lub krótkookresowego pobytu dziennego oraz w placówkach pobytu całodobowego (w których realizowane są usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej).

▪ FEMA.08.06 Usługi społeczne na rzecz rodzin

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, instytucje wspierające biznes, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, partnerstwa, partnerzy społeczni, przedsiębiorstwa, służby publiczne

Typ projektu: Rozwój usług społecznych na rzecz dzieci i młodzieży, w tym w ramach usług wsparcia systemu pieczy zastępczej, w tym działania:

- mające na celu pogłębienie umiejętności wychowawczych rodziców, umiejętności społecznych u dzieci i wzmacniające więzi w rodzinie (m.in. warsztaty, szkolenia, kursy, wydarzenia kulturalne, rekreacyjne, także organizowane za pośrednictwem szkoły dotyczące m.in. rozwijania umiejętności wychowawczych u opiekunów oraz psychoedukacji dzieci),
- mające na celu przywrócenie rodzinom przeżywającym trudności w wychowaniu dzieci zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych (m.in. konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapie i mediacje, pomocy prawnej oraz organizacja spotkań dla rodzin, w tym grup wsparcia),

a także:

- tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym podnoszenie świadomości społeczności lokalnych (potencjalnych rodzin) na temat możliwości pełnienia pieczy zastępczej oraz kształcenie kandydatów na rodziny zastępcze.
 - wsparcie specjalistyczne rodzin zastępczych, wspierające rozwój umiejętności życiowych i prospołecznych członków rodzin, a wśród dorosłych dodatkowo umiejętności wychowawczych, co powinno prowadzić do harmonijnego rozwoju dzieci oraz ograniczenia ewentualnych zachowań problemowych skutkujących możliwością wykluczenia.
- FEMA.09.02 Rewitalizacja miast oraz 09.02 Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie

Beneficjenci: Instytucje finansowe, Instytucje kultury, Instytucje rynku pracy, Jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego, Jednostki Samorządu Terytorialnego, Kościoły i związki wyznaniowe, Lokalne Grupy Działania, Niepubliczne podmioty integracji i pomocy społecznej, Organizacje pozarządowe, Wspólnoty, spółdzielnie mieszkaniowe i TBS.

Typy projektów:

- Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego, w tym:
 - konserwacja, renowacja, rewaloryzacja, modernizacja, adaptacja historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, umożliwiającą zachowanie dotychczasowych funkcji obiektów zabytkowych, a także służącą nadaniu im nowych funkcji użytkowych (z przeznaczeniem w szczególności na cele kulturalne i edukacyjne), w tym również w połączeniu z działalnością komercyjną,
 - ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków,
 - zabezpieczenie zabytków przed zniszczeniem lub kradzieżą,
 - usuwanie barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami.
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym:
 - renowacja, rewaloryzacja, modernizacja, adaptacja i wyposażenie istniejącej zabudowy na cele gospodarcze, społeczne, edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne oraz mieszkalne (ze szczególnym naciskiem na poprawę efektywności energetycznej), w tym: remont elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń i okien, remont, modernizacja instalacji, zagospodarowanie przyległego terenu bezpośrednio i funkcjonalnie związanego z obiektem, wyburzanie budynków i uporządkowanie przestrzeni publicznej, monitoring, oświetlenie.

Programy krajowe w systemie pomocy społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

- Program „Centra opiekuńczo-mieszkalne”, którego celem jest stworzenie warunków dla jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego, pozwalających na tworzenie i utrzymanie placówek pobytu dziennego lub całodobowego dla osób z niepełnosprawnościami.

- Program „Opieka 75+”, którego celem jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, zarówno dla osób samotnych, jak również pozostających w rodzinach, będących w wieku 75 lat i więcej; adresowany jest do gmin miejskich, wiejskich, miejsko-wiejskich do 60 tys. mieszkańców. Gminy, które przystępują do realizacji programu, uzyskują finansowe wsparcie do 60% przewidywanych kosztów realizacji zadania w zakresie realizacji usług opiekuńczych.
- Program wsparcia rozwoju rodzinnych domów pomocy, którego celem jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych świadczonych w rodzinnych domach pomocy oraz rozwój tej formy wsparcia.
- Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego, którego celem jest zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych, a także umożliwienie prowadzenia bardziej niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia.
- Program „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego; głównym celem Programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad niepełnosprawnymi, dzięki czemu będą oni dysponować czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw życiowych. Usługi opieki wytchnieniowej mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy członkowie rodzin lub opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków. Program zakłada wsparcie finansowe dla gmin w zakresie świadczenia usług opieki wytchnieniowej, w ramach pobytu dziennego i pobytu całodobowego.
- Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025, którego głównym celem jest zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego.
- Program „Senior+”, którego celem strategicznym jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym, poprzez dofinansowanie rozbudowy infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w ośrodkach wsparcia „Senior+”, tj. wsparcie działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior+” i Klubów „Senior+”.
- Program „Maluch+”, którego celem jest wzrost dostępności miejsc opieki, co umożliwi łączenie życia zawodowego z rodzinnym, a także aktywizację zawodową rodziców, którzy dotychczas nie mogli podjąć pracy ze względu na konieczność sprawowania bezpośredniej opieki nad dziećmi do lat 3.

Inne programy krajowe

- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności³², którego celem strategicznym jest odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjności gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższym horyzoncie czasowym, co będzie odbywać się w szczególności poprzez przyspieszenie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, która w sposób odpowiedzialny wykorzystuje zasoby środowiska, a także rozwój oparty na wykorzystaniu rozwiązań cyfrowych.
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa³³ w ramach m.in. działań związanych z premiami dla młodych rolników, inicjatywą LEADER oraz wsparciem modernizacyjnym gospodarstw rolnych, ze szczególnym uwzględnieniem inwestycji na rzecz środowiska i klimatu, dobrostanu zwierząt, czy też produkcji opartej

³² Decyzja wykonawcza Rady zmieniająca decyzję wykonawczą z dnia 17 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Polski, 2023/0426(NLE).

³³ Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, <https://www.gov.pl/web/arimr/plan-strategiczny-dla-wspolnej-polityki-rolnej-na-lata-2023-2027>

o najwyższe standardy, a także działań wynikających z Krajowego Planu Odbudowy.

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej³⁴ w ramach realizacji zadań związanych z transformacją energetyczną gospodarki, poprawą jakości powietrza, adaptacją do zmian klimatu, przejściem na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, poprawą gospodarki wodno-ściekowej oraz działania na rzecz ochrony przyrody.
- Programy Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)³⁵, w tym: dostępna publiczna przestrzeń w zakresie likwidacji barier architektonicznych i informacyjno-komunikacyjnych, dostępne mieszkanie, gdzie dofinansowanie dotyczy zmiany mieszkania na pozbawione barier architektonicznych, znajdujące się w lokalizacji umożliwiającej samodzielne opuszczenie budynku, aż do poziomu zero przed budynkiem, „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnością, gdzie dofinansowanie dotyczy części kosztów zakupu dostosowanego samochodu osobowego.
- Program w ramach Funduszu Dostępności³⁶ realizowany przez Bank Gospodarstwa Krajowego, gdzie pożyczka przeznaczona jest na realizację inwestycji, która dostosowuje wielorodzinny budynek mieszkalny, budynek użyteczności publicznej lub budynek zamieszkania zbiorowego do potrzeb osób, które mają ograniczenia w mobilności lub percepcji.
- Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025³⁷, którego celem jest poprawa stanu czytelnictwa w Polsce poprzez wzmacnianie roli bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych jako lokalnych ośrodków życia społecznego, stanowiących centrum dostępu do kultury i wiedzy. Program jest realizowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Obejmuje cztery priorytety: poprawa oferty bibliotek publicznych, inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych, zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych i program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa.
- Program realizowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego - interaktywne wystawy (Naukobus i O matmo!) oraz mobilne planetarium (Planetobus) odwiedzające szkoły podstawowe w całej Polsce, dedykowane miejscowościom mniejszym niż 100 tys. mieszkańców oraz o utrudnionym dostępie do instytucji zajmujących się popularyzacją nauki.

Inne programy wojewódzkie

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w zakresie wsparcia ochrony wód i gospodarki wodnej, ochrony powierzchni ziemi i gospodarki odpadami, ochrony atmosfery, ochrony przyrody i krajobrazu, monitoringu środowiska, zapobiegania i likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, wspomagania wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej, edukacji ekologicznej.

Programy realizowane przez Samorząd Województwa Mazowieckiego:

- Mazowsze dla równomiernego rozwoju - celem instrumentu jest wsparcie jednostek samorządu terytorialnego z województwa mazowieckiego nieposiadających wystarczającego potencjału infrastruktury technicznej oraz mających ograniczone szanse pozyskania środków na realizację pilnych potrzeb mieszkańców z innych

³⁴ Strategia działania NFOŚiGW, <https://www.gov.pl/web/nfosigw/dokumenty-programowe>

³⁵ <https://www.pfron.org.pl/o-funduszu/programy-i-zadania-pfron/programy-i-zadania-real/>

³⁶ <https://www.bgk.pl/programy-i-fundusze/fundusze/fundusz-dostepnosci/pozyczki-z-funduszu-dostepnosci/>

³⁷ Uchwała nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” wraz załącznikiem, <https://www.gov.pl/web/kultura/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa>.

programów pomocowych służących równomiernemu rozwojowi województwa mazowieckiego.

- Autobusy dla mazowieckich szkół - celem programu jest pomoc finansowa dla jednostek samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego w zakresie realizacji ustawowego obowiązku dowozu dzieci/młodzieży (w tym z niepełnosprawnością) do szkół poprzez udzieleniu dotacji celowej na zakup nowych autobusów szkolnych przeznaczonych do realizacji ww. obowiązku.
- Mazowsze dla działkowców – program umożliwia pozyskanie środków na budowę, odbudowę, modernizację i remonty infrastruktury ogrodowej, m.in. sieci wodociągowej i elektrycznej, monitoringu, parkingów, ścieżek rowerowych, oświetlenia czy ogrodzeń. Na dofinansowanie mają szansę również projekty dotyczące aranżacji terenów zielonych, nowych nasadzeń, tworzenia oczek wodnych, stawów czy trawników.
- Mazowsze dla klimatu - celem programu jest podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zmian klimatu i zagrożeń naturalnych poprzez finansowanie działań związanych z adaptacją do zmian klimatu, w tym w szczególności z błękitno-zieloną infrastrukturą, nasadzeniem zieleni oraz energooszczędnością.
- Mazowsze dla kół gospodyń wiejskich - program służy aktywizacji i rozwojowi społeczności w środowisku wiejskim na Mazowszu poprzez doposażenie organizacji pozarządowych, w których działają gospodynie aktywne społecznie, w niezbędny sprzęt.
- Mazowsze dla melioracji – program umożliwia pozyskanie środków przez spółki wodne działające na terenie województwa mazowieckiego na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych rozumiane jako eksploatacja, konserwacja, remont w celu zachowania funkcji urządzeń, polegające na mechanicznym lub ręcznym: odmuleniu rowów, wykaszaniu dna i skarp rowu oraz wygrabianiu porostów ze skarp i dna rowów, karczowaniu i wycinaniu drzew i zakrzaczeń ze skarp oraz dna rowu, czyszczeniu i naprawie budowli na rowach oraz naprawie skarp rowów.
- Mazowsze dla młodzieży, który umożliwia wsparcie działania młodzieżowych rad gmin i powiatów z terenu województwa mazowieckiego.
- Mazowsze dla czystego ciepła umożliwia pozyskanie dodatku do zakupu nośników energii lub dotacji do wymiany źródeł ciepła lub termomodernizacji budynków mieszkalnych.
- Mazowsze dla czystego powietrza, który umożliwia pozyskanie środków na kontrolę przestrzegania przepisów uchwały antysmogowej, przeprowadzenie minimum jednej akcji edukacyjno-informacyjnej, wsparcie organizacyjno-techniczne realizacji planu działań krótkoterminowych, zakup, montaż i uruchomienie ogólnodostępnej stacjonarnej stacji ładowania pojazdów elektrycznych, zwiększenie potencjału inwestycyjnego gminy w zakresie ograniczania niskiej emisji, czyszczenie/mycie ulic na mokro.
- Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych - celem programu jest rozwój tzw. centrów integracyjno-kulturalnych, np. świetlic wiejskich, gminnych/osiedlowych ośrodków kultury, domów kultury itp.
- Mazowsze dla miejsc pamięci - umożliwia pozyskanie środków na rewitalizację, modernizację, konserwację, a także tworzenie nowych miejsc pamięci będących świadectwem wydarzeń o szczególnym znaczeniu dla kształtowania się tożsamości narodowej Polaków, takich jak: pomniki, kapliczki, krzyże przydrożne, nagrobki czy tablice upamiętniające wydarzenia lub postacie historyczne.
- Mazowsze dla seniorów - celem programu jest aktywizacja osób starszych, zapobieganie ich wykluczeniu i utracie samodzielności oraz polepszenie jakości życia mieszkańców regionu w wieku senioralnym poprzez udzielenie pomocy finansowej na realizację własnych zadań bieżących jst, będących inicjatywą rad seniorów.

- Mazowsze dla sołectw umożliwia pozyskanie środków na zadania wskazane przez sołectwa. Wnioski mogą dotyczyć sołectw, które zostały wskazane jako partycypujące w zadaniach zrealizowanych w ramach edycji „Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw” z lat 2018-2023.
- Mazowsze dla sportu - program umożliwia pozyskanie środków na budowę, przebudowę, modernizację i remont obiektów sportowych, w tym m.in. hal i wielofunkcyjnych boisk sportowych, kortów tenisowych, skateparków, lodowisk, obiektów do uprawiania sportów wodnych i sportów miejskich (siłownie plenerowe, pumtracki, street workout, placów sportowo-rekreacyjnych). Katalog inwestycji nie ma charakteru zamkniętego.
- Mazowsze dla straży pożarnych umożliwia dofinansowanie remontu lub modernizacji jednej strażnicy OSP z terenu gminy, a także zakup nowego lekkiego, średniego lub ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego, jak również zakup specjalistycznego sprzętu ratowniczego, środków ochrony osobistej czy umundurowania bojowego,
- Kulturalna Szkoła na Mazowszu - w ramach Programu zorganizowane grupy szkolne mogą skorzystać z oferty instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, za preferencyjną cenę biletu, tj. za 1 zł brutto za jednego uczestnika.

8. Mechanizmy integracji działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia zaplanowane w Programie są kompleksowe, zintegrowane, skoncentrowane i komplementarne.

Kompleksowość i podejście zintegrowane

Program został opracowany na bazie pogłębionej diagnozy stanu obszaru rewitalizacji. W każdej z analizowanych sfer, tj. społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, zidentyfikowane zostały zjawiska kryzysowe, potrzeby interesariuszy oraz lokalne potencjały rozwojowe, wskazujące na możliwości niwelacji zaistniałych zjawisk problemowych. Na tej podstawie zaplanowane zostały kompleksowe przedsięwzięcia podstawowe i towarzyszące im przedsięwzięcia uzupełniające. Kompleksowe przedsięwzięcia koncentrują się na aspektach społecznych, a ich zakres jest dopełniany przez elementy ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Takie podejście zapewnia niezbędne wsparcie dla działań społecznych, które mają na celu zapewnienie spójności społecznej obszaru rewitalizacji i polepszenia jakości życia mieszkańców.

Integralność podejścia została osiągnięta poprzez zdefiniowanie celów, kierunków działań i przedsięwzięć, które odpowiadają na potrzeby interesariuszy obszaru rewitalizacji. Cele i kierunki rewitalizacji określone zostały w oparciu o analizę potrzeb i lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru, uwzględniając aspekt społeczny, gospodarczy, środowiskowy, przestrzenno-funkcjonalny oraz techniczny obszaru rewitalizacji zgodnie z wynikami diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Mrozy. Zaplanowane przedsięwzięcia są kompleksowe i uzupełniają się wzajemnie, mając różnorodne powiązania, co przyczynia się do zwiększenia ich skuteczności i wpływu na obszar rewitalizacji. Kompleksowy charakter interwencji, który stanowi odpowiedź na zidentyfikowane zjawiska kryzysowe, pozwala wpływać na zmiany zachodzące w obszarze rewitalizacji. Zastosowane podejście umożliwiło zaplanowanie spójnej i kompleksowej interwencji w ramach przedsięwzięć podstawowych i pozostałych, stanowiąc synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

Koncentracja

Zgodnie z zasadą koncentracji proces rewitalizacji jest formalnie ograniczony do obszaru o istotnym znaczeniu dla gminy, obejmującego część obszaru zdegradowanego i dotkniętego szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne ukierunkowane są na obszar rewitalizacji, a lokalne potencjały rozwojowe mogą stanowić przyczynek do procesów odnowy gminy. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zaplanowane do realizacji w obszarze rewitalizacji, niemniej jednak wszelkie działania, które mogą się przyczynić do osiągnięcia zakładanych celów i kierunków rewitalizacji, zlokalizowanych także poza obszarem rewitalizacji, w przyszłości będą dopuszczalne.

Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach, w szczególności przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji Programu wzajemnych powiązań pomiędzy projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi realizowanymi na obszarze rewitalizacji i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest efektywne oddziaływanie Programu na cały obszar, dotknięty stanem kryzysowym, tak aby poszczególne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Prowadzone działania nie powinny skutkować przenoszeniem problemów na inne obszary ani wystąpieniem negatywnych efektów społecznych. Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się natężeniem problemów społecznych, a także niezadowolającym stanem obiektów mieszkalnych i zabytkowych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. W Programie zaplanowano do realizacji projekty, które są ukierunkowane na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej oraz funkcjonalno-przestrzennej, środowiskowej i technicznej, jak również gospodarczej poprzez wsparcie mieszkańców poszukujących źródła zarobkowania. Zakłada się, że ich realizacja w obszarze rewitalizacji pozytywnie wpłynie na jego otoczenie i docelowo pozytywne efekty realizacji obejmą swym zasięgiem obszar gminy. Istotnym jest podniesienie, iż prawidłowe funkcjonowanie sfery społecznej nie jest możliwe bez odpowiedniego urządzenia i zagospodarowania sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Realizacja przedsięwzięć w granicach obszaru rewitalizacji, zarówno w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, w tym obiekty budowlane, tereny gminnej przestrzeni publicznej, obiekty zabytkowe, jak i społecznej, prowadzącej do zwiększenia aktywności społecznej oraz adresowanie działań do grup społecznych zagrożonych wykluczeniem powoduje, że oczekiwane jest kompleksowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Zakłada się, iż wyprowadzenie obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego doprowadzi w dłuższej perspektywie czasowej do przenoszenia pozytywnych wzorców na inne obszary Gminy. Zaplanowane w ramach projektów działania obejmują projekty nastawione na poprawę zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, integrację społeczną mieszkańców przez wspólne działanie, poprawę jakości życia mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami poprzez realizację projektów głównych i uzupełniających w podobszarach: Grodzisk, Guzów, Kuflew, Rudka i Sokolnik. Ponadto zaplanowano do realizacji szereg komplementarnych przedsięwzięć, których celem jest dopełnienie osiągnięcia zamierzonej wizji rewitalizacji. Zasięg oddziaływania projektów dotyczących szeroko pojętej integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców może wykraczać poza obszar rewitalizacji, obejmując swym zakresem także osoby wykluczone, zamieszkujące poza wyznaczonym obszarem.

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że przedsięwzięcia zaplanowane w Programie będą oddziaływały na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym). Celem zapewnienia komplementarności problemowej jest przeciwdziałanie fragmentaryzacji działań, przy jednoczesnej koncentracji na całościowym spojrzeniu na przyczyny występowania kryzysu na danym obszarze. Konieczne jest więc określenie pożądanego stanu realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich parametryzacja, ułatwiająca dobór mierników osiągania celów Programu. Skuteczna komplementarność problemowa prowadzi do powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach działania, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań jednostki samorządu terytorialnego. Wszystkie zaplanowane działania w ramach Programu zostały zaprojektowane w taki sposób, aby się wzajemnie dopełniały tematycznie. Projekty rewitalizacyjne stanowią odpowiedź na problemy zdiagnozowane w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcyjnej i technicznej, które przyczyniły się do powstania obszarów zdegradowanych na terenie gminy. Całościowe spojrzenie na przyczyny wystąpienia sytuacji kryzysowej prowadzi do kompleksowej realizacji projektów przewidzianych w ramach Programu, zarówno projektów zintegrowanych, jak i projektów komplementarnych. W zintegrowanych projektach rewitalizacyjnych połączono działania skierowane na aktywizację mieszkańców oraz zapobieganie powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego, a także przywracanie wartości zabytkom oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej i ochronę środowiska naturalnego. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, ujęte w Programie, charakteryzują się komplementarnością problemową. Zgłoszone projekty stanowią połączenie działań ze sfery przestrzenno-funkcyjnej i technicznej z działaniami społecznymi, co zostało szczegółowo wykazane w charakterystyce planowanych przedsięwzięć. Warte podkreślenia jest komplementarność problemowa pomiędzy realizowanymi projektami, tj. poprawa jakości życia oraz kapitału społecznego gminy, poprawa infrastruktury i zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz wykorzystanie potencjału środowiska naturalnego. Wymienione projekty wykazują ścisły związek z przedsięwzięciami w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tab. 8 Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych

lp.	projekt	Wpływ na problemy w sferze:				
		społecznej	gospodarczej	przestrzenno-funkcyjnej	środowiskowej	technicznej
1	Zagospodarowanie terenu zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w obszarze dawnego wyrobiska po eksploatacji żwirów w miejscowościach Mrozy i Sokolnik	X	X	X	X	X
2	Budowa zbiornika retencyjnego wraz z otoczeniem sportowo-rekreacyjnym w Grodzisku	X	X	X	X	X
3	Rewitalizacja zabytkowego parku w miejscowości Kuflew	X		X	X	
4	Rekonstrukcja wczesnośredniowiecznego grodziska w miejscowości Grodzisk	X		X	X	
5	Przebudowa i modernizacja budynku komunalnego w miejscowości Guzów	X		X	X	X
6	Aktywna Społeczność – program integracji, edukacji i aktywizacji mieszkańców gminy Mrozy w przestrzeniach wspólnych	X				

lp.	projekt	Wpływ na problemy w sferze:				
		społecznej	gospodarczej	przestrzenno-funkcjonalnej	środowiskowej	technicznej
7	Budowa kompleksu rehabilitacyjnego z funkcją mieszkalną	X	X			
8	Rewaloryzacja budynku domu dyrektora z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych funkcji	X	X	X		X
9	Rewaloryzacja budynku mieszkalnego z 1924 r. z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych	X	X	X		X
10	Rewaloryzacja zabytkowych budynków kotłowni i ujęcia wody z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych	X	X	X		X
11	Rewaloryzacja zabytkowego budynku lodowni z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych	X	X			
12	Budowa Ośrodka Opieki Paliatywnej i Hospicyjnej w Rudce	X	X			
13	Rewaloryzacja zabytkowych leżalni przy budynku głównym Szpitala	X	X			
14	Rewaloryzacja budynku Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego	X	X	X		X
15	Rewaloryzacja zabytkowego parku krajobrazowego w Rudce z dostosowaniem do funkcji historycznych i obecnych	X	X	X	X	

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania realizacją Programem, który pozwoli na efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Należy podkreślić ważną rolę wszystkich interesariuszy rewitalizacji na etapie opracowania i wdrażania Programu. Za zarządzanie Programem odpowiedzialny będzie Burmistrz Mrozów, który podejmuje strategiczne decyzje dotyczące prowadzenia procesu rewitalizacji, natomiast czynności operacyjne wykonywane będą przez zespół ds. rewitalizacji, funkcjonujący w strukturach Urzędu Miasta i Gminy w ramach bieżących obowiązków pracowników. Szczegółowy opis systemu zarządzania, monitorowania i oceny efektywności wdrażanych działań przedstawiony został w rozdziale 10 i 11.

Komplementarność międzyokresowa oznacza konieczność rozeznania, analizy i oceny oraz sformułowania wniosków odnośnie do dotychczasowego sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania Programu. Ma ona gwarantować ciągłość procesu rewitalizacji w zmieniających się uwarunkowaniach formalno-prawnych, w szczególności w unijnych perspektywach finansowych (2007-2013, 2014-2020, 2021-2027), stanowiących jedno z głównych źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jednocześnie stanowi odwołanie do obowiązku oceny aktualności i stopnia realizacji Programu co najmniej co 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny.

Tab. 9 Komplementarność międzyokresowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa zadania	Wartość inwestycji (zł)	Dofinansowanie (zł)	Wkład własny (zł)
perspektywa 2007-2013				
1	Przebudowa oczyszczalni ścieków wraz z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Mrozy	8 029 299	6 155 470	1 873 829
2	Remont kolejki tramwaju konnego Mrozy – „Sanatorium” Rudka	459 874	299 104	160 770
3	Modernizacja przestrzeni publicznej w Jeruzalu	823 695	500 000	323 695
4	Edukacja przedszkolna - dobry start dla twojego dziecka	247 405	242 416	4 989
5	Wszyscy Razem - środowiskowe centrum na rzecz aktywności zawodowej na obszarze wiejskim	49 740	49 740	0
6	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci, młodzieży z terenów wiejskich oraz poprawa oferty sportowo-rekreacyjnej skierowanej do mieszkańców gminy poprzez modernizację i rozbudowę istniejącej bazy sportowej Zespołu Szkół Publicznych w Mrozach	9 525 243	8 059 490	1 465 754
7	Nasze szanse	1 112 822	1 079 030	33 792
8	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe - Zagrajmy o sukces	24 483	24 483	0
9	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe - Zagrajmy o sukces	24 483	24 483	0
10	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe - Zagrajmy o sukces	24 483	24 483	0
11	Remont wiejskiego budynku w centrum miejscowości Grodzisk	227 608	138 470	89 138
12	Odnowienie przestrzeni publicznej w miejscowości Guzów	291 325	177 636	113 689
13	Modernizacja przestrzeni publicznej w Małej Wsi	259 289	126 309	132 980
14	Przedszkolna inicjatywa teatralna we wsi Mrozy	12 902	8 047	4 855
15	Szkoła miejscem zabaw i gier ruchowych w dni wolne od zajęć lekcyjnych	24 112	16 171	7 941
16	Przeprowadzenie zajęć komputerowych w Sali komputerowej Publicznej Szkoły Podstawowej w Grodzisku w dni wolne od zajęć	21 645	12 844	8 801
17	Przeprowadzenie zajęć komputerowych dla gimnazjalistów w pracowni komputerowej Zespołu Szkół w Mrozach w dni wolne od zajęć lekcyjnych	27 199	18 326	8 873
18	Wirtualna Społeczność Szkolna Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Jeruzalu	45 760	45 760	0
19	Impreza regionalna - Memoriał im. Stanisława Brody w Mrozach	11 639	7 724	3 914
20	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Mrozy	2 756 232	2 756 232	0

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY MROZY

Lp.	Nazwa zadania	Wartość inwestycji (zł)	Dofinansowanie (zł)	Wkład własny (zł)
21	Urządzenie otoczenia sportowo-rekreacyjnego wokół zbiornika wodnego w Mrozach - I etap	1 138 210	500 000	638 210
22	Przebudowa i remont targowiska w Mrozach	1 243 586	758 283	485 303
23	e-Belfer - przygotowanie nauczycieli Zespołu Szkół im. H.Sienkiewicza w Jeruzalu do stosowania e-learningu w nauczaniu i samokształceniu	74 655	74 655	0
24	Moje przedszkole - wyspa szczęśliwych odkrywców	359 280	353 880	5 400
25	Dziecięca akademii przyszłości - wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych	18 024	18 024	0
26	Dziecięca akademii przyszłości - wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych	18 024	18 024	0
27	Dziecięca akademii przyszłości - wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych	18 024	18 024	0
28	Dziecięca akademii przyszłości - wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych	18 024	18 024	0
29	Budowa punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych w Mrozach	1 190 858	723 812	467 046
30	Indywidualizacja procesu nauczania uczniów klas I-III szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Mrozy	139 727	139 727	0
31	Turystyczne zagospodarowanie otoczenia wokół zabytkowego pomnika św. Antoniego w parku w Kuflewie wraz z urządzeniem punktu postoju turystów	211 445	137 525	73 920
32	Urządzenie punktu postoju turystów w miejscowości Łukówiec	250 866	141 450	109 416
33	Europejski Park Edukacji zaprasza - odkrywamy walory Gminy Mrozy	39 244	28 720	10 524
34	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jeruzal oraz części miejscowości Łukówiec	5 627 742	3 433 278	2 194 464
35	Budowa alternatywnego układu komunikacyjnego Kałuszyn- Wodynie na odcinku Gójszcz-Grodzisk	1 077 467	350 081	727 387
Razem w perspektywie 2007-2013		21 158 408	16 938 176	4 220 232
perspektywa 2014-2020				
36	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Wola Rafałowska, Rudka, Grodzisk, Natolin, Wola Paprotnia i Kruki wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków w miejscowości Mrozy, gmina Mrozy	35 980 751	16 819 602	19 161 149
37	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – Szkoły Podstawowej oraz Gminnego Przedszkola w miejscowości	1 101 959	689 872	412 087

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY MROZY

Lp.	Nazwa zadania	Wartość inwestycji (zł)	Dofinansowanie (zł)	Wkład własny (zł)
	Mrozy, gmina Mrozy			
38	Wzmocnienie potencjału OSP Mrozy włączonej do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego poprzez zakup średniego samochodu ratowniczo – gaśniczego wraz ze sprzętem ratowniczo – gaśniczym	1 068 568	420 108	648 460
39	Bieg po kompetencje w Gminie Mrozy	381 886	305 509	76 377
40	Kompleksowa termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w Jeruzalu, gmina Mrozy	714 015	299 907	414 108
41	Bieg po kompetencje w Szkole Podstawowej nr 1 w Mrozach	372 591	298 073	74 518
42	Bieg po kompetencje w Szkole Podstawowej w Jeruzalu	350 086	280 069	70 017
43	Zdalna Szkoła w Gminie Mrozy	70 000	70 000	0
44	Zdalna Szkoła Plus	74 856	74 856	0
45	Mazowiecki program przygotowania szkół, nauczycieli i uczniów do nauczania zdalnego	272 056	272 056	0
46	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Mrozy	2 239 010	1 903 158	335 852
47	Budowa rowerowego placu zabaw Pumptrack na stadionie sportowym w Mrozach	124 394	59 318	65 076
48	Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym – Granty PPGR	75 378	75 378	0
49	Cyfrowa Gmina	260 970	260 970	0
50	Doposażenie placu zabaw w Parku im. Piotra Starosty w Mrozach	100 775	58 307	42 468
51	Zakup sceny plenerowej wraz z oświetleniem i nagłośnieniem	99 728	63 457	36 271
Razem w perspektywie 2014-2020		43 287 024	22 256 944	21 336 384
Perspektywa 2021-2027				
52	Budowa samorządowego żłobka w Mrozach	4 601 194	3 537 972	1 063 222
53	Cyberbezpieczny samorząd	708 218	580 739	127 479
Razem w perspektywie 2021-2027		5 309 412	4 118 711	1 190 701

Komplementarność źródeł finansowania ma zagwarantować finansowanie Programu z kilku źródeł. Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian. Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą finansowane ze środków własnych gminy, funduszy Unii Europejskiej, krajowych oraz środków prywatnych. Potencjalne źródła finansowania obejmują:

- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027,
- Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027,

- Środki krajowe, w tym m.in. w systemie pomocy społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Bank Gospodarstwa Krajowego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.
 - środki publiczne z budżetu Gminy Mrozy,
 - środki prywatne interesariuszy, którzy zgłosili swoje projekty do ujęcia w Programie.
- Szacunkowe ramy finansowe zostały przedstawione w tabeli 7.

9. Włączenie interesariuszy w proces rewitalizacji

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Cele i kierunki działań oraz przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały oparte na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy. Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z zaangażowaniem lokalnej społeczności do działania na różnych poziomach: wytyczania kierunków, współpracy partnerskiej, realizacji przedsięwzięć i utrzymania efektów wprowadzanych zmian. Organizowanie społeczności lokalnej to proces wspierania ludzi w podejmowaniu wspólnych działań na rzecz ulepszania własnego środowiska, a także metoda działania, którego celem jest mobilizowanie społeczności do podejmowania niezbędnych wysiłków zmierzających do poprawy jej sytuacji.

Istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający udział interesariuszy. Katalog interesariuszy obejmuje:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji i gminy oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy,
- organy władzy publicznej,
- inne podmioty, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Partycypacja społeczna wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu. Program został wypracowany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy w zakresie sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Zakładana jest współpraca wszystkich interesariuszy w trakcie realizacji i aktualizacji Programu z uwzględnieniem różnych poziomów ich zaangażowania – od informowania poprzez konsultacje aż do pełnej partycypacji oznaczającej aktywne uczestnictwo.

Punktem wyjściowym jest zaangażowanie interesariuszy w ramach procesu wspierania zmiany zachowań, który jest niezbędnym uzupełnieniem działań, a także gwarantem powodzenia jego realizacji, zarządzania i monitorowania. Interesariuszami są wszystkie strony, które są zainteresowane wdrażaniem postanowień Programu, mają wpływ na jego realizację, a także odnoszą korzyści z jego wdrażania.

Zapewnienie udziału interesariuszy rewitalizacji na etapie diagnozowania rozpoczęto od opracowania „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Mrozy”. Wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został poddany procesowi konsultacji społecznych na podstawie zarządzenia nr 133/2024 Burmistrza Mrozów z dnia 8 października 2024 r. Wykorzystano następujące formy prowadzenia konsultacji społecznych:

- zbieranie uwag w postaci papierowej
- zbieranie uwag w formie elektronicznej,
- ankiety,
- spotkania on-line.

Interesariusze zostali włączeni w proces wyboru obszaru rewitalizacji, mieli możliwość wskazania problemów, które występują w gminie, a także pożądanego kierunku działań w celu wyprowadzenia zdiagnozowanych obszarów z sytuacji kryzysowej. Formularz zgłaszania uwag oraz projekt uchwały wraz z załącznikami graficznymi oraz „Diagnozą służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Mrozy”, dostępne były na stronie internetowej Gminy Mrozy, na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w formie papierowej w Urzędzie Miasta i Gminy. Wskazanie atutów i słabych stron Gminy, a także zjawisk problemowych, występujących na terenie Gminy, stanowiło istotny wkład partycypacji społecznej przy dokonaniu wyboru obszaru rewitalizacji.

Wyniki konsultacji społecznych projektu „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Mrozy” zostały opublikowane w formie raportu za pośrednictwem strony internetowej gminy i biuletynu informacji publicznej.³⁸ Nie zgłoszono żadnych uwag, ani propozycji zmian projektu diagnozy, wykorzystując formularz w formie papierowej i elektronicznej. Spotkanie konsultacyjne z użyciem środków porozumiewania się na odległość odbyło się w dniu 22 października 2024 r. z użyciem platformy Google Meet. Celem spotkania było przedstawienie wyników diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Mrozy, a także zapewnienie możliwości złożenia uwag i przedstawienia opinii wszystkim interesariuszom. Liczba wypełnionych ankiet on-line wyniosła 4. Jako proponowany obszar rewitalizacji interesariusze wskazywali sześć miejscowości: Natolin, Mała Wieś, Mrozy, Kuflew i Guzów. Wśród problemów w sferze społecznej ankietowani jako główne problemy wskazywali starzenie się społeczeństwa (100%) i wyludnianie się miejscowości (75%). Ponadto wskazano na takie problemy jak: patologie społeczne, ubóstwo, bezrobocie, niski poziom edukacji, niepełnosprawność, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz słabą integrację społeczności lokalnej (po 25%). W sferze gospodarczej mieszkańcy najczęściej wskazywali na niski poziom przedsiębiorczości, słabo rozwinięty sektor usług i brak inwestorów (po 50%). Z kolei problemem w sferze środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej najczęściej diagnozowanym przez ankietowanych było niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (tj. przedszkola, szkoły, ośrodki: zdrowia, kultury, sportowe, rekreacyjne), niewystarczające zagospodarowanie terenów publicznych (oświetlenie publiczne, chodniki, ścieżki rowerowe) i słabo rozwiniętą infrastrukturę sportową i rekreacyjną oraz niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

Zważywszy, że liczba wypełnionych ankiet on-line wyniosła jedynie 4, uzyskane wyniki należy traktować wyłącznie jako sygnał kierunkowy, a nie reprezentatywne źródło diagnozy potrzeb lokalnej społeczności. Choć wskazane przez respondentów problemy, tj. starzenie się społeczeństwa, wyludnianie się miejscowości, niedobory infrastrukturalne czy niski poziom przedsiębiorczości są istotne, wymagają one weryfikacji oraz uzupełnienia o dane pochodzące z innych źródeł, w tym analiz wskaźnikowych i spotkań konsultacyjnych. Mimo ograniczonej próby, zbieżność zgłoszonych problemów z danymi ilościowymi może wskazywać na potencjalne kierunki dalszej diagnozy i planowania działań rewitalizacyjnych.

³⁸ Biuletyn Informacji Publicznej Gminy

Treść oraz zakres konsultowanego projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Mrozy wraz z projektem diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Mrozy spełnia wymogi i oczekiwania interesariuszy.

Udział interesariuszy rewitalizacji na etapie programowania został zapewniony poprzez ogłoszenie zaproszenia do składania projektów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.³⁹ Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych miał charakter otwarty, dostępny dla wszystkich interesariuszy i umożliwiający im składanie projektów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W tym celu wykorzystano formularz fiszki projektowej, udostępnionej w trakcie trwania naboru. Propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych do ujęcia w Programie mogły być zgłaszane przez osoby fizyczne i osoby prawne. Dokonana została ocena zgłoszonych propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na podstawie zgodności z celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz kompletności złożonej propozycji w fiszce projektowej, po uprzednim uzyskaniu zgody na umieszczenie przedsięwzięcia w Programie zgodnie z postanowieniami art. 16 ust. 1 ustawy. Wśród zgłoszonych projektów uwzględniono przedsięwzięcia Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o., które zostały ocenione jako wspierające proces rewitalizacji oraz zgodne z jego celami i zakresem działań. Uwzględniono również propozycję przedsięwzięcia zgłoszoną przez osobę fizyczną – mieszkańca obszaru rewitalizacji.

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Mrozy również poddano konsultacjom społecznym, aby umożliwić interesariuszom odniesienie się do proponowanych rozwiązań. Formularz zgłaszania uwag oraz projekt GPR dostępne były na stronie internetowej Gminy Mrozy, na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w formie papierowej w Urzędzie Miasta i Gminy. Udostępniono również ankietę oraz zaplanowano spotkanie konsultacyjne w formule on-line. W określonym terminie nie wpłynęło żadne zgłoszenie dotyczące rejestracji udziału w spotkaniu. Liczba wypełnionych ankiet on-line wyniosła 3, co stanowi bardzo ograniczoną próbę badawczą i nie pozwala na formułowanie uogólnionych wniosków. Mimo to, opinie wyrażone przez respondentów mogą stanowić wartościowe wskazówki co do oczekiwań i percepcji lokalnej społeczności względem planowanych działań rewitalizacyjnych. Większość ankietowanych (2 osoby) wyraziła przekonanie, że przewidziane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne przyczynią się do złagodzenia zidentyfikowanych problemów społecznych i przestrzennych oraz wykorzystują lokalne potencjały rozwojowe. Zwracano uwagę na znaczenie rekreacyjnego zagospodarowania przestrzeni publicznych, zwłaszcza terenów zielonych. Jeden z respondentów zauważył, że korzyści płynące z projektów będą zróżnicowane i trudne do bezpośredniego porównania – część działań będzie wzmacniać funkcje rekreacyjne, a część odpowiadać na potrzeby osób w trudnym położeniu życiowym.

Udział interesariuszy w realizacji procesu rewitalizacji zapewnia także Komitet Rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji stanowi bowiem forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy Mrozy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczą – doradcą Burmistrza Mrozów. Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278) zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa, w drodze uchwały, Rada Gminy przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji. W dniu 25 lipca 2025 r. została przyjęta Uchwała Nr XVI/171/2025 Rady Miejskiej w Mrozach w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Mrozy. Zgodnie z zapisami art.7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji podjęcie uchwały zostało poprzedzone konsultacjami społecznymi, które odbyły się od 11 czerwca do 16 lipca 2025 r. Niezwłocznie po podjęciu uchwały, w dniu 19 sierpnia 2025 r. ogłoszony został nabór członków do Komitetu Rewitalizacji. Procedura naboru zaplanowana została na 21 dni, od 19 sierpnia do 9 września 2025 r. Ogłoszenie wyników naboru zostanie opublikowane do 7 dni od dnia jego zakończenia w Biuletynie Informacji Publicznej:

³⁹ Biuletyn Informacji Publicznej Gminy

www.mrozy.bip.net.pl i na stronie podmiotowej Gminy: www.mrozy.pl. Członkowie Komitetu Rewitalizacji zostaną powołani w drodze zarządzenia Burmistrza Mrozów.

W założeniu, Komitet reprezentuje lokalne środowiska społeczne, gospodarcze, mieszkańców gminy, organizacje pozarządowe oraz inne grupy. W skład Komitetu wejdą przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) oraz inne podmioty, których udział jest uzasadniony z uwagi na realizowane zadania. Komitet uprawniony będzie do wyrażania opinii oraz podejmowania inicjatyw i rozwiązań w sprawach dotyczących przygotowania, przeprowadzenia i oceny rewitalizacji Gminy Mrozy.

Do zadań Komitetu należeć będzie w szczególności:

- opiniowanie dokumentów dotyczących rewitalizacji, w tym projektów aktualizacji i zmian Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Mrozy przedkładanych przez Burmistrza Mrozów;
- podejmowanie inicjatyw i współdziałanie w procesie rewitalizacji, w tym w działaniach służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami rewitalizacji;
- przedkładanie Burmistrzowi Mrozów propozycji działań w zakresie zaspokajania potrzeb i oczekiwań interesariuszy rewitalizacji.

Funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji jest oparte na partycypacyjnym modelu współpracy pomiędzy przedstawicielami samorządu gminnego oraz interesariuszami procesu rewitalizacji. Szczegółowe zasady funkcjonowania wskazano w Regulaminie określającym zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Mrozy, stanowiącym załącznik do Uchwały Nr XVI/171/2025 Rady Miejskiej w Mrozach z dnia 25 lipca 2025 r.

Szeroko rozumiana partycypacja społeczna stanowi kluczowy element w procesie rewitalizacji. Proponowany katalog działań, poza wymienionymi powyżej, włączających interesariuszy do tego obejmuje m.in.:

- opracowanie zakładki informacyjnej na stronie internetowej gminy,
- podnoszenie tematyki rewitalizacji w trakcie spotkań z mieszkańcami, także w ramach zebrań sołeckich,
- organizację konkursów, wystaw, spotkań edukacyjnych, etc.

Zaproponowane formy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji obejmują zarówno działania informacyjne czy konsultacje planowanych i podejmowanych działań władz lokalnych, a także dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie czy kontrola obywatelska, w szczególności w odniesieniu do zgłaszanych i realizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wypełniają także postanowienia art. 36 ustawy wdrożeniowej⁴⁰ dotyczące opisu procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz innych podmiotów reprezentujących interesy społeczne.

10. Zarządzanie realizacją Programu

Zarządzanie procesem rewitalizacji ma na celu wdrażanie działań, umożliwiających wyprowadzenie obszaru ze stanu degradacji, a tym samym poprawę jakości życia mieszkańców, przy zaangażowaniu interesariuszy i środków finansowych, pochodzących z różnych źródeł.

Za zarządzanie i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji, odpowiedzialny jest Burmistrz Mrozów. Pełni on rolę nadzorczą nad całym procesem rewitalizacji, a jego zadania wykonywane są we współpracy z wyznaczonym przez niego organem - Zespołem ds. rewitalizacji. Zespół został powołany Zarządzeniem Nr 55/2025 Burmistrza Mrozów z dnia 15 kwietnia 2025 r.

⁴⁰ Art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, Dz.U. z 2022 r. poz. 1079.

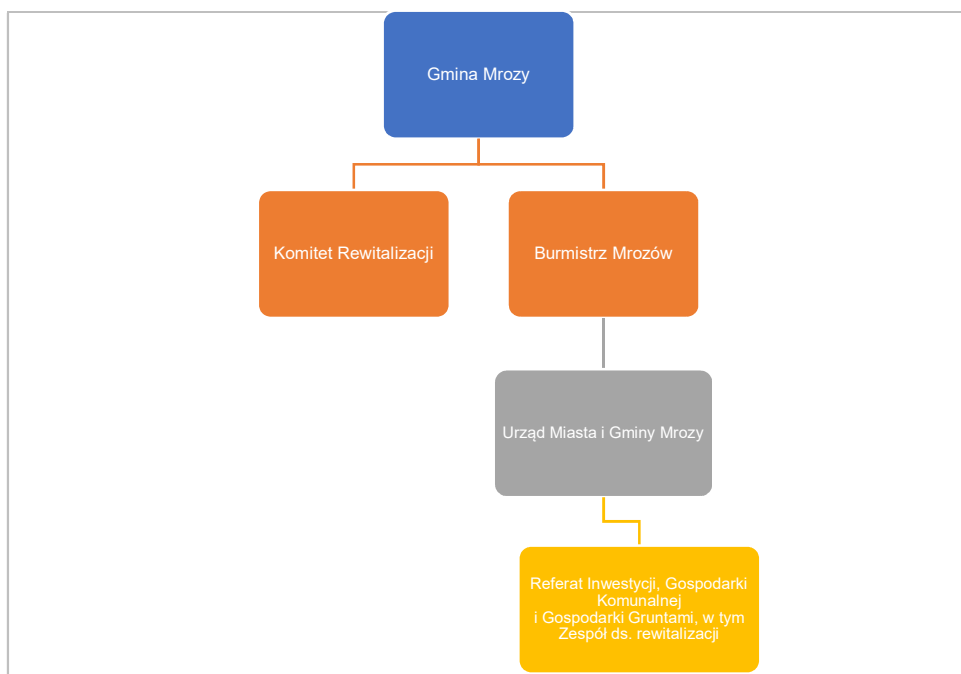
Zespół składa się z trzech członków – pracowników Referatu Inwestycji, Gospodarki Komunalnej i Gospodarki Gruntami. Obsługę administracją Zespołu oraz procesu rewitalizacji zapewnia ww. Referat Inwestycji, Gospodarki Komunalnej i Gospodarki Gruntami. Wśród obowiązków pracowników ww. Referatu będzie m.in. wydawanie zaświadczeń o położeniu nieruchomości na obszarze zdegradowanym i rewitalizacji.

Istotny element w strukturze zarządzania Programem stanowi Komitet Rewitalizacji. Członkowie Komitetu Rewitalizacji zostaną powołani w drodze zarządzenia Burmistrza Mrozów po zakończeniu procedury naboru, opartej na zasadach określonych w Regulaminie określającym zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Mrozy, stanowiącym załącznik do Uchwały Nr XVI/171/2025 Rady Miejskiej w Mrozach z dnia 25 lipca 2025 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Mrozy. Ww. uchwała, zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278) została podjęta przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji.

Do zadań Komitetu należeć będzie w szczególności:

- opiniowanie dokumentów dotyczących rewitalizacji, w tym projektów aktualizacji i zmian Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Mrozy przedkładanych przez Burmistrza Mrozów;
- podejmowanie inicjatyw i współdziałanie w procesie rewitalizacji, w tym w działaniach służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami rewitalizacji;
- przedkładanie Burmistrzowi Mrozów propozycji działań w zakresie zaspokajania potrzeb i oczekiwań interesariuszy rewitalizacji.

Zaangażowanie różnych podmiotów we wdrażanie Programu prowadzi do wzajemnego uzupełniania się działań różnych instytucji zarówno na etapie opracowywania programu, jak i jego wdrażania i monitorowania postępów prac.

Ryc. 5 Struktura zarządzania Programem

Działania podejmowane w związku z realizacją zapisów Programu będą upublicznione z wykorzystaniem Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Mrozy. Komunikacja będzie się odbywała z wykorzystaniem dotychczas funkcjonujących kanałów informacyjnych.

Koszty zarządzania procesem rewitalizacji ujęte zostaną w kosztach funkcjonowania Gminy i będą stanowiły wydatki bieżące na wynagrodzenia brutto pracowników. Nie przewiduje się dodatkowego wynagradzania osób biorących udział w procesie zarządzania Programem. Zadania wykonywane w Komitecie Rewitalizacji realizowane będą społecznie, bez wynagrodzenia. Zaangażowanie pracowników działów Urzędu Miasta i Gminy realizowane będzie bez dodatkowego wynagradzania osób biorących udział w procesie zarządzania Programem w ramach dotychczasowych obowiązków.

Tab. 10 Koszty zarządzania procesem rewitalizacji

lp.	tytuł	Liczba jednostek	Koszt jednostkowy (zł)	Wartość (zł)
1	aktualizacja Programu	2	22 000	44 000
2	działania edukacyjno-informacyjne	2	5 000	10 000
3	raporty z okresowej realizacji Programu	2	10 000	20 000
	razem			74 000

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Mrozy” jest programem wieloletnim. Realizacja celów i kierunków działań, jak i wynikających z nich przedsięwzięć rewitalizacyjnych została zaplanowana do 2030 r. Postanowienia Programu podlegają ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Burmistrza Mroźów co najmniej raz na 3 lata.

Tab. 11 Ramowy harmonogram działań

lp.	tytuł	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	Przyjęcie Programu do realizacji						
2	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych						
3	Funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji						
3	Monitoring przedsięwzięć rewitalizacyjnych						
4	Ocena aktualności i stopnia realizacji działań						
5	Działania edukacyjno-informacyjne						

11. System monitorowania i oceny

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Mrozy” będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji. W pierwszej kolejności sprawdzeniu będzie podlegało, czy postanowienia Programu są aktualne, tj. czy odpowiadają stanowi faktycznemu w zakresie ustaleń, mających znaczenie dla realizacji Programu. Następnie zbadane zostanie, w jakim stopniu działania zaplanowane w Programie zostały zrealizowane zgodnie z przyjętym harmonogramem. Ocena ta będzie dokonywana przez Burmistrza Mrozów co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z przyjętym systemem monitorowania,

Za gromadzenie i analizę danych na potrzeby monitoringu realizacji przedsięwzięć ujętych w Programie odpowiedzialni będą pracownicy właściwych komórek Urzędu Miasta i Gminy, realizujący poszczególne zadania wynikające z Programu. Analizie będą podlegały: zakres zrealizowanych zadań, poniesione koszty, harmonogram oraz wskaźniki produktu i rezultatu dla każdego z przedsięwzięć. Za opracowanie cyklicznych raportów z monitorowania przedsięwzięć odpowiedzialna będzie komórka wyznaczona przez Burmistrza Mrozów.

Przygotowana w cyklach 3-letnich, ocena stopnia realizacji celów rewitalizacji będzie podlegała zatwierdzeniu przez Burmistrza Mrozów.

Tab. 12 Wskaźniki monitorowania realizacji celów Programu

lp.	wskaźniki monitorowania	wartość bazowa (2025)	wartość docelowa (2030)
cel 1: Poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego			
1	Udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]	10,90	8,00
2	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie rodzin korzystających [%]	10,61	8,50
3	Liczba organizacji pozarządowych i grup nieformalnych w przeliczeniu na mieszkańców [%]	0,48	0,60
4	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	4,85	5,50
5	Liczba zorganizowanych warsztatów i spotkań rekreacyjno-integracyjnych	5,00	10,00
cel 2: Poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni i infrastruktury			
6	Liczba zmodernizowanych budynków gminnych	0,0	1,00
7	Nowa infrastruktura rekreacyjna	0,0	3,00
8	Nowe przestrzenie publiczne	0,0	3,00
cel 3: Wykorzystanie potencjału środowiska oraz wartości kulturowych obszaru			
9	Liczba wymienionych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych	0,0	20,00
10	Liczba przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska	0,0	5,00
11	Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki [Mg]	1,01	0,80

Opracowana ocena będzie podlegała opiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Ocena aktualności polega na sprawdzeniu, czy ustalenia zawarte w Programie są zgodne z postępami realizacji procesu rewitalizacji. Celem tego procesu jest zidentyfikowanie przesłanek do aktualizacji postanowień Programu, tak aby dostosować je do aktualnych warunków. Przesłanki te mogą obejmować m.in.: diagnozę stanu obszaru rewitalizacji, cele

i kierunki działań oraz zakres realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, co pozwala na podjęcie korekty. Włączenie do realizacji nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymaga analizy i weryfikacji pod kątem zgodności z celami i kierunkami rewitalizacji. Zmiany w kontekście dokumentów strategicznych lub ram finansowych nie będą wymagały aktualizacji Programu, jeśli nie będą ograniczały możliwości kontynuacji realizacji celów rewitalizacji. Rekomendacja zmiany powinna wynikać z okresowej oceny aktualności i stopnia realizacji Programu. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Burmistrz Mrozów wystąpi do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę, załączając do wniosku opinię Komitetu Rewitalizacji do przeprowadzonej oceny. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Miejska uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza.

12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących zasobu mieszkaniowego

Zgodnie z postanowieniami art. 21. ust. 1. ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 725) rada gminy uchwała:

- wieloletnie programy gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy,
- zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym zasady i kryteria wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel.

W art. 21 ust. 3a wskazano, że w przypadku, gdy uchwalono gminny program rewitalizacji w ww. uchwałach uwzględnia się, określone w tym programie, działania prowadzące do zapobieżenia wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie zasad ustalania wysokości czynszów.

Gospodarowanie zasobem mieszkaniowym Gminy Mrozy zostało uregulowane Uchwałą Nr LIX/543/2023 Rady Miejskiej w Mrozach z dnia 29 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Mrozy na lata 2024-2028.

W prognozie dotyczącej wielkości zasobu mieszkaniowego przyjmuje się następujące kierunki działań:

- nie przewiduje się powiększania mieszkaniowego zasobu gminy poprzez budowę nowych mieszkań,
- planuje się powiększenie mieszkaniowego zasobu gminy poprzez nieodpłatne przejmowanie lokali od innych podmiotów,
- przewiduje się stopniową sprzedaż lokali mieszkalnych w budynku wielorodzinnym przy ul. Leśnej 6 w Mrozach. Sprzedaż będzie następowała stopniowo w ciągu lat 2024-2028. Nie planuje się sprzedaży innych lokali z mieszkaniowego zasobu gminy.

W uchwale określono zasady realizacji polityki czynszowej. Przyjęto zasadę różnicowania wysokości opłat czynszowych w zależności od wyposażenia budynku i lokalu w urządzenia techniczne i instalacje oraz ich stanu, położenia budynku oraz jego stanu technicznego. Wskazano ponadto warunki obniżenia czynszu. Wśród czynników podwyższających lub obniżających wartość użytkową lokalu, wpływającą na wysokość czynszu, wymieniono m.in.:

- położenie budynku, tj. w miejscowości Mrozy lub poza miejscowością Mrozy,
- położenie lokalu, tj. powyżej/poniżej II piętra w budynku bez windy,
- przeznaczenie budynku, tj. wyłącznie/nie tylko funkcje mieszkaniowe,

- wyposażenie budynku i lokalu w urządzenia techniczne i instalacje tj. z/bez instalacji C.O., z/bez urządzeń wodno-kanalizacyjnych, wspólna/oddzielna łazienka, brak wydzielonej/ wydzielona kuchnia, własne podwórze przeznaczone wyłącznie do użytku jego mieszkańców.

W kontekście realizacji Programu należy stwierdzić, że „Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Mrozy na lata 2024-2028” nie zawiera postanowień wykluczających mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji. W związku z powyższym nie wskazuje się konieczności zmian ww. uchwał.

13. Określenie niezbędnych zmian w uchwale dotyczącej Komitetu Rewitalizacji

Zgodnie z postanowieniami art. 7 ust. 3 ustawy uchwała w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Mrozy zostanie podjęta przed uchwaleniem Gminnego programu Rewitalizacji Gminy Mrozy, zatem nie istnieją przesłanki do wprowadzania zmian w ww. uchwale.

14. Specjalna strefa rewitalizacji

Zgodnie z postanowieniami art. 15 ust. 1 pkt 12 ustawy w Programie winno zostać wskazane, czy w obszarze rewitalizacji zostanie ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji (SSR) wraz z okresem jej obowiązywania. Specjalna Strefa Rewitalizacji jest ustanawiana na podstawie art. 25 ust. ustawy na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta przez radę gminy. Specjalną Strefę Rewitalizacji ustanawia się w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia.

Zaplanowane w Programie podstawowe i pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie wymagają zaangażowania do ich realizacji narzędzi zdefiniowanych w rozdziale 5 ustawy, w związku z czym nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji na żadnym z podobszarów rewitalizacji w Gminie Mrozy.

15. Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji obowiązują niżej wymienione miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

Podobszar Grodzisk

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy i wsi Mrozy, przyjęty Uchwałą Nr XX/105/04 Rady Gminy Mrozy z dnia 18 maja 2004 roku (t.j. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego nr 142, poz. 3596 z dnia 13 czerwca 2004 roku).

Podobszar Guzów

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla sołectw: Mrozy, Kruki, Wola Paprotnia, Gójszcz, Wola Rafałowska, Rudka, Guzów i Jeruzal, przyjęty Uchwałą Nr VII/97/2015 Rady Miejskiej w Mrozach z dnia 26 czerwca 2015 r. (t.j. opublikowany w Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 15.07.2015 r., poz. 6150).

Podobszar Kuflew

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy i wsi Mrozy, przyjęty Uchwałą Nr XX/105/04 Rady Gminy Mrozy z dnia 18 maja 2004 roku (t.j.

opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego nr 142, poz. 3596 z dnia 13 czerwca 2004 roku).

Podobszar Rudka

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla sołectw: Mrozy, Kruki, Wola Paprotnia, Gójszcz, Wola Rafałowska, Rudka, Guzów i Jeruzal, przyjęty Uchwałą Nr VII/97/2015 Rady Miejskiej w Mrozach z dnia 26 czerwca 2015 r. (t.j. opublikowany w Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 15.07.2015 r., poz. 6150).
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miejscowości Rudka - rejon szpitala, przyjęty Uchwałą Nr XLVI/438/2022 Rady Miejskiej w Mrozach z dnia 30 listopada 2022 r. (t.j. opublikowany w Dz. Urz. Woj. Maz. dn. 08.12.2022 r. poz. 13116).

Podobszar Sokolnik

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy i wsi Mrozy, przyjęty Uchwałą Nr XX/105/04 Rady Gminy Mrozy z dnia 18 maja 2004 roku (t.j. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego nr 142, poz. 3596 z dnia 13 czerwca 2004 roku).

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach procesu rewitalizacji nie będzie wymagała wprowadzania zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego znajdujących się w granicach obszaru rewitalizacji.

Na dzień opracowania niniejszego Programu, Gmina Mrozy jest w trakcie przygotowywania planu ogólnego gminy zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.).

16. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Spis tabel i rycin

Ryc. 1 Obszar rewitalizacji.....	8
Ryc. 2 Siłownia zewnętrzna i budynek komunalny w Guzowie	18
Ryc. 3 Park w Kuflewie	18
Ryc. 4 Zespół Sanatorium Przeciwgruźliczego w Rudce	19
Ryc. 5 Struktura zarządzania Programem.....	93
Tab. 1 Porównanie wskaźników w sferze społecznej w obszarze rewitalizacji i w gminie.....	9
Tab. 2 Porównanie wskaźników w sferze gospodarczej w obszarze rewitalizacji i w gminie	13
Tab. 3 Porównanie wskaźników w sferze środowiskowej w obszarze rewitalizacji i w gminie	14
Tab. 4 Porównanie wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze rewitalizacji i w gminie.....	17
Tab. 5 Porównanie wskaźników w sferze technicznej w obszarze rewitalizacji i w gminie.....	20
Tab. 6 Cele rewitalizacji i kierunki działań	24
Tab. 7 Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć	68
Tab. 8 Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	84
Tab. 9 Komplementarność międzyokresowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	86
Tab. 10 Koszty zarządzania procesem rewitalizacji.....	94
Tab. 11 Ramowy harmonogram działań.....	94
Tab. 12 Wskaźniki monitorowania realizacji celów Programu.....	95